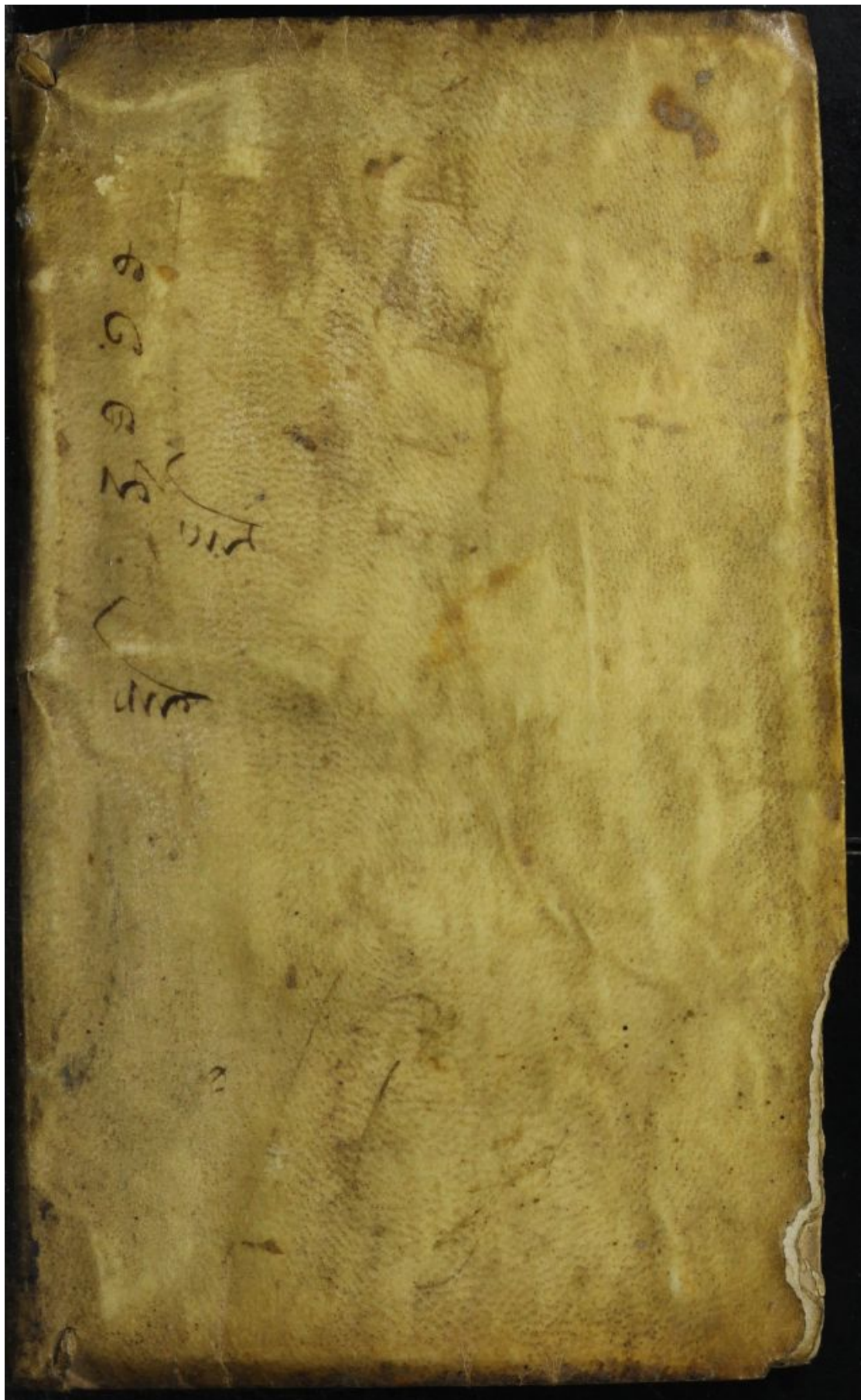

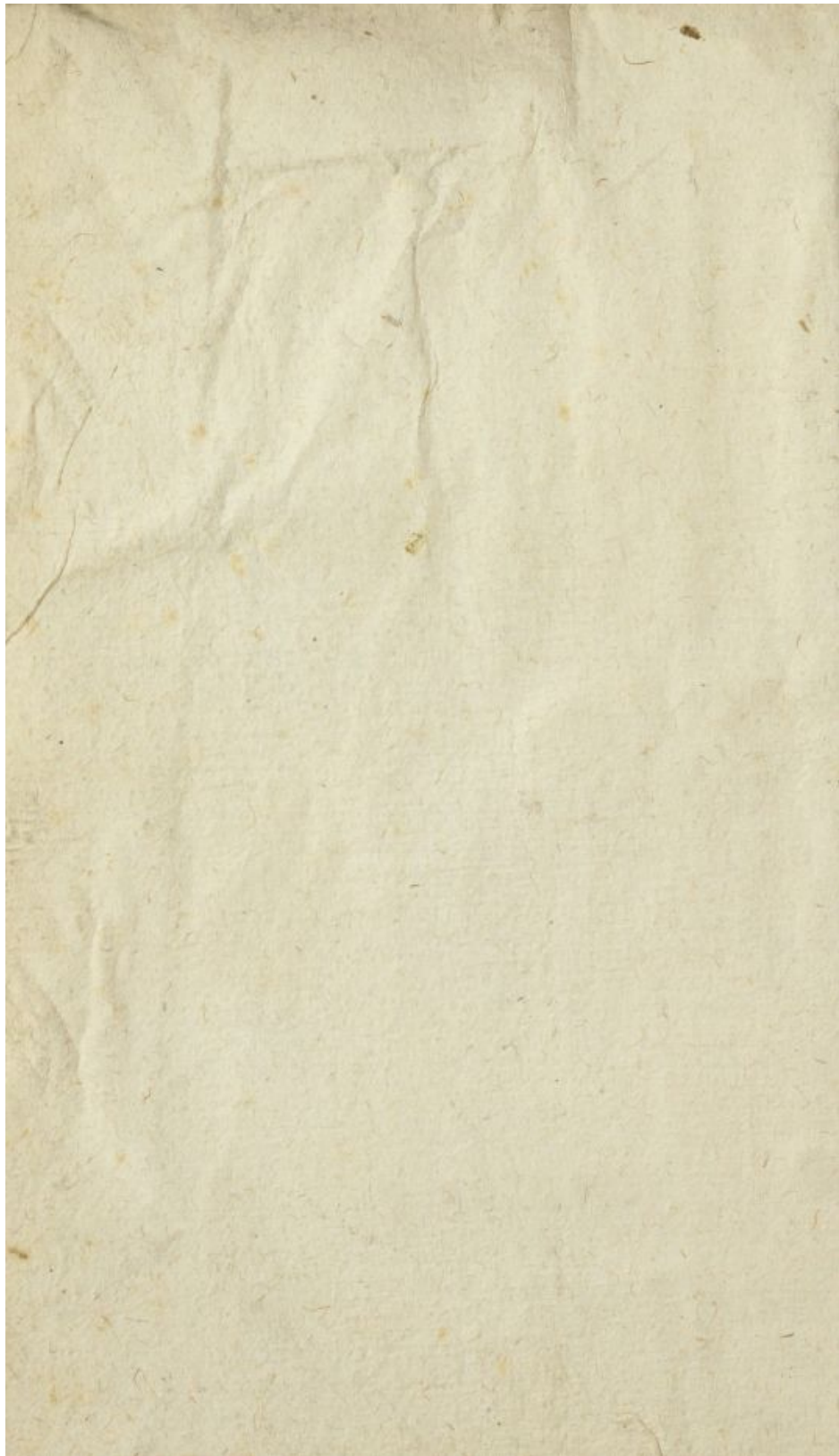
Dacier, Nicolas. Synopsis methodica pharmacorum omnium quæ in communi sunt practantium usu, omnibus qui medicinæ factivæ studio tenentur, utilissima : in duos libros diducta. Authore Nicolao Dacier Trecensi, in celeberrima Monspeliensi Academia doctore medico.

Trecis, apud Joannem Griffard, typographum, ad Pontem Palatii. M. VI. C. XIII., 1614.

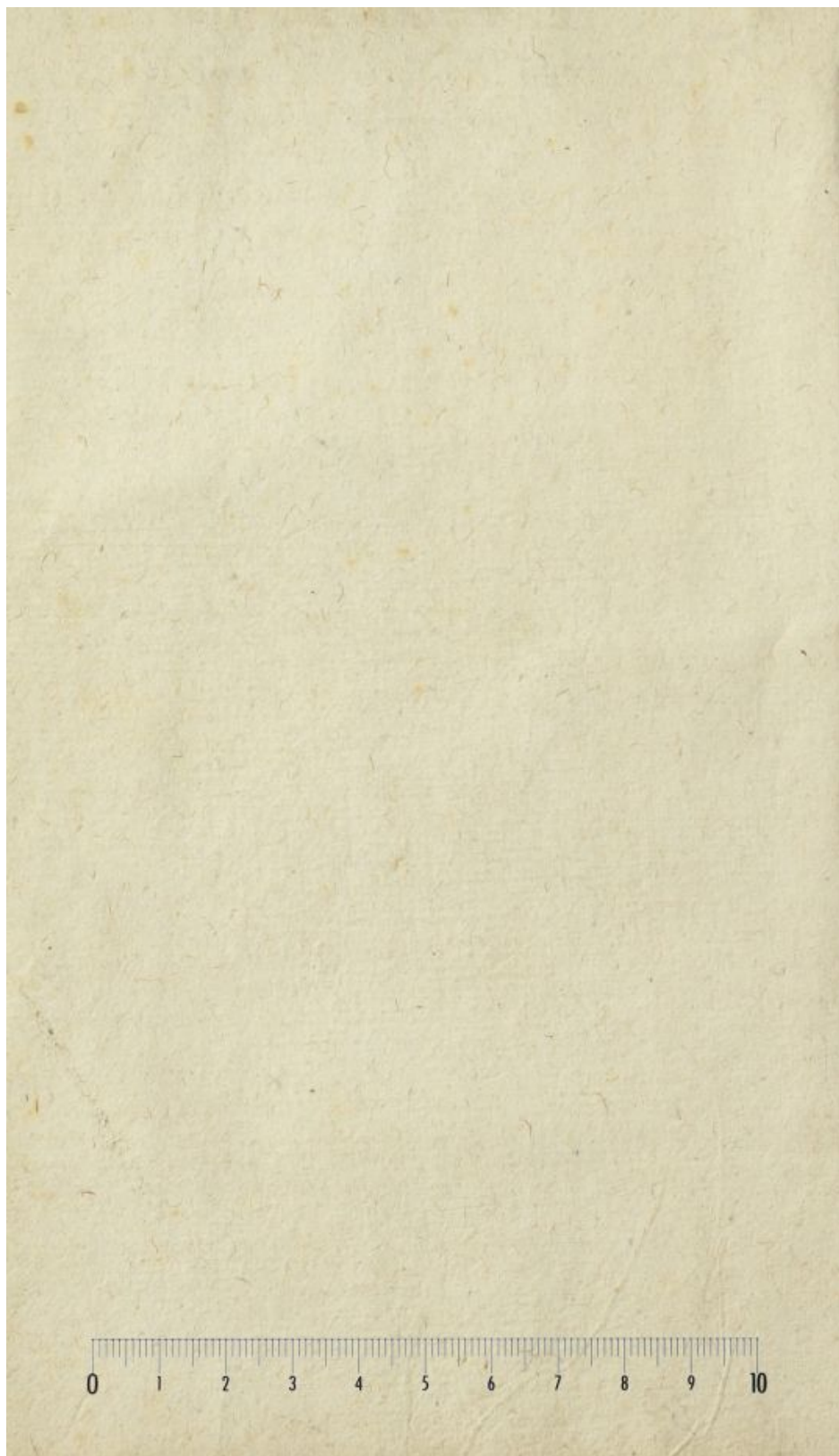
Cote : BIU Santé Pharmacie RES 11101

Guido Patinus, Bellouacensis,
Doctor Medicus Parisiensis.
1627.

Eds 11101 //01

SYNOPSIS

METHODICA

PHARMACORVM OMNIVM
QVÆ IN COMMVNI SVNT

Practicantium vsu, omnibus qui Medici-
næ factiuræ studio tenentur, vtilissima : in
duos Libros diducta.

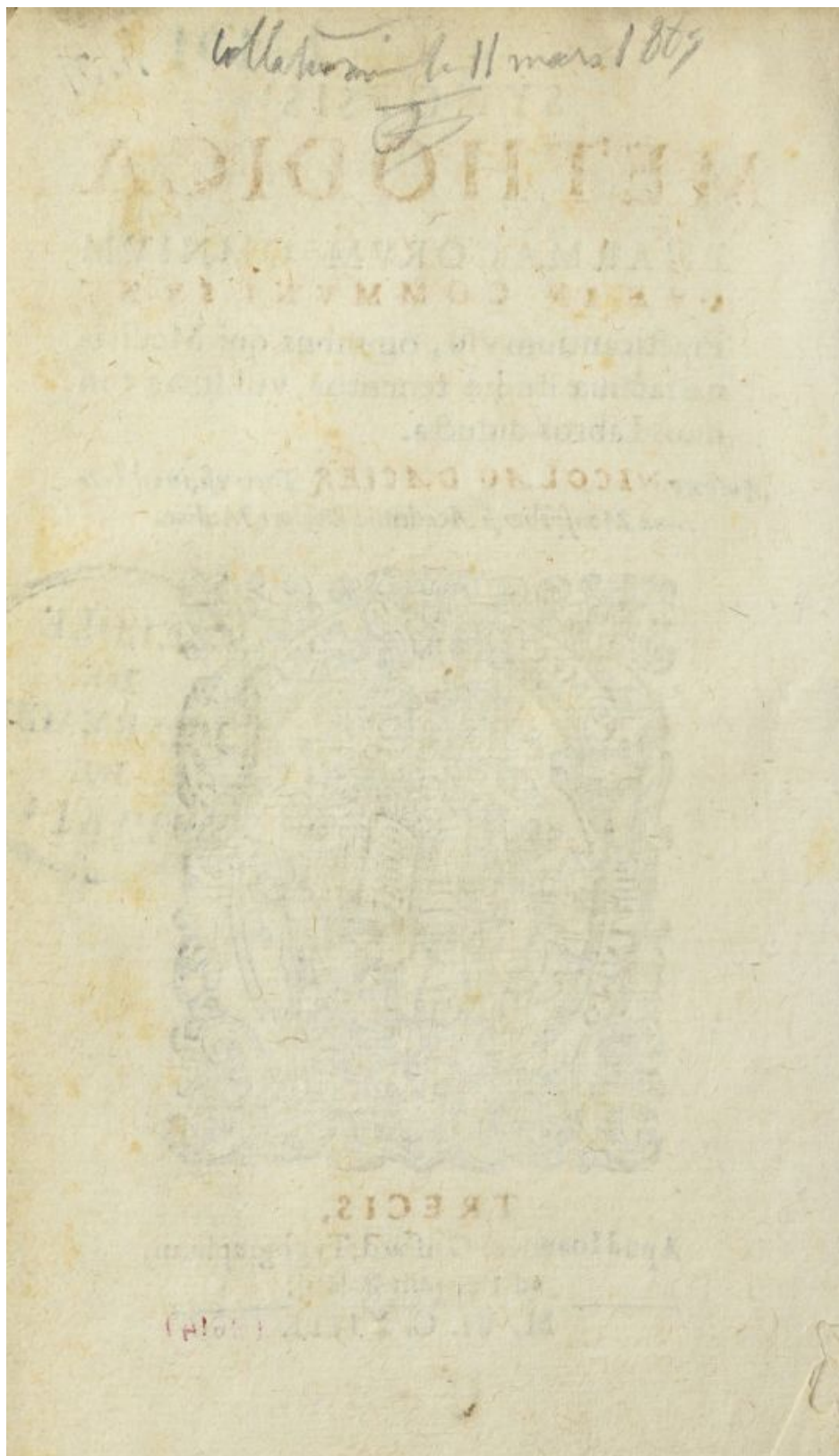
Authore **NICOLAO DACIER** Trecensi, in celebra-
tissima Monspeliensi Academia Doctore Medico.

TRECIS,

Apud Ioannem Griffard, Typographum,
ad Pontem Palatij.

M. VI. C. XIII. (1614)

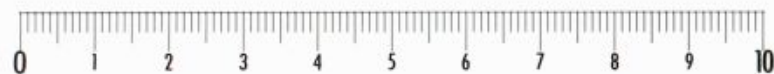

SYNOPSIS METHODICA PHARMACORVM OMNIVM QVÆ IN
communi sunt Practicantium vsu, omnibus qui Medicinæ faciendæ studio tenentur vtilissima.

CAPVT. I.

In quo vice Proœmii breuissimum schema proponitur totius operis œconomiam vno in-
tuitu contemplandam repræsentans.

Pharmaca igitur seu medicamenta quæ hodiè ad medendi vsum comparantur.	Alia per os assumuntur.	Liquida	{ Apozema, Iulepus, Potio, Syrupus, Emulsio, Amygdalatum, Hordeatum, Lac, Serum lactis, Vomitoriū, Hydromel, Hydrofaccharum, Ptisana, Dieta, Bochetum, Decoctū Galli, Destillatum, Restaurans, Iuscula.
		Mollia.	{ Bolus, Opiata. Eclegma, Conditum.
		Solida.	{ Pasta regia & Morfelli, Pandaleō, Massæ panis, Pignulatum, Tabellæ, Pilullæ, Trochisci, Muscardini, Puluis.
	Alia exterius applicantur quæ vel	Cōmunia partibus pluribus.	{ Epithema, Lotio, Fodus, Infessus & Semicupiū, Balneum, Stuffa, Embrocatio, Linimentum, Vnguentum, Ceratum, Emplastrum, Spanadrapum, Cataplasma, Puls, Dropax, vesicatorium, Sacculi.
		Propria partium quarūdā vt	{ Capitis—Frontale, Oxyrhodinum, Cucufa, Oculorum—Collyrium. Oris—Gargarisma, Apophlegmatismus, Dentisfricium.
			{ Narium—Errhinum, Suffimenta, Odoramenta. Stomachi—Scutum. Vteri—Pessarium, Nascale. Ani—Suppositorium, Nodulus, Clyster, ad quem variæ referuntur iniectiones in aures, vterum, vesicam, penem, sinus, & fistulas.

SYNOPSIS METHODICA PHARMACORUM OMNIUM QUÆ IN COMMUNI SUNT PRACTICANTIIUM USU, ...	
CAPITULUM I.	
In quo vice proximi præsentium librorum proponitur totius operis economiam vnde in-	
teritur compendiosa et præsentia.	
Pharmaca i	Alia per se
tur seu medi-	Alia per se
camenta que	Alia per se
habent ad me-	Alia per se
dendi vim	Alia per se
comparantur.	Alia per se
Alia ex	Alia ex
his applica-	his applica-
tur que vel	tur que vel
Propria	Propria
parantur	parantur
quædam	quædam
ut	ut
varie præparantur in suis, utrumque	varie præparantur in suis, utrumque
etiam præparantur et in suis	etiam præparantur et in suis
Capitis	Capitis
Oculorum	Oculorum
Oris	Oris
Narium	Narium
Stomachi	Stomachi
Ventris	Ventris
Anal	Anal
varie præparantur in suis, utrumque	varie præparantur in suis, utrumque
etiam præparantur et in suis	etiam præparantur et in suis
Capitis	Capitis
Oculorum	Oculorum
Oris	Oris
Narium	Narium
Stomachi	Stomachi
Ventris	Ventris
Anal	Anal
varie præparantur in suis, utrumque	varie præparantur in suis, utrumque
etiam præparantur et in suis	etiam præparantur et in suis

DE APOZEMATE.

C A P. II.

POZEMA est decoctio medicamentorū saccharo vel melle condita, clarificata, aromatizata, pro quatuor aut quinque dosibus leuiter facta ad humorum concoctionem siue preparationem, & interdum ad euacuationem, ergo ab effectu duplex comparatur, alterans & purgans.

In alterante tria diligenter obseruanda : Componendi ratio, vtendi modus & vtilitas.

In compositione sex accurate perquirenda, ac primò, materia ex qua uis & facultas medicatrix elicienda, secundò, liquor in quem transferenda vis ista & facultas : tertiò, decoctio ipsa vel decoctum : quartò, quæ dissoluenda in ipso : quintò, clarificatio eiusdem : sextò, aromatizatio. Materia ex qua conficiuntur apozemata, sunt radices, cortices, ligna, folia, semina, fructus, flores, aromata, hoc quidem ordine, dosi verò sequenti perscribenda.

Radices vnc. iiii. vel vnc. vi. ad summum : ra-

A

rò ad vnc. viii. Cortices & ligna (si perscribā-
tur) ad vnc. ii. Herbae & folia ad M. viii. vel
x. ad summum. Semina ad vnc. i. vel vnc. i. f.
ad summum: rarius ad vnc. ii. Fructus si fue-
rint minores vt iuiubæ, sebesten, passulæ, &c.
perscribuntur vel pondere vnc. i. vnc. i. f. vnc.
ii. vel numero x. aut xv. si verò maiores vt fi-
cus, prima damascena, &c. Numero tan-
tùm x. xii. Flores qui non nisi macerari debent,
ad p. iiii. vel v. Aromata adduntur solum in
aromatizatione idque quum apozema (quod
latini decoctum vocant) fit purgatorium. Hęc
enim odoris iucunditate non modò oblectant,
sed & corroborant, & corporis spiritus vehe-
menter reficiunt, animumque exhilarant.
In liquore in quo fit decoctio, consideratur
& qualitas & quātitas quam vulgo dosim ap-
pellamus. Quod ad ipsius qualitatem, eligi-
tur pro Medici prudentis arbitrio: passim
autem ista materia ad frigidos crassosque hu-
mores attenuandos, aut lentos detergendos,
aut ad expediendos veteres infarctus, ex hy-
dromelite tenui iubetur coquenda: ad bilio-
sos verò feruentesque humores ac febriū ar-
dores validè restinguendos, ex aqua fontana
pura, vel ex aqua seu decocto hordei, addita
etiam sub finem interdum aceti parte octaua,
si cū refrigeratione extenuatio quoque & pe-

netratio ex petitur : aliquando ad hos humores & melancolicos ex lero lactis : ad frigidos & inde natas obstructions, quibus aqua chalybeata eximiè succurrit, ex aque & vini equis partibus : Rarò ex vino solo, quòd promptè acefcat aut vapescat, rariùs ex aqua stillaticia, quòd vis eius exolefcat. Non igitur, vt vir Doctus memoriæ prodidit, simplex aqua omnium eliciendarum virium còmunis est materia, neque vt ea cum frigidis frigida est, ita cum calidis calida, neque si seorsum diutius excoquitur (quòd ille putat) incalescit, sed frigida semper tametsi minùs, persistit. Quod ad quātitatem liquoris, non definitur, sed tantum præscribitur faciendam esse decoctionem in talis liquoris q. s. hoc est, quantitate sufficienti. Decoctione facta iubentur capi de colatura vnc. xvi vel lib i. s. sic enim sunt pro 4. dosibus ad quas ferè instituuntur apozemata, singulis videlicet dosibus vnc. iiii. vnc. iiii. s. Si autem velis apozema in 5. doses, præscribantur vnc. xx. ad summum nec plures, alioqui ante vsum facilè corrumpitur aut fitum contrahit.

A ij

*Dissoluenda in colatura facta sunt perpendenda, tum ratione
qualitatis, tum quantitatis.*

*Quod ad qualitatem at-
inet, dissolvitur.*

Vel

Syrupus tantum & ferè semper,
isque scopo idoneus.

Saccharum æstate solum, & ad
calidos morbos & naturas.

Syrupus & saccharum simul.

Mel hyeme & ad frigidos mor-
bos & naturas.

Præter ista perpetuò dissoluenda in apozematum colatura.

*Dissoluntur re-
tiam quandoque
ad maiorem vim
& efficaciam.*

Aut

Medicamentosi
succo, vel per de-
coctionem & cla-
rificationem, vel
per residentiam
depurati, ijque.
Vel

Herbarum varia-
rum pro varia-
te indicationum :
sic passim ad mor-
bos melancholi-
cos succus bor-
raginis fumarie,
aut lupuli depu-
ratus non inepte
dissolvitur.

Fructuum fermè aci-
dorum idque maxi-
mè ad calidos & bi-
lios affectus, ut
citriorum, limonum,
granatorum, &c.

Quemadmodum &
passim ad melan-
cholicos succus po-
morum redolentium.

Liquores.

Ut

Acetum ad calidos &
bilios affectus non
mediocriter tempe-
randos, ad obstruc-
tiones etià pariter
soluendas ubi atte-
nuandum ac incidendum.

Vinum cui præcipua vir hyeme ad crassos lentosque humores, ad obstructions, ad morbos frigidos ac diuturnos, qui sine febre fatigant : ad quæ quouis est Syrupus vel medicato liquore præstantius : Quum autem vinum naturæ iucundum sit ac familiare, quasunque vires habet, eas per omnia sese insinuans, promptè in singulas & abditissimas corporis partes diffundit atque impartit, estque optimum Medicinæ vehiculum.

Porrò, si succi eiusmodi aut liquores præscribantur dissolvendi, tunc ex superioribus dictis saccarum solum ferè præscribitur, per rarò Syrupus.

Ratione autem quantitatis dissolvitur.

Syrupus aut saccharum
ad vnc. iiii. vel vnc. vi.
ad summum, & sic una-
quæque dosis capiet vn.
i. f.

Vbi verò Syrupus & saccarum simul dissoluenda præscribuntur, dicitur Syrupi vnc. iiii. Saccari q. f. vel si volueris dosim exprimere, Saccari vnc. ii. vel vnc. iii. Quòd si succi aut liquores accedent præter hæc, præscribantur ad vnc. ii. vel vnc. iii.

Clarificatio postea imperatur, ut visu fiant iucundiora, & diutius asseruentur nec putrescant facilè.

Aromatizatio deinde ad maiorem dulcedinem ac suavitatem, in qua observanda & qualitas & quantitas.

Ratione qualitatis, hoc est, ad saporis gratiam, ut dixi, vitandumque ne ma-

A iij

lum potionis fastidium sentiat, Apozema aromatizatur vel cū aromate simplici, idque in calidis & biliosis affectibus ferè temper cū pulvere trium santalorum, in frigidis verò cum cinnamomo: vel cum pulvere electuarii alicuius eòque passim in calidis & biliosis affectibus cum pulvere trium santalorum, in frigidis cum pulvere electuarii Aromatici rosati, vel diambrae aut alterius, &c.

Ratione quantitatis. Dosis istorum pulverum hæc est, ut pro lib. i. decocti, præscribatur drag. i. vel drag. i. s. seu pro toto apozemate drag. ii. vel drag. iii. ad summum.

Ufus, datur in 4. aut 5. doses manè ieiuno stomacho: poterit tamen & bis die circa vespèram non inutiliter exhiberi.

Hæc autem est formula præscriptionis.

R. Materiam dictam (scopo idoneam) fiat decoctio in liquore dicti q. s. hoc est, quantitate sufficienti, cape de colatura lib. i. s. in qua dissolue supra dicta. Fiat apozema clarificatum, & aromatizatum cum dictis, &c. Pro 4. & 5. dosibus matutinis. Et quando apozema est purgatorium, additur præterea: In quarum ultimâ dissolue purgantis talis, exēpli gratia, Diapruni solutivi, &c. Fiat portio sumenda cras manè cum custodia tribus horis ante pastum.

Utilitas, alterantia apozemata destinantur præcipuè ad quosvis humores alterandos in primis & secundis qualitatibus, ut scilicet facilius trahenti medicamento cedant ac obtemperent. Sed ad corporis quoque præparationem ritè comparari solent, referendo peculiariter meatus, obstructions leuando, humoris lentitiam dissecando & detergendo: ut his nominibus, atque aliis cōpluribus in purgationibus non paruo sint vsui. Tunc enim demum saluberrima sine offensione fit medicatio, si humores ad fluendum idonei reddantur, vię verò, per quas deriuari ac pertrāsire debent expurgētur, dilatanturque, ac remoto omni abscaculo libera sint & expeditæ. Valent etiam ad intemperies partium corrigendas & in pristinam moderationem reducendas, sic sanè in hepatis æstu, & incendio febrili à doctissimis practicis frequenter vsurpantur. Ergo alterantia apozemata mirificè profunt, ubi succi corporis vel corpus euacuationi præparandum, vel intemperies quædam oppugnanda siue alteranda. Adde & ad prouocandos menses, vrinas, sudores. Itaque qui apozematis nostris morborum concoctionem, humorum maturationē adimunt: ideòque vsu medico omninò priuant: Næ illi veterem & planè affectam controuersiam reno-

uant, & nihil magnum consequuntur, si zula-
pia & apozemata nostra, nostróque adeò sy-
rupos & breues & longos eodē quo antiquo-
rum propomata habuerimus loco. Vide do-
ctissimum Syluium in sua medicamentorum
componendorū methodo, atque alios com-
plures celebres medicos. Nota porrò hodiē
vui inualuisse apud practicos vt omne apoze-
ma sit alterans simul & purgans : Et in alte-
rantis locum Iulepi aut iuscula alterántia præ-
scribantur, & si eiusmodi alterantia apozema-
ta simul & purgantia ferè tantum morbis diu-
turnis conueniant. Nam & vsitatissimè dan-
tur simpliciter alterantia in febribus cōtinuis,
calidis partiū intemperaturis, vt renum, he-
patis, & quouis viscerum æstu : Item, in de-
clinatione morborum ad reliquias absumen-
das ne temporis spatio putrescentes eos red-
integrent, sic passim circa finem continuarū
febriū ipsæ per vrinas manifestiùs educūtur.

Hæc satis de alterantē apozemate, iam ve-
rò de purgante pauca subiungamus.

*In eo igitur conficiendo, quatuor accuratè perpendenda :
materia ex qua fit catharticum, dissoluenda
in colatura, ipsius vsus & virtus.*

QUòd ad materiā spectat, Apozema pur-
gatorium redditur vel decoctis tan-
tum pharmacis cum suis correctiuis vnà cum
materia

materia alterantis apozematis, vel cum his simul etiam infusis, itaut materia purgantis apozematis sint cathartica simplicia, vel decocta, vel infusa, in quibus tria cōsiderari debēt, qualitas, quantitas, & præscribendi ordo.

Quod ad qualitatem, Cathartica quæ solū coctionem patiuntur, hæc sunt vnà cum præscribendis correctiuis.

Semen Carthami

Turbith

Hermodyli

Semina oriētalīa.

Anisum, cinnamomum.
 } *Correctiua.* } zinziber, cinnamomum.
 } zinziber, cinnamomum.

Anisum, cinnamomum, caryophylli.

Polypodiū quercinum

Epithymus.

Ramenta ellebori nigri.

Semen Ebuli.

Folia Esulæ.

Myrobolani oleo amygdalarum dulcium cōfricata ad vnc. f. vel drag. vi.

Anisum, zinziber cinnamomum.
 } *Correctiua.* } Passulæ, violæ.
 } Anisum, cinnamomum, cardiaca varia.

Cinnamomum.

Aceto maceratur.

Quæ verò infunduntur cathartica, sunt sequentia.

Rhabarbarū.

Agaricus.

Tamarindi.

Cinnamomum, Spica nardi.
 } *Correctiua.* } zinziber, Sal gemmæ.
 } Cinnamomum, Macis.

B

Cassia aliquando, vt Parisiis. Anisum, Cinnamonum.

Nota tamen Rhabarbarum, Agaricum & Tamarindos etiam coctionem subire, sed duo priora præscribi lineo panno ligata, & si Rhabarbarum rariùs decoquatur, nam tenuis eius portio purgandique vis cocturà perit & exoluitur, vnde potiùs inter clarificandum exprimi debet in decocto ad vnc. f. vel drag. vi.

Quod ad quantitatem, in omni ferè apozemate purgationi dicato, hæc tria semper pro basi præscribuntur, Semina, Polypodiū, Carthamus idque maiore Dosi, vt potè quæ mitiora vel leuiora, sin autem validiora simul præscribantur, id minori faciendū Dosi: nempe vt eorum sint vnc. i. f. vnc. ii. vnc. ii. f. ad summum pro natura humoris, eius quantitate, pro varietate sexus, ætatis, regionis, &c.

Eligitur & ex quibus circumdantur. Sic autem Monspeli (vbi medicina⁺ maximum accepit incrementum) solent præscribi. R. Foliorum sennæ oriëntalis mundatorum, Polypodii quercini recētis, & medullæ seminis, carthami mediocriter contusę, Ana vnc. ii. vnc. ii. f. vnc. iii. pro basi.

His sæpiùs insuper adiiciuntur sequentia. Cassię recentis aliquando vnc. i. vnc. ii. Tamarindorum recentium vnc. ii. Rhabarbari electi vnc. f. drag. vi. Agarici albi & fœmi-

nei in nodulo ligati vnc. f. drag. vi. Turbith
gummosi & electi vnc. f. drag. vi. Hermoda-
ctylorum vnc. f. drag. vi. Epithymi, drag. vi.
vnc. i. Ramentorum ellebori nigri aliquan-
do in melancholicis drag. f. drag. i. Seminis
Ebuli aliquando in hydrope, pituitosis, & me-
lancholicis drag. i. Esulæ aceto maceratæ a-
liquando in hydrope scrup. i. drag. f. Cate-
rum Cathartica hæc omnia simul Dosi defi-
nitâ exhiberi possunt, sed robusto soli & ani-
moso, atque ubi ad animi deliquium, aut ve-
hementius educere conuenit : (Excipio ta-
men Elleborum, Esulam, semen Ebuli, quibus
rarò nec inconsideratè utimur, quum perui-
catoris morbi necessitas expostulat nec aliis
cessit remediis.) Proinde & corporis, & æta-
tis & sexus, &c. habita ratione, Dosis ipsorū
potest imminui, quemadmodum & pro hu-
moris vacuandi specie hæc vel illa potiùs eli-
guntur. Sic ubi purganda pituita, & maximè
ubi validius, & à remotis, præter Semina, Po-
lypodium, Carthamum, Dosi dictâ semper in
omnibus pro basi præscribenda : præscribun-
tur prætereà Turbith, Hermodactylus, ubi
melancholicus humor, Epithymus, & cū his
ferè semper Rhabarbarum, Agaricus. Quòd
ad Dosi corrigentium dictorum, præscribā-
tur ad drag. iii. vel vnc. f. Quod ad ordinē

B i

præscribendi præscribuntur purgantia & decoquuntur post fructus, ante flores, excepto polypodio, quod vt decoquitur semper circa initium, sic & potest initio præscribi, inter vel post radices: Corrigenia verò etiã in ordine florũ, statim post sua carthatica præscribantur.

Dissoluenda, colato decocto præscribuntur dissoluenda in ipso vel quæ dicta sunt in alterante apozemate, eaque sola si decoctum satis fuerit purgans, aliàs dissoluuntur in decocto colato alia etiam pharmaca, puta syrupi laxatiui, vel electuaria. Ac syrupi quidem vt syrupus rosarum solutius, syrupus de cichorio cũ rheo ad vnc. iiii. pro 4. vel 5. dosibus: Et nota quod simul cum his syrupis purgatoriis aliquãdo alterãtes vnus aut duo præscribũtur, & tũc eorũ sint ana vnc. ii. vel vnc. iii. Electuaria verò præscribenda, quæ in decocto dissoluuntur, vel mollia sunt vt diaprunum solutiũ pro biliosis: Diaphenicum pro pituitosis, Diasenna pro melancholicis, Catholicũ pro omnibus: Vel Solida, vt electuarium de fucco rosarum pro biliosis: Diacarthami pro pituitosis, Electuarium de Citro solutiuo pro melancholicis & pituitosis. Atque hæc omnia pharmaca tantũ in vltimã dosi dissoluũtur, idque vsus tempore ad drag. ii. vel drag. iii. prout decoctum satis purgans extiterit.

Quod ad formulam præscribendi, eadem omninò quæ alterâtis Apozematis, nisi quod additur, pro 4. dosibus matutinis in quârum vltima dissolue talis electuarij, &c. Fiat portio sumenda cras manè cum custodia tribus horis ante pastum.

Utilitas, Apozemata quæ nos quotidie in medicis nostris indicationibus exercent, ferè omnia sunt purgantia simul & alterantia: sic enim vitiosorum succorû præparatio fit simul & purgatio, idque paulatim per epicrasim citra corporis perturbationem aut viriû iacturam. Remedium singulare in morbis crhonicis (quales per sæpè inuehit pituita, & humor melancholicus) in quibus humores obstinatissimi maximèque contumaces, vel admodû copiosi, aut in alto inhaerentes non sensim deplendi, sed semel eradicandi. Censentur etiã purgantia quam vtilissima in morborum declinatione, sed ex leuioribus cathartici ad persequendas totius vitij reliquias, in pituitosis & melancholicis, quemadmodum in προφυλακῇ ad morbos præcauendos. Receptum autem hodiè & vsu nobis frequentissimum ante præscriptionem apozematis laxatiui præscribere medicamentum leuissimè trahens, quod Græci ἐκκοπρωτικόν vocant, vulgò *Minoratiuum*.

IVLEPVS æquè ac Apozema, est medicamentum alterationi dicatū quod Arabum natio inuenit: quibus medicamentum fluidū, delicatū, & suaue significat. Neotericoꝝ Græcorum Ichola ζουλάπιον appellauit: Hic duplex ponitur à practicis: Veterum scilicet, & Recentiorum. Veteribus Iulepus propriè erat medicamentum iucundum constans liquore grato suauique cū saccharo in Syrupi ferè consistentiā decocto, gratia oblectamenti potius quàm medicamenti: quippè quo illi delassatos ægros delinirent, & ad morbos depellendos spem sibi facerent. Cuiusmodi duo percelebres olim fuere Violatus & Rosatus seu Alexandrinus, qui vt ego legi, & ante quidem accepi à parente meo Ioanne Dacierio Doctore Parisiensi, Regis Cōfiliario & Medico (quem honoris causa nomino) Medicis Parisiēlibus Iulebus Regius, principali autoritate dicitur, quòd is Frācisco Regi, verè vnico literarū parenti esset in deliciis. Recētiorū Iulepus, siue hodiè vsitatus, duplex etiā statuitur, propriè talis, & impropriè: Propriè talis Iulepus priscorū imitatione, suauis & delicata est potio, omnis iniucundi saporis

expers, instar aquæ liquida, delicatis ac præcipuè intēpereis corrigendæ accōmodata, lenicē de siti & cōpescendo atque frænādo humoris ardori, & malignitati frangendæ. Ac in biliosis quidem febribus & affectibus calidis præcipuā habet dignitatem, & ad feruorē quemlibet partium validè restringendum, &c. Fit proinde ex cardiacis ferè liquoribus atque succatiunculis. Componitur enim ratione qualitatē vel ex aqua stillaticia, quod frequentissimum, vel aliquando ex succo aliquo, maximè fructuū, depurato, vel quod magis vsitatum, ex aqua stillaticia & succo defæcato expurgatoque simul. Quod ad quantitatem, Dosis totius Iulepi non excedit vnc. ix. vel vnc. xii. pro tribus Dosibus ad quas vsitatè instituuntur, & sic vnaquæque Dosis capiet liquoris vnc. iii. vel vnc. iiii. In hoc liquore perscribitur dissoluendum ratione qualitatē, vel saccharum solum, vel Syrupus cōueniens, vel vtrumque simul, idque ratione quantitatis ad vnc. i. pro liquoris vnc. iii. & notādum hodiè vsui inualuisse, vt in eiusmodi Iulepis præscribatur prætereā, Adde spiritus vitrioli q. s. ad gratam aciditatem liquori conciliandam, quemadmodum & in biliosis febribus malignitate suspectis præscribitur aliquando adiendam esse toti Iulepo, hoc est, vnc. ix.

16 *De Zulapiis, Julepis, seu Iulebis.*

vel vnc. xii. liquoris, aceti rolati vnc. i. Quod ad aromatizationem, hoc omne Iuleporum genus rarissimè aromatizatur: Si tamen lubeat, aromatizentur gratiore quodā aromate vel puluere ad scrup. i. pro qualibet Dosi.

Vsus autē & formula præscriptionis hæc est.

R. Aquæ stillaticiæ rosarum, Buglossi & Scabiosæ ana vnc. iii. vel vnc. iiii. Syrupi de limonibus & de pomis redolentibus ana vnc. i. s. vel vnc. ii. (& quando spiritus vitrioli præscribitur, dicimus) addendo spiritus vitrioli q. s. ad gratam aciditatem conciliandum, fiat Iulep pro tribus dosibus (poterit tamen in vnam etiā dosin præscribi, vt necessitas postulare videbitur) sumat vnam manè, alterā vespere tribus horis post pastum.

Utilitas, designata fuit initio in præscriptione, vide.

Corroborantes Iulepi huc possent referri, sed quia cōfectionibus cardiacis vel pulueribus constant, &c. nec à potione corroborante multum dissident, in eius titulum reijcere expedit, vnde & in ipsorum præscriptione dicitur, fiat potio.

Impropriè talis Iulepus, & qui sæpius est insuauis & ingratus, humores præparās siue (vt loquuntur) alterans potest nuncupari. Est que Iulep ratione tantum formæ & compositio-

nis, non autem gratiæ ac suauitatis, quæ Iulepo veterum propriè dicto erat propria: Atque eiusmodi Iulepis impropriis hodiè ferè per hyemem vtimur in herbarum penuria, loco apozematum ad varios humores digerendos seu purgationi præparandos.

Componitur ratione quantitatis eodem modo quo superior, Qualitatis vetò, vel ex aqua distillata ad scopum idonea, vel aliquando ex succis, vel quod vsitatũ, ex aqua simul, vel si fortasse an simplicia ad manũ præsto adsint & suppetāt (quemadmodũ frequenter solemus aliquando tales per æstatẽ in febribus biliosis & continuis ex bilem alterantibus præscribere) ex decocto alterantiũ, quæ dosi media Apozematis, & eadẽ ratione præscribi debent.

Præscribitur deinde in hoc liquore dissoluenda esse eadem, & eadem dosi quæ soluntur in Iulepo propriè dicto. Quod si lubeat Aromatizationem præscribere cum iisdem aromatis vel pulueribus, & in eadem dosi præscribatur, vsus & formula præscriptionis, eadem quæ superioris, nisi quod præscribitur sumendos esse tantũ manẽ veluti apozemata.

Vtilitas, vsurpantur duntaxat loco apozematum, ad simplicem intemperiem, & ad corporis vel humorum præparationem, quod præsertim fit hyeme herbarum defectu, ac

C

proinde & apozematum: ex aquis stillaticijs
 ut suprà docuimus, licet etiam vsitatissimè &
 passim hyeme perscribere instar breuiorum
 apozematum in tertianis febribus & conti-
 nuis, idque in tres aut quatuor doses maturi-
 nas: solentque huiusmodi decocta parua, vo-
 cari etiam Iulepi.

Cæterum, Iulepus ad alios pleròsque vsus
 comparari quoque potest ex aquis & succis
 conuenientibus proportione dictâ, quemad-
 modum frequentissimè fieri videmus in hæ-
 morrhagia, & dysenteria, & in somno conci-
 liando.

DEPOTIONE.

C A P. III.

POTIO siue Potus, Medicamē-
 tum est fluidum ex liquore ido-
 neo, melle aut saccharo & alijs
 dissolutis comparatum, sed in
 vnicam semper dosim ad hu-
 mores quosuis expurgandos vel etiam alterā-
 dos. Duplex igitur constitui potest, purgans
 quæ absolutè potio dicitur, vulgò medicinam
 vocant, & alterās. In purgante potione qua-
 tuor perquirenda, Liquor pro dissoluendis
 alijs medicamentis, Dissoluenda in liquore,

usus & utilitas.

Liquor ex quo fiunt potiones, consideratur tum ratione qualitatis, tum quantitatis.

Ratione qualitatis, potiones quadrifariò componi solent, nempe vel ex decocto, vel infuso, vel ex decocto & infuso simul, vel ex alio quouis liquore conuenienti.

Decoctum ex quo ut ex liquore apparatus potio, vel alterans duntaxat existit, vel purgans: Decoctum alterans vel usitatè præscribitur ex variis plantarum partibus, duabus aut tribus tum humorem vacuendum respicientibus, tum sedem affectam, unde cathartica purgatio efficacior euadit, hac dosi ut quartâ apozematis partem constituent, potio enim pro vna tantum dosi velut apozema pro quatuor: vel decoctum cõmunis medicinæ, quod vulgò extat in officinis, assumitur atque præscribitur: vel decoctum florû & fructuum cordialium, quod alias decoctionem pectoralem appellant, vel decoctum siue iusculum pulli alterati folijs ferè endiuie, acetosæ, borraginis buglossi in morbis biliosis & febribus æstuantibus, quemadmodum decoctio pectoralis in affectib' thoracicis. Porro hæc tria postrema decocta rarenter admodum à medicis usurpantur, sed magis usitatum est præscribere Catharticum quo volueris purgare dosi debita,

C ii

& addere cum decocti communis medicinae pectoralis, aut iusculi & cat. q. s. fiat potio. Decoctum, purgansex quo etiam conficiuntur potiones, constat vel decocto aliquo superiori præscripto post inde Sēna ad vnc. s. additis correctiuis aniso, caryophyllis ad drag. s. vel quod passim vlitatum & cat. floribus cordialibus, Senna & correctiuis dosi dicta, fiat decoctio.

Pro liquore potionum, præscribuntur quoque infusiones purgantium, quæ licet ex omnibus catharticiis humores proprios respicientibus comparari possint, hodiè tamen receptum est maximè, & approbatum præscribere solam infusionem Rhabarbari solius vel etiam addito Agarico in pituitosis: hac dosi ut si solum fuerit R. Rhabarbari electi drag. i. s. ad biliosos, sin verò adijciatur Agaricus, tunc R. Rhabarbari electi drag. i. Agarici recenter trochiscati ad scrup. ii. fiat infusio in liquoris idonei q. s. (passim autem endiuia & cichorij liquor accipitur) & cat. vel pro potione facienda præscribitur decoctum & infusio simul quod passim fieri solet cum præscribim⁹, cape de colatura decocti iam præscripti alterantis aut purgantis q. s. aliàs vnc. iii. vnc. iiii. in quibus infundatur Rhabarbarum, &c. sic maximè receptum est hodiè & in usu fre-

quentissimo decoctum Sennæ ac infusionem Rhabarbari simul præscribere pro cõficienda potione vel etiam pro ipsa potione liquor quivis alius sumitur, etsi rariùs id fiat, quemadmodum aqua stillaticia quædam, hydro-mel & cæt. sed præstat superiora usurpare.

Quod ad quãtitatem liquoris pro potione, dosis ipsius præsertim variat pro corporis & ætatis ratione: in pueris enim & mollibus admodum naturis vnc. ii. sufficiunt, in aliis vnc. iii. vnc. iiii. & notandũ in formula præscribi, si liquor iste per viam decocti factus fuerit, cape de colatura vnc. iii. vel vnc. iiii. & cæt. sin verò per viam infusionis, dicitur fiat infusio, & expressione facta dissolue mox dicenda: dissoluenda igitur in eiusmodi liquore pro comparanda potione, observãtur tum ratione qualitatis, tum quantitatis.

Ratione qualitatis, ea quæ dissoluuntur vel dulcorantia sunt, vel etiam purgãtia, semper autem syrupus aliquis est dissoluendus siue tantũ dulcorans fuerit, siue etiam purgãs: purgantia dissoluenda vel sunt simplicia vt Cassia, Manna: vel composita nempè electuaria, quæ vel Mollia ceu opiata, vt Diaprunum solutivum pro biliosis, Diaphœnicum pro pituitosis, electuarius lenitivum siue Diasenna pro melancholicis, Catholicum pro om-

C iij

nibus, vel Solida ceu tabellę, sic passim tabularũ electuariũ de succo rosarũ præscribitur biliosis, diachartami pituitosis, electuarium de citro melancholicis ac pituitosis.

Aliquando præscribitur dissoluendus pulvis Rhabarbari maximè in alui fluxibus & dysenteris ubi purgandum & astringendum simul. Est etiam ubi puluerem Mechoacam ad vacuandos dũtaxat pituitosos & serosos humores perscribamus. At pillulę nunquam dissoluendę, nisi rarò & in affectibus soporosis.

Hęc autem purgantia ratione quantitatis in genere dissoluuntur hac vel illa dosi, maiore vel minore, prout liquor ex decocto vel infuso magis aut minus fuerit purgatorius: Vbi verò eiusmodi liquor vel nullam, vel perexiguam vim purgandi obtinuerit, tunc solui possunt si præscribantur, simplicia pharmaca dicta ad vnc. i. vel vnc. i. s. Electuaria verò suprà memorata ad vnc. s. vel drag. vi. ad summum ad vnc. i. si vel leuiora, vel pro magnis aut robustis corporibus: pulueres ad scrup. ii. dragma i.

Dulcorantia verò præter hęc cathartica semper sunt præscribenda: Ratione qualitatis perscribitur aliquando Mel, Saccharũ, sed passim & vsitatè syrupi qui partem respiciant vel humorem, Ij autem vel alterantes tãtũ

præscribuntur, quâdo scilicet tum liquor iam per se satis purgans, tum satis cathartico- rum in ipso fuerit descriptum: vel purgantes (vbi contra res se habet): Tales sunt syr- upus rosarum solutiuus, & syr- upus de Cichorio cum Rheo, qui hodiè frequentissimè omnium in vsum assumuntur à nostris medicis. Dosis eor- um ab vnc. i. ad vnc. i. f. Vfus, ad vnicam dosim instituitur. Hæc autem formula præ- scriptionis.

R. Liquefactus talis, &c. in colatura ad vnc. iii. vel vnc. iiii. (si decoctum fuerit) vel ex- pressionem facta (si infusio) dissolue dicta, &c. Fiat potio sumenda cras manè cum custodia, leni cœna præcedente.

Vtilitas. Quando absoluta fuerit purgan- di necessitas, tunc præscribenda potio, quæ maximè efficax est vbi succorum impuri- tas latet in infima regione corporis, puta ven- triculo, hepate mesenterio, liene præcordijs: facile enim & citò descendit distribuiturque in aluū vis cathartica, vnde minus cōueniens morbis cephalicis, tertiæque regionis & ha- bitus affectibus: tunc enim pilularum forma præstantior cū mora in ventriculo longio- re efficiat vt vis & facultas purgatrix tardio- res vires nacta, sub imagine substantiæ spiri- tuosæ & vaporis possit vberius in remotiores

partes sese diffundere, & prauorum humorum longinquitatem efficacius oppugnare, vtilissima quoque potio, vbi obstructionum copia valdè luxuriat: Item in morbis melancholicis, qui vt omnem siccitatem reformidant, sic etiam à forma sicciore & solidiore nō parum abhorrent: Quo nomine corpora squalida & aridiora non catapotiiis, sed potione purganda, etiamsi vitiosorum humorum eluies, totaque cacochymia in secunda vel tertia regione stabuletur. Iam de potione alterante pauca libare oportet, cum hæc de cathartica ad præsens institutum satis abundè faciant.

Alterans potio duplex rectè statui potest, vel enim est Corroborans & ferè Cardiaca, vel quouis alio fine & scopo alterans. Corroborans aliquando Iulep & potus vocatur fitque ex conuenienti liquore cardiaco, dissolutis in ipso electuariis, vel pulueribus cardiacis seorsim vel simul, atque insuper aliquo Syrupo. Liquor vel ex aqua stillaticia idonea cui passim & vtiliter succus depuratus adiicitur itaut duæ sint partes aquæ, vna succi. Dosis autem totius liquoris pro potione, intra vnc. iii. vnc. iiii. consistit vt suprà in Iulepis. Quod ad dissoluenda in ipso liquore, vel sunt confectiones cardiacæ solæ vt AlKermes de

Hyacinto, Thearica: vel pulvis cardiacus solus, vel confectio & pulvis simul. Dosis autē eorum quando sola dissoluenda præscribuntur, à scrup. i ad drag. i. scrup. iiii. vsitatē ad drag. i. quando verò simul, ita partienda, vt hanc dictam cōplere possint. Præter hæc cardiaca, perpetuò Syrupus cardiacus qui dissoluatur est præscribendus dosi vnc. i.

Vfus, accommodatur in vnicā dosim virgente necessitate quam maximē virium conditio, constātia & debilitas præscribunt. Hæc autem est formula præscriptionis.
R. aquæ stillatiæ Buglossi, Scabiolæ & cardui benedicti, Ana vnc. i. in qua dissolue pulveris electuarii Diamargariti frigidi, & confectiois de Hyacintho, ana drag. ss. Syrupi de acetositate citri vnc. i. fiat potio quam sumat horā quam dictabit necessitas.

○ **Utilitas.** Corroborans potio vsurpatur ad corroborandum, maximē scilicet ad vires fouendas, vel etiam restaurādas per morborum quorumcūque impetus, vigilias, vel alio quouis modō dissectas & disperditas, estque in hoc casu in omnibus ferē morbis sed præcipuē acutis, & aliis qui citò virium robur destruant, ac demoliantur eius vsus obuius, viriū enim semper maxima habenda ratio & ab eo potissimum sumenda indicatio in cuiuscū-

D

que morbi curatione. Valet etiam in Syncope, impura & maligna humorum congerie, venenis, cardiogmo, cordis omnibus tædiis.

Alterans etiam quouis alio scopo, componitur ex liquore idoneo ad intentionem Medici faciente, aqua stillaticia sola, vel etiã huic addito succo conuenienti, puluere & Syrupo cõgruo, quæ præscribenda dosi potionis corroborantis. Vfus, vrgente etiam necessitate prout indicabit Medicus.

Vtilitas. Comparantur eiusmodi potiones maximè ad hæmorrhagiam narium, & aliarum partium, ex idoneis vt aqua plantaginis, &c. bolo, terra sigillata, &c. Sic ad vermes vfitatissimè ex aqua graminis, portulacæ, puluere feminis cõtra, lûbricos corallinæ: cū Syrupo de limonibus. Ita ad somnũ cõciliandũ, passim ad fluxus alui, in casu ab alto cum aqua & succo: ex succo plantaginis, ac Mumia ad Gonorrhœam, &c. Et quemuis alium finẽ quando vnâ tantũ vice & dosi est alterandum.

DE SYRUPIS.

CAP. V.

INVENTA quoque Arabum esse vel appellatio ipsa barbara manifestò ostendit, veteres Græci vix nouerunt, recentiores vocauère Serapia. Est autem Sy-

rupus medicamentum liquidū constans decocto vel succis, melle aut saccharo conditum, & percoctum in eam consistentiam, vti extracta guttula atque refrigerata non amplius perfluat, & diluti mellis crassitudine indurefcatur: ad humores quosvis expurgandos vel etiā alterandos institutum. Duplex omnino est: Vfusalis scilicet qui in officinis asseruatur, & Magistralis: Magistralis duplex, alterans & purgans. Alterans constat decocto, vel succo in quo saccharum aut mel dissoluuntur, clarificato & aromatizato. Quod ad decoctum ex quo conficitur Syrupus alterans, non differt à decocto alterantis apozematis, atque eadem ratione fieri, & ex iisdem præscribi debet.

Quantitas autem talis decocti colati pro Syrupō nō excedit lib. i. lib. i. s. lib. ii. ad summum, prout scilicet ipsius vsum diuturnum esse volumus. Quod ad succos (ex quibus depuratis accommodantur Syrupi) efficaciter ac murificè conferunt ad alterandum quouis modo & corroborandū, (sic ad melancholicos affectus non inutiliter & passim fit Syrupus ex succo pomorum redolētium, Buglossi &c.) Ij autem vel sunt soli, vnus, duo, plures, idque vel herbarum vt Buglossi, Fumariæ, Lupuli, Borraginis in triplici melancholiæ genere, Endiuie, Cichorii, Acetosæ in

D ii

bilioſis febribus, vel fructuum vt pomorum in aduſta & retorrida bile: limonum in febribus: vel in ijs alia decoquuntur medicamenta, & dicitur in formula præſcriptionis.

R. Succorum depuratorum lib. iii. lib. iiii. lib. v. pro quantitate rerum decoquendarum quæ dimidia doſi apozematis præſcribenda: vel tantum infunduntur, & dicitur.

R. Succorum lib. i. ſ. Infundenda autem ferè aromata congrua. Quantitas verò ſeu doſis ſuccorum eiufmodi pro Syrupò alterante eadem omninò eſt, quæ decocti, vt iam ſuprà admonuimus.

Quod ad diſſoluenda in eiufmodi liquore, ratione qualitatis ſunt ſaccharum aut mel idque ratione quantitatis pari ad liquorem pōdere, aliquando & præſcribitur diſſoluendus Syrupus officinalis ad vnc. v. vnc. vi. & tunc minuendum ſaccharum (Syrupus enim ſaccharum eſt ſolutum) diciturque ſacchari q. ſ. Nota tamen quod quando ſucci ſunt acidi lib. i. ipſorum recipit ſacchari lib. ii.

Clarificatio & Aromatizatio, eadem omninò quæ apozematis, idque nō ad conſeruationem ſolum aut guſtus & ſaporis ſuauitatem & gratiam, ſed ad vires naturales in morbis ſopitas, & languentes exuſcitandas & erigēdas, naturalemque calorem qui ſolus mor-

bos concoquit & mitificat, recreandum.

Vfus: capiat de hoc Syrupo per se (in ventriculi, pectoris, partium vicinarū affectibus) vel diluto aqua aut liquore conuenienti, aut iusculo, eoque vel simplici, vel alterato decoctis in ipso herbis pro indicationibus.

Dosis autem Syrupi sumendi sit vnc. i. s. vnc. ii. singulis diebus aut alterinis, semel die vel ter: prout citius vel efficacius alterare cupis. Hæc autem formula præscriptionis si ex decocto. R. Materiam alterantis apozematis, &c. fiat decoctio in talis liquoris q. s. (vide liquorem apozematis) de colatura cape, &c. in qua dissolue &c. Fiat Syrupus perfecte coctus, clarificatus, & aromatizatus cum &c. reponatur in ampullam vitream in loco frigido, de quo capiat, &c. cum, &c. toties in die vel hebdomade. Si ex succo, R. succorū depuratorum (quando soli videlicet præscribuntur) &c. in quibus dissolue, &c. fiat Syrupus, &c. vide formam priorem. Sin autem in succis præscribamus alia decoquenda medicamenta, vel infundenda, dicitur.

R. Succorum depuratorum, &c. in quibus vel decoque, vel infunde, &c. de colat. cape &c. vide aliam formam priorem.

Vtilitas. Eadem omninò quæ alterantis apozematis, ac præscribi quidem possunt vbi

diutiùs alterādi humores morbifici, & intemperies quæuis oppugnanda. Hinc diuturnis morbis creduntur præstantissimo esse remedio. Tamen ad istum finem vsuales in officinis ferè asservantur. Idcirco nisi exoleta sit eorū facultas, aut efficaciorē adipisci queāt, rarò præscribendi: nihilominus præscribi tamen possunt ad partium robur efficaciter tuendū, aut etiam conciliandum vbi diuturna confortatione opus habuerint, vt & maximè apti & conuenientes ex succis ad æstus, intemperaturas, ad astringendum & alioquouis modo alterandum.

Syrupus purgans ratione materiæ nihil aliud est quàm decoctum purgantis apozematis sed auctā dosi purgantium dictorum, iis scilicet fermè duplicatis vt sint in summa lib. i. vnc. xiiii. vel vbi desideramus Syrupum leniùs trahentem iubemus, sumatur ex apozemate præscripto lib. i. vel qui est efficacissimus fit ex succis herbarū ad lib. iiii. lib. v. lib. vi quibus cathartica cū suis correctiuis decoquuntur. Dosis colati liquoris pro Syrupō non supertranscendit lib. i. lib. i. s. ad summū.

Dissoluenda autem præscribuntur, in hoc liquore, semper necessariò Saccharū vel Mel dosi quæ sit equalis ipsi liquori, vel Syrupus aliquis alterans vel purgās ad vnc. vi. & tunc

dicitur Sacchari q. s. aliquando succi idonei alterantes, purgantes ad vnc. iiii. vnc. vi. dissoluuntur.

Nota quòd ferè semper cum dissoluitur Syrupus aliquis, tunc dicitur, fiat syrupus perfectè coctus & clarificatus: & post clarificationem (aliquando tamen & inter clarificandum) exprimantur. Frequenter Rhabarbari in nodulo ligati conuenient & seorsim infusi dragma vi.

Clarificatio & Aromatizatio, eadem quæ alterantis apozematis.

Vsus. De hoc capiat vnc. ii. vnc. iii. prout fuerit purgatorius pro ratione etiam ætatis, sexus, &c. bis aut semel in mense cum liquore conuenienti, vel sero lactis, decocto idoneo, iusculo pulli alterati cum foliis acetosæ, borraginis per æstatem, &c.

Formula autem præscriptionis eadem quæ alterantis, nisi quòd dicitur, de quo capiat vnc. ii. &c. nisi etiam quòd additur aliquando, Clarificetur, & Aromatizetur: & post clarificationem, vel etiam inter clarificandum, exprimantur frequentè Rhabarbari, &c. vide suprà.

Utilitas, in morbis chronicis & trahentibus, ubi per epicrasim morborum fomites [vel vt loquuntur mineræ] alteratione diuturna egent,

purgandi verò sensim.

EMVLSIO.

C A P. VI.

MEDICAMENTVM poculentum ex medulla fructuū & seminum quorundam pectoralium contusâ aquæ effusione instar lactis Emulsum, vnde nomen: ad alterandum vario modo cōparatum.

Elicitur ex fructibus & quibusdam seminibus persèpè thoracicis, contusis, decocto conuenienti affuso, & in colatura soluto Syrupò vel saccharo, vel vtroque simul, aliquando aqua rosacea.

Fructus, Amygdalæ dulces recētes & expurgatę, Daſtyli, Pistacia, nuclei pineorū mūdati & macerati in aqua non inepta, vt violarum &c. ad vnc. ii. Semina verò sunt 4. frigida maiora ad vnc. i. quibus passim adduntur ad maiorem vim & efficaciam semina Lactuæ, Portulacæ, Papaueris albi ad vnc. f. Decoctum verò quod affunditur, vel est hordei tantum vel radicis Liquiritiæ, vel Ptisana, vel decoctum hordei, Iunbarum, Passularum, Glycyrrhiæ, radicis & seminis Althææ, vt in renum & vesicæ affectibus, dosi vnc. viii. vel

lib. i. Dissolvitur deinde Syrupus violaceus, Nenupharinus, de Althæa, de iuiubis, vel alius qui scopū destinatū attingat, &c. vel saccharū album, Rosatum, ad vnc. iii. vnc. iii. & passim ad saporis gratiam aqua rosarum ad vnc. i. f. Nota, aliquando sed rariùs tamen præscribi, dissoluantur perlæ, vel manus Christi perlata ad drag. i. scrup. ii. Vfus & formula.

R. Amydalarum dulcium recentium, expurgatarum & maceratarum in aqua parietariæ vnc. ii. 4. seminum frigidorum maiorum Ana drag. ii. seminis Lactuæ, Portulacæ, ana drag. i. f. seminis Papaveris albi drag. i. pariter omnia terantur in mortario marmoreo, affusa sēsīm lib. i. aquæ coctæ quæ iam refrixerit, aut aquæ decoctionis hordei vel glycyrrhizæ, colētur & in colatura dissolue Syrupi de limonibus & sacchari rosati, Ana vnc. ii. aquæ rosarū vnc. i. f. fiat Emulsio pro tribus aut quatuor dosibus, sumat vel manè, veletia vespere horis duabus ante cibū: aut hora somni vel dicitur, fiat Emulsio de qua capiat vnc. iii. cum decocto aut iusculo pulli horâ idonea ad scopum, & tunc solūm vnc. viii. decocti præscribatur, alioqui enim diutiùs a sseruata facilè corrumpitur aut situmtrahit.

Vtilitas. Huic quidem non parua vis est ad renum & vesiciæ ardores extinguendos, ad

E

vrinæ retentionem, Acrimoniam, Stillicidiū,
ad leniendos affectus pectoris & pulmonum,
ad gonorrhæam vt passim fieri solet: Ad alios
quoque vsus destinatur, nempe ad quemuis
æstum in morbis temperandū, sitim compes-
cendam, somnum conciliandum, ad alteran-
dum etiam in febribus vice apozematis, &c.

AMYGDALATVM. CAP. VII.

Edicamentum est alimento-
sum lactis instar, vnde & lac
Amygdalinum, ex Amygda-
lis elicatum, saccharo condi-
tum: febribus & thoracicis af-
fectibus accommodatum. Et si
autem à Medico præscribi non soleat, sed tã-
tùm Clinicis imperari, poterit tamen si libue-
rit. Paratur ex Amygdalis à cortice liberis ad
vnc. ii. tritis in mortario marmoreo, affusis
sensim aquæ calidæ vnc. vi. & addito saccha-
ro ad vnc. i. vnc. ii. pro libitu: Deinde leni-
ter ac parcè simul coctis, &c. Quòd si ad vi-
galias comparare velis, semen Lactuæ, Papa-
ueris albi nō temerè præscribatur ad drag. i. s.
drag. ii. vel drag. iii. Vsus & formula.

R. Amydalarum dulcium excorticatarum
vnc. ii. contundātur in mortario marmoreo

affundendo sensim aquæ calidæ vnc. vi. adde sacchari albi vnc. i. vel vnc. ii. fiat Amygdalatum quod quavis hora commodâ sed passim hora somni exhiberi poterit.

Utilitas. Ad eadem cōfert quæ Emulsio, ac peculiariter ardorem omnem compescit atque frænât. Hinc passim febricitantibus & pectoris affectibus vtile vbi leniendum simul & expectorandum, datur & horâ somni per vigilias in morbis calidioribus.

H O R D E A T U M.

C A P. VIII.

Quod nos hodiè Hordeatum, veteres Ptisanam vocabât, quæ ipsis erat cibus, vt nostra hodiè potus est, vix etiam præscribitur, sed tantum imperatur.

Constat hordei mundati vnc. ii. (verbi gratia) coctis lento igne per aliquot horas, hordeo deinde colato adiciatur sacchari vnc. i. vnc. ii. & simul rursus lenissimè cognantur. At vsus olim erat in cibum febricitantis, hodiè circa horam somni ferè adhibetur, & tunc si vigiliæ vrgeant, additur parum Emulsionis factæ cum Papauere albo vt somnum conciliet.

E ij

Utilitas, summa in febribus in quibus medicamentum alimentosum pro cibo & potu ferre est, multum enim nutrit, humectat & caloris incendium mitigat, Hecticis, pectori optimum, leniens tussim, & sputum facilitans.

L A C. Cap. IX.

Sepissimè à Medicis etiam præscribendum venit in Phthisicis & Dysenteria maximè hoc modo.

R. Lactis asinini vel Caprini vnc. iiii. sacchari, ne acescat aut corrumpatur vnc. i. pro prima dosi : pro secunda verò augeas dosim vnc. i. hoc est, sumat vnc. v. donec veneris ad vnc. x. aut vnc. xii. dein retrogradiaris sensim ad priorem quantitatem. Sumatur autem 4. horis ante prandium: ab assumptione nec corpus mouendum validius, nec somno tradendum aut quieti, nec cibus citò exhibendus & nō nisi quatuor aut quinque horis postea. In Dysenteriiis verò præscribitur manè hora quinta & vesperi hora tertia: sumenda scutella vna per sex dies cum terræ sigillatæ scrup. i.

Hic animaduerte quòd Lac facilè vaporat & in peccantem vertitur humorem si calorē ingentem nascatur vnde omnibus è capite

causariis, comitialibus, vertiginosis, nervorū vitio laborantibus: omni febris humoralis, splenicis & hepaticis nocentissimū. Renes prætereā & dentes offendit, calculum gignit, eius denique vsus parum tutus. paucissimosque reperias qui non malè ab eo afficiantur. Probè verò coctum multum nutrit & succum laudabilem præbet corpori, verū dum coquitur hypocondria attollit & caput tentat. Serum tamen lactis sale & melle conditum exhibuit Galenus murmurantibus hypocondrijs, & profuit ita citata aluo. Tabidis verò citra magnam febrem, & præter rationem extenuatis Lac præsertim asininum aut caprinum recens emulctum & cum saccharo rosato præbitum conuenit.

Lac præbere capitè dolentibus, febriculosis & quibus hypocondria elata aut murmurantia, & siticulosis, malum: Malum item quibus biliosæ deiectiones, febres acutæ, & copiosa sanguinis vacuatio facta est. Conuenit verò tabidis non admodum valdè febricitantibus, & febribus longis & languidis dum nullū ex supra dictis signis adsit, & præter rationē extenuatis. Hyp. aph. 64. lib. 5.

SERVM LACTIS.

Cap. X.

HST medicamentosum, serosos trahit humores, retorridos & adustos refrigerat, febricitantibus, æstuantì hepatis & renū ardori utile per æstatis decursum. Nam bili resistit & caloris febrilis vehementiam componit. In Melancholia, Scabie, &c. præcipuam habet dignitatem.

R. Serum Lactis, Bulliat, Dein coletur, tūc maceretur per noctem in eius lib. i. Fumariæ M. i. Cichorij m. s. vel alia vt Epithimus, in colatura dissolue sacchari vnc. i. vnc. i. s. pro prima dosi: Cui pro secundo die addantur vnc. ii. donec venerit ad lib. iiii. deinde serie præposterâ sensim ad lib. i. redeundum, Nec præbendus cibus nisi 4. horis postea, aliàs lib. i. sufficit singulis diebus per mensem integrū sumenda, infundendo fumariæ m i. & addendo colaturæ sacchari & succi pomorum redolentium, Ana vnc. i. sic efficax admodum in Melancholicis.

VOMITORIA.

Cap. XI.

Vomitorium nō tam forma medicamenti cuiusdam, quā facultatis vocabulum : liquidum tamen est humoribus noxijs supernè purgādis destinatum. Com ponitur vel simplicius ex aqua simplici, aqua hordei, iusculo pingui, decocto ficuum, tepidis omnibus ad vnc. viii. vnc. x. vel etiam ex oleo communi ad vnc. iii. vnc. iiii. vel cōpositius forma potionis: idque vel ex decocto vomitoriorum, quæ dicentur, leniorum aut mediocrium, trium, quatuor, dosi potionum: Quòd si aliquando validiora præscribantur decoquenda, id fiat parciori manu. Vide in materia. Capitur autem de colaturâ potionis duplum, seu vnc. viii. in quibus dissoluuntur vel Syrupus aliquis dictus in materia ad vnc. i. s. vnc. ii. vel butyrum eādē dosi, vel oleum, vel aliquādo vitrioli albi scrup. i. Nota quòd præscribi possunt pharmaca vnà cū iam dictis decoquenda ad drag. vi. si leniora: vel ad drag. iii. vnc. s. si fortiora: quādo nempe consilium est humores simul allicere quod vix alias præstant leniora vomitoria quæ potius quātitate sua nauseabunda ventriculum laceffunt quā prauos succos euacuant Vel ex aqua sola tepida, aut aliò liquore præscribitur ad vnc. viii. in quibus iam memorata, dosi

dictâ dissoluantur. vsus & formula, R. &c.
Fiat Vomitorium quod capiat tepidè per v-
nam aut duas horas ante cibum vel quando
ægrè molestéque vomunt, cibo vel potiùs ius-
culo sumpto.

Nota mouendum esse ægrum postquam a-
liquandiu retinuerit, nisi post horam reiicia-
tur, digito vel pennâ oleo perfusa fauces irri-
tendas quarum tunica interior ventriculo cõ-
tinua. Item vbi vomuerit, si rursus incidat vo-
mendi libido, assumat Iusculum vt sic minori
negotio eiiciat. Optimum quoque erit actio-
ne peracta, vt capiat parum cõseruæ rosarum,
vel alterius roborantis & adstringentis, quò
vires stomachi isto violento motu dissolutæ
colligantur. Vtilitas. Catharticum reme-
dium est, ventriculum quidem primò vacuās
à sordidis impurisque succis capacitatem eius
ac tunicis conceptis. Dein si fortius à parti-
tibus vicinis vt præcordiis, iecoris cauis, liene,
in testibus prioribus, paucreate, primis venis
promptè exhauriens, quibus autem in affecti-
bus, & quâ cautione Vomitoriis vtendum vi-
deto in praxi. Lege Fernel. lib. 3. Meth.
Med. cap. 3.

HYDROMEL.
Cap. XII.

OTVS mellitus est quo plurimum veteres delectabantur, (vnde illud, Melintus, oleum foris) illis Melicratum, aliis Mulsæ dictus, hodiè etiam vsu-
ratissimus Abstemijs, aut quibus vinum nocet. Est autem duplex, vulgare & Medicatum, siue simplex & compositum: vulgare componitur ex mellis simplo, aquæ decuplo, vel duodecuplo coquitur, vsque dum non spumescat amplius, ad quartæ scilicet vel quintæ partis consumptionem, colletur, seruetur & addatur aromatis gratia si volueris, Cinnamomi drag. i. drag. ii. drag. iii. & c. Nota Mesueum facere ex mellis simplo, & aquæ octuplo. Item Hydromel aliud est aquosum seu diutius, quale descriptum aliud vinosum quod vini generosi saporè & vim calidâ proximè æmulatur, fitque ex mellis parte vna, aquæ sex coctis vsque dum oum innatet, insolatur per triginta vel quadraginta dies.

Vsus & utilitas. Pro potu ordinario præscribitur in frigidis affectibus, pituitosis maximè, vel vbi vini abstinentia iuuat, aut eiusdè vsus noxius vt in Paralyfi, & c. Singulare omninò remediū in quo antiquorū laus est, qui eo præstantissimo inuēto sese nobis probarūt: Naturis enim frigidioribus ac humoribus al-

F

terandis prodest, non paruas etiam vires habens roborandi balsamum caloris nostri nativi omnium actionū naturalium instrumentalis causæ, Astmaticis quoque vtilissimum, Anacatharsin siue excreationem in operosa sputi expectoratione, & difficilioribus partiū spiritalium morbis mirum in modum promouens. Abstinentum in calidis affectibus & naturis, biliosisque. Nota vinosum ista excellentius præstare & iisdem conferre.

Medicatum comparatur facilè ex simplici Hydromelite in quo simplicia coquātur & aromata partem cui destinatur respicientia (vt pro capite & Paralyfi saluia) & ea quidē, quia pro potu, suauiora. Herbarum sint m. iiii coque, in colatura infundantur aromata ad vnc. f. drag. vi. Vtilitas, efficacissimè agit & specifica vi. præter supradicta, in morbis frigidis iisque inueteratis, aut iam confirmatis, vt Paralyfi. Germani parare solent Hydromel purgatorium ad morbos frigidos & contumaces ex Elleboro nigro, Sena & aliis. Vide apud practicos illius descriptionem.

HYDROSACCHARVM.

Cap. XIII.

POTVS Hydromelite suauior, delicatis idoneus & his qui Hydromelitis vsum ob calorem reformidant: easdem ferè vires obtinet & eadem præstat, abstemiis maximè conueniens. Paratur ex aquæ fontanæ quæ feruore fuerit repurgata partibus duodenis, & sacchari albi parte vnâ, plus minus, pro arbitrio, vtatur pro potu. Nota ipsum posse aromatizari Cinnamomo vel Santalo in febribus ad drag iii. vnc. f.

P T I S A N A, Cap, XIII

VETERVM cibus fuit qui hodiè Hordeatum, vide supra. Nostra potus est tum sanis tum febricitantibus, & vbi præsens æstus aut imminens, nec locus vino fuerit. Comparatur autem vario modo pro sumentium arbitrato: vel enim fit simpliciter ex hordei parte vnâ, aquæ fontanæ partibus duodecim, quindecim, coquantur ad cōsumptionem quartæ partis, dum hordeum intumescat: eiusmodi decoctum vulgò appellatur aqua hordei quâ alij, parât ex hordei parte vnâ, aquæ partibus viginti: & liquiritiæ, passulæ, gramen, radix acetosæ & alia pro ægrotantis libitu simul decoquuntur parca manu, sed hodiè vix præscribitur: clinicis tantû imperatur.

F ij

Vtilitas. Refrigerat, humectat, deterget, parum nutrit, calidis affectibus hepatis, febricitantibus, biliosis & sanguineis præstantissimo est remedio.

DIÆTA. Cap. XV.

DE R Diætā intelligimus non tam regimen sex rerum, vt vulgo dicitur, non naturalium, quā decocta varia ex sudorificis hodiernis comparata, per quorum vsum cum exacta viuēdi ratio sit obseruanda, ob id & ipsa Diætā nomen fuere adæpta, affectibus tum internis tum externis dictata, quorum causæ altius egēre radices, vt nec purgantibus vulgatis, aut alterātibus excindi & summoueri potuerint, ita vt opus habeant his medicamētis quæ tenuitate partium & attenuatione maxima istum fomitem resoluant insensibiliter, aut per sudorem ac diaphoresim dissipent manifestò.

Materia olim fuit varia, & hodiè etiamnum, sed vsu receptissima ad id sunt ligna duo Guaiacum & Sassafras: Radices duæ, Chynæ & Sassaaparillæ: ex quibus diætā hodiernā concinnantur, & si autem Diæta alia sit alterans tantum, sine sudore insensibiliter humorum

illuuiem absumens quæ passim hodiè in Phtificis præscribitur ex decocta Chyna cum pectoralibus & pullo gallinaceo in iusculi formâ ad vnc. vi. quotidie manè. tamen ferè passim hodiè præscribitur solum sudorifica, quæ ob id etiam propriè & καλῶς per excellentiam Dieta nominatur. Constat autè vel ex guaiaco & cortice eiusdem, Solis, vel ex Sola Chyna: rariùs ex Salsaparilla: perrarò & ne vix vnquam ex solo Sassafras: vel ex guaiaco cū aliis modò vno, modò duobus admixtis, ob varias Medici intentiones, velex Chyna cum Salsaparilla, aut Sassafras, quādo scilicet desideratur minus calfacere, exsiccare tamen nō minùs potenter. Quod ad dosim sudorificorum, pro decocto Dietæ Hidrotico, cū hoc præscribi tantūm debeat in 4. doses instar apozematis, ipsorum quantitas ita definienda vt sufficiat: pro vna verò dosi sufficit vnc. i. vnc. i. f. & sic erunt præscribendæ vnc. iiii vnc. vi. quæ dosis imminui potest vel augeri pro ratione temperamenti, ætatis, virium, temporis anni, &c. vt etiam ad vnc. viii. deueniatur. Quod ad dosim aquæ debet esse duodecupla hoc est, pro vnc. i. Sudorifici, aquæ præscribatur lib. i. & sic decoquatur ad medias, vel etiam præscribatur ad lib. i. f. & sic decoquatur ad tertias. Decoctum huiusmodi hidro-

ticum fusiùs explicat auctor libelli Gallici de Scropulis, Lepa, & lue venerea nuper typis descripti. Vfus & formula exemplo Guaiaci.

R. Rasuræ ligni sancti vnc. iiii. Corticis eiusdem vnc. ii. (Minor copia huius capienda cum sit ipso ligno longè calidior) infundatur in aquæ fontanæ lib. vi. vel etiam lib. ix. per viginti quatuor horas vel diem naturalem supra cineres tepidos vel calidos vase clauso, postea decoque lento igne prunis luculentis sine fumo donec redeât ad medias vel ad tertias quando lib. viii. aquæ præscribuntur, sine refrigerari, dein colletur per manicam Hippocratis, dulcoretur sacchari vnc. iii. vnc. iiii. atque aromatizetur Cinnamomi drag. i. s. (si libitum fuerit dulcoratio & aromatizatio taceri poterunt) reponatur ad vsum in ampulla vitrea, capiat de hoc decocto vnc. viii. calidè manè tegendo corpus plus solito multis vestibus, aut stragulis, & sudando ad placitum, abstergatur post sudorem linteis siccis.

R. Residentiam decocti (quando videlicet nulla alia incoquantur simplicia vt iam docebitur) adde si volueris sudorifici vnc. i. infunde in aquæ lib. xii. per horas octo, decoque ad tertiam vnius, vel quartæ tantum consumptionem: coletur per manicam hypocratis, dulcoretur, aromatizetur cum sacchari q. s. cin-

namomi drag. i. f. drag. ii. fiat decoctum secundarium vel Bochetum pro potu ordinario, obseruet hanc victus rationem per xv. xx. xxx. dies nisi vires labascant: tunc enim potest intermitteri triduum, quattriduum: quo tempore vtatur assis potius quam elixis, auiculis montanis & campestribus Cinnamomo, Caryophyllis, Salvia transfixis, Gallinis, Caponibus, Pipionibus, Pane biscoto, [nōtamen nautico] Anisato, Fructibus siccis, Passulis, Auelanis, Amygdalis torrefactis, & in vltimā mēsa aniso, Coriandro saccharo obducto. Vtatur autem pro potu ordinario, secundario decocto expresso, collato, aromatizato cum sacchari & cinnamomi q. s. Quod si alius fuerit adstrictior, Iniciatur clyster communis, vel erit optimum singulis sex, octoue diebus sumat potionem vel aliud medicamentum lenissimè trahens quo die abstineata sudorifico decocto.

Nota quod vtiliter in eiusmodi sudorificis decoctis, præscribentur aliquando decoquenda simplicia alterantia, Radices, folia, semina, fructus, flores, plura vel pauciora quæ partem affectam & humorem respiciant, vnde insignis fructus sudorifici emergit, idque dosi media apozematis, debent autem sub finem coctionis sudorificorum addi. Nota etiā hodiè vsu practico esse receptissimum Diatas

sudorificas simul etiam præscribere catharticas maximè in lue venerea & valdè cacoehymis, robustis & animosis idque ex pharmacis conuenientibus & correctiuis dictis in Apozemate purgationi dicato, dosi ibidem præscripta, quarta parte minore. Sed animaduerte eiusmodi decoctum sudorificum purgans, pro quatuor duntaxat primis dosibus Diætæ præscribendum esse, deinde absque cathartici decocta sudorifica vt supra continuanda per x. xv. xx. alios dies continuos.

Vtilitas, patet statim initio, solent autem præscribi Diætæ sudorificæ præsertim post purgationes ad discutiendas per sudores vitiosorum humorum reliquias, quæ temporis interposito spatio putrescentes recidiuos morbos facere consueverunt quandoquidem quiuus humor alienus à corporis quo continetur natura, ipsum alere nequeat, ac in postremum necessariâ habeat in putredinem mutationem. Quod si locus in quo cumulatur, calidus existat, tum demum maximè & celerrimè putrescit. Notaobiter Diætam cathartica simul in lue famosa vti diximus, & etiâ valde cacoehymicorporibus esse perutilè, quicquid sentiant nonnulli qui eam improbant. Sic enim fit vt partes humorum crassiores quæ restagnarant cum contumacia increassatæ, puta tenuioribus

educantur per aluum, vnde sanitas.

BOCHETVM. CAP. XVI.

POTVS propriè Diætatum est vtilissimus, aliàs in morbis quibus vini potio tutò nō potest concedi: vel vbi sensim exsiccare oportet. Apparatur in Diætis ex residentia decocti sudorifici, quemadmodum supra docuimus, vel in rem præsentem ex aliquo aut pluribus sudorificis ad vnc. ii. vnc. ii. s. eodem modo &c. fiat Bochetum, quo vtatur.

DECOCTVM GALLI Cap. XVII.

HOdiè passim à medicis præscribitur, est que duplex alterans & purgans. Alterans componitur ex gallo cuius venter idoneis fructibus ad vnc. ii. refertur, seminibus ad vnc. i. s. floribus ad p. iii. aliquando & chyna & Salsa parilla in Astmaticis: coquitur deinde in aquæ q. s. addendo sub finem radices ad vnc. ii. vnc. iii. folia ad m. iiii. v. vi. Vfus & formula.

R. Gallum veterem, ruffum, decrepitum, cursu & flagris fatigatus iuguletur, huius venter impleatur passularum dulcium mundatarum vnc. ii. seminis Althææ, Lactucæ, Papaue-
ris albi, ana vnc. s. florum violarum, camo-
millæ, ana p. i. s. coquantur omnia in aquæ q.

G

f. donec carnes contabescant, addendo sub finem radicum iridis florentinæ, Enulæ campanæ ana vnc. i. vel vnc. i. f. foliorum satureiæ thymi, hyssopi, pulmonariæ, capilli veneris ana m. i. exprimantur deinde omnia fortiter, coletur, seruetur liquor in ampulla vitrea, capiat de hoc iusculo lib. f. vnc. viii manè continuando quindecim dies vel mensem vnum. Nota posse, dissolui saccharum, vel Syrupum maximè in affectibus thoracis.

Utilitas, summa in obstructionibus inueteratis & contumacibus, hinc passim præscribitur in melancholia hypochondriaca & asthmaticis, in morbis arthriticis ex frigida materia enatis. Paratur quoque ad colicam partim pituitosam, partim ventosam.

Purgans non differt à superiori alterante nisi quòd præter dicta, pharmaca addantur, sena, polypodium, epithymus, agaricus, &c. dosi apozematum.

Notari debet quòd si robustior fuerit æger, vel cōtumax solutioni, aliquid diaphœnici adijci potest, puta drag. i. f. vel drag. ii. vel tantumdem benediætæ: fit autem decoctum ad lib. ij. pro quatuor dosibus matutinis dulcorando, si volueris, & aromatizando in morem apozematis.

Hic porro animaduerte, quòd Agricum

suspectum est colicis tum quòd si per clysteres substantia eius iniiciatur, suæ substantiæ læuitate intestinis adhærens ea lancinat & pūgit, fluxionemque ad ipsa concitat, ac desiderium desidendi frequens parit, tum quòd virtutem habet è longinquis partibus attrahendi humores, & ob id Democritus Medicinam familiæ, teste Mesueo vocauit. Nō rectè igitur dolore affectis intestinis adhibetur, quia fluxionem alioqui prohibendam, ciet.

Quare consulo in talibus casibus auferendum Agaricum. Sed nota, quando Agaricus, in hoc casu commodè imponitur fiunt & ad omnes superfluitates medicinæ sub aliis formis vt potè sub forma electuarii liquidi, hoc est ad formam opiatae, vel solidi, hoc est, ad formam electuarii per lozengas siue tabulas. Insuper aduertendum, quod chamæmelū in decocta isthæc imponitur: etsi enim insolens sit apud medicos illius vsus, errum tamen est, illius solius decoctum in iutculo capi vel pulli omnibus internis doloribus valentissimum esse præsertim colicis & Nephreticis, vt multi foelicissimo successu experti sunt.

Aqua destillationis camomillæ ad eisdem vsus exhibetur, valentius tamen est decoctū, quàm destilatio. Amaror decoctionis mitigari potest saccharo in gratiam delicatiorum

G ij

DESTILLATVM RESTAVRANS.
CAP. XVIII.

PAratur ex carne caponis vnus vel gallinæ, perdicum duarum dissecta, ab ossibus & pinguedine purgata, lota aqua cordiali, vel vino albo hippocratico pro scopo, conseruis & condituris ad vnc. iiii. vnc. vi. pulueribus cardiacis simplicibus, compositis ad drag. iiii. foliis auri vi. x. vsus & formula.

R. carnem caponis vnus dissectam, ab ossibus & pinguedine purgatam, lotam aqua buglossi, conseruæ rosarum, borraginis, & violarum, ana vnc. i. s. pulueris electuarii diarrhodon abbatis & diamargariti frigidi ana drag. i. s. auri folia vi. fiat destilatio in balneo Mariæ, seu maris, lento igne: seruetur liquor in ampulla vitrea, de quo capiat vnc. i. vnc. ii. per se vel cum iusculis, panatellis, sæpius in die. Utilitas ad vires & spiritus instaurandos à morbi longitudine, aut vehementia exhaustos.

IVSCVLA. Cap. IX.

SÆpius à Medicis præscribuntur, suntque vel alterantia, vel restaurantia, quæ vulgò Consummata. Alterantia varia pro scopo

Medici, cum pullo passim, ut frequentissimum Monspeli ex pullo alterato foliis refrigerantibus hepar per veris initium & astatem: sic & passim in affectibus pectoris ex chynæ vnc. i. & thoracis dictis cum pullo aut gallina decoctis.

Consummata fiunt ex gallina vel capone conciso, coquatur in vase clauso lentè ad putrillaginem, succus exprimatur, separetur pinguedo, exhibeatur addendo si volueris succum cardiacum vel etiam saccharum, idque ad vnc. ii. pro lib. i. liquoris. Sumat sæpius de ipso per se vel cum iusculis. Utilitas. Eadem quæ stillati restaurantis.

BOLVS. Cap. XX.

Medicamentum opiatae mollis consistētia: Duplex, purgans & roborās. Purgans cōponitur vel ex cassia sola quæ sæpius basis bolorum ad vnc. i. f. vel quod præstat, ex ipsius drag. vi. opiatae vel tabellæ purgantis drag. iii. vel ex opiata purgante sola, ad drag. vi. vel addita tabella purgante ad drag. iii. vnc. f. vel aliquando ex electuariis solidis purgantibus ad drag. vi. cum syrupo & saccharo fiat bolus: aliquando ex terebinthina lota in aqua

violarum aut etiam illota pro affectibus renum & vesicæ ad drag. ii. drag. iii. pulueris liquiritiæ scrup. i. drag. f.

Vfus purgantis idem qui potionis, hæc autem formula, quando ex cassia R. Pulpæ vel floris, vel medullæ cassiæ recenter extractæ (aliquando additur in vapore decocti alicuius, verbi gratia maluæ pro renibus) drag. vi. catholici drag. iii. cum saccharo fiat bolus vbi autem ex terebinthina, dicitur R. Terebinthinę lotę in aqua violarum drag. ii. vel drag. iii. pulueris liquiritiæ scrup. f. vel drag. f. fiant boli, qui nebulis inuoluantur & ex cochleari cum syrupo idoneo exempli gratia, capillorū veneris, deuorentur tribus horis ante prandium.

Vtilitas, ad purgandum, & eadem quæ potionis vbi vitium latet in regione infima, vel partibus vicinis.

Bolus roborans componitur vel ex conferuis ad drag. iii. aut vnc. f. ad summum, pulueribus roborantibus ad scrup. i. & saccharo. Nota aliquando addi confectiones cardiacas ad drag. f. scrup. ii. ex quibus solis interdum præscribitur ad drag. i. drag. i. f.

Vfus & formula.

R. Conferuæ rosarum & absynthii, ana drag. i. f. pulueris electuarii, diarhodon ab-

batis scrup s. sacchari q. s. fiat bolus quem sumat postridie medicamento purgantis, duabus horis ante prandium, vel si præscribitur simpliciter ad corroborandum, sumatur hora commoda, superbibendo parum vini diluti.

Utilitas, ad confortandum post cathartica, tum etiam ad corroborandum simpliciter, ubi vires infirmæ, ut & ad alterandum etiam quovis modo.

OPIATA. CAP. XXI.

QUod vulgò electuarium vocât: duplex statuitur aliud molle quod Opiata propriè, aliud solidum quod propriè tabella. Est autem Opiata medicamentum consistentia mellis, ad purgandum vel roborandum ritè comparatum: unde duplex purgans & roborans purgans componitur vel ex pulueribus catharticiis simplicibus pulueritatis, additis correctivis, & melle vel syrupo conuenienti exceptis, idque q. s. ut vulgò. Sed præstat dosim exprimere hac proportionem ut puluerum sit simplum, mellis triplum vel quadruplum. Dosis autem totius opiatae præscribendæ vnc. vi. ad summum, vel quod vsitatus hodiè & passim, ex opiatis officinarum (addita simul cassia ubi leuiorem volumus) ad vnc. iiii (addi & potest electuarium solidum purgans)

adiectis pulueribus purgantibus cum correctiuis ad vnc. f. drag. vi. cum syrupi idonei q. f. fiat opiata. Vel ex simplicibus phar macis mollioribus vt Cassia, Tamarindis, Manna, pulpa prunorum, passularum, tolis, cum tantū lenire desideramus, vel additis his intus per pulueribus catharticiis cum purgare lubet.

Vsus & formula.

R. &c. fiat opiata. de qua sumat drag. vi. vnc. i. drag. x. cum ex lenioribus phar macis, per se in forma boli vel cum iusculo aut liquore conuenienti (vide potiones) idque singulis quindecim diebus præmissis pridie clystere.

Utilitas, eadem quæ syrupi purgantis, ad collectos in nobis vitiosos humores per certa temporis interualla sensim repurgandos, & cacochymiam, ne eò crescat vt iam morbum inuehere possit: utilissima in cacochymis naturis, & vt syrupus æstate, sic opiata hyeme magis vsurpatur.

Roborans opiata conficitur ex conferuis tanquam ex basi (additis aliquando conditis & confectionibus cardiacis) ad vnc. iiii. pulueribus roborantibus ad vnc. f. drag. vi. cum syrupo idoneo fiat opiata. Quando ad iiciuntur conditura id fit ad vnc. i. f. vel ad vnc. ii. quando confectiones ad drag. ii. drag. iii. Dosis autem totius massæ sit tantū vnc. vi.

vi. vnc. vii.

Vſus & formula.

R. &c. fiat opiata de qua ſummat đarg. ii. drag. iii. vel magnitudine auellanæ, caſtanæ, per horam ante prandium ſuperbibendo parum liquoris idonei pro ſcopo diebus, quibus abſtinebit à pilullis vſualibus, vel etiam ſine hac additione, quando nullæ fuerunt præſcriptæ.

Vtilitas, ſumma ad partium robur confirmandum, & vbi diutina roboratione opus in morbis chronicis, in quibus quādo vnà pilullas vſuales præſcribimus, horum alternum vſum imperamus.

ECLGEMA. Cap. XXII.

BArbaris elambitium & lohoc aut lohot, Græcis eclegma ſeu ecligma, latinis linctus vel illinctus, Medicamentum conſiſtentia media inter ſyrupum & opiatam, planeque thoracicum, ad varias pulmonum & peſtoris noxtas efficax. Componitur vel, quod vſitatiffimum, ex ſimplici ſyrupo peſtorali idoneo, exempli gratia, de tuſſilaginibus, ad vnc. iiii. vnc. vi. capiat ex cochleari ſæpius ſenſim lambendo, vel ex bechicis pulueribus idoneis, ſyrupo conuenienti exceptis vel melle aut mucilagine prout feret intentio: doſi

H

& proportione opiatarū, itaut Eclegma non excedat vnc. iii. vnc. iiiii. Neque exprimitur fyrupi quantitas, sed dicitur q. f. Nota sapius faccharum vel penidia recentia addi præter eā ad vnc. f. Vel ex decocto variarum rerum maximè autem foliorum, seminum, fructuum, dosi dimidia apozematis facti ad putrilaginem vsque in liquore idoneo de quo capiat q. f. quartariū vnum puta: addatur faccharū ad vnc. i, vnc. i. f. Vel etiam simul puluerem electuariorum & aliarum rerum bechicarum ad vnc. i. Vel ex fructibus thoracicis, seminibus, succis simul contusis, traiectis vt fructuū sint vnc. ii. seminum vnc. i. succi vnc. f. cum fyrupi q. f. fiat Eclegma. Nota posse addi pulueres ad vnc. f. Vel ex lohot officinarum ad vnc. i. vnc. ii. conseruis ad vnc. f. pulueribus ad scrup. iii. fyrupi q. f. vel aliquando ex butyro ad vnc. ii. & facchari duplo: adiicitur aliquando puluis ad drag. ii. drag. iii.

Vsus & formula.

R. &c. cum syrupo &c. fiat Lohot quo vtatur æger capite erecto cum baculo liquiritiæ contuso sensim lambendo longè à pastu, ante, post cibum, & omni etiam horâ urgente necessitate.

Nota quòd si pro Lohot, sit syrupus tantum vel aliàs ecligma sit liquidius ita præscribi de

quo capiat sapius ex cochleari sensim lambendo.

Utilitas, in omnibus thoracis & pulmonum affectibus, siue leniendi asperitatem arteriæ consilium sit, siue expectorandi facilitandique sputum, ad fluxiones etiã in pectus sistendas, & ad vlcera pulmonum: ideòque eclegmatum varietate antiqui plurimùm luxuriabãt ex quorum supellectile pauca quædam ac ferè nulla relictæ sunt, omnia propè interciderunt.

CONDITVM. Cap. XXIII.

Medicamentum suaue recentiorum inuentu commendatum ad iam affectas & languidas naturæ vires recreãdas, & ad robur earum reficiendum atque instaurandum: vnde vulgò etiam non inepta notationis expressione restauraticium siue restaurans dicitur. Paratur ex conseruis ad vnc. iii. vel etiã ad vnc. ii. (adduntur aliquando confectioes ad scrup. iiii. drag. ii.) pulueribus cardiacis ad drag. iii. vnc. s. sacchari albi duplo, triplo, auri folijs minutim concisis numero sex.

Vsus & formula.

R. conseruæ anthos, stoecados, ana vnc. i.
pulueris electuarii diamoschi dulcis scrup. iii.
sacchari albi vnc. iiii. s. auri folia minutim

H ij

conciſa ſex numero, fiat mixtura, vel conditum auro coopertum quo vtatur ad cochlear vnum, vel per ſe, vel diluto iuſculo, ſæpius, vino, &c.

Vtilitas, eadem quæ aliorum reſtaurantium & vbi vires imbecillæ.

PASTA REGIA ET MORSELLI.
CAP. XXIII.

IVniorum inuentum Medicamētum quod conſiſtentia pignulato ſimile ex varijs ſimul ſubactis inſtar paſtæ, ſaccharo ſoluto exceptis, conficitur in bolos, vnde vtrumque nomen.

Comparatur, vel ſine pulpa animalium ex fructibus bechicis ad vnc. iiii. ſeminibus frigidis præciſis, contuſis ad vnc. ii. ſacchari q. ſ. vel ex carne teſtudinum nemoralium lota, cocta in aqua hordei, capite & cauda ablatis: Aut carne caponum, cancrorum fluuiatilium ſola, vel ſimul ad vnc. iii. vnc. iiii. fructibus dictis ad vnc. ii. ſeminibus ad vnc. i. vnc. i. ſ. pulueribus cardiacis ad drag. iii. vnc. ſ. fiat teſtudinatum, quādo ex teſtudine, aliàs morſelli & paſta regia.

Vſus & formula.

R. &c. fiat confeſtio in morſellos: vel quæ-

do ex testitudine, fiat iestudinatū: vtatur per se, vel ex insculis sapiūs.

Vtilitas, prioris formæ in variis affectibus pulmonū, & pectoris: posterioris verò, in iisdem: cuius actus omnino αναληπτικός resumpticus, ad Atrophiam seu summam maciem & ad phthisin.

PANDALEON. Cap. XXV.

NON ignobile recentiorum inuentum, medicamentū suaue, pectori, pulmoni dicatū, tabellarum more solidū, pixide instar placentulę conceptum. Materia compositionis vel ex puluerib⁹ Bechicis simplicibus, cōpositis ad vnc. f. saccharo soluto in aqua conuenienti & tabulato ad vnc. iiii. dicitur tamen q. f. Vel ex fructibus thoraci amicis ad vnc. ii. feminibus vnc. i. pulueribus, drag. iiii. sacchari soluti in aqua idonea & tabulati q. f.

Vsus & formula.

R. &c. Fiat Pandaleon, de hoc si iustum ore contineat vt sensim eliquetur & instat eclegmatis paulatim deglutiāt, vtaturque frequentius.

Vtilitas, eadem quæ Eclegmatum à quibus tantum forma differt & quod constet gratissimis

MASSÆPANIS AVT MARCIPANIS
& Pignulatum. Cap. XXVI.

MAssæpanis confectio gratissima, macilentis & pulmonū affectib⁹ destinata, nihilque videtur aliud quā quod vulgò dicūt. Biscoctum. Constat ex amygdalis à cortice liberis ad lib. s. contusis in mortario marmoreo & sacchari lib. i. hinc fiunt placentulæ furno leniter coquendæ.

Pignulatū concinnatur in eūdem finem ex æquis pineorum partibus & saccharo in aqua rosarum solūto vt animaduertere licet in officinis: hæc enim non præscribuntur, sed solum imperantur.

TABELLÆ. Cap. XXVII.

Quod electuarium solidum appellant, alias tabella dicitur & speciatim quæ rotunda est, rotulu & orbiculis, quæ quadrata, Lozēga vulgò. Sunt autē aliæ purgantes, aliæ roborantes: purgantes conficiuntur ex cathartice simplicibus puluerisatis cū suis correctiuis ad vnc. i. & sacchari soluti in liquore idoneo atque tabulati vnc. iiii. plus minus pro vt volueris efficaciores, vel contrà, & hic valde animaduertendum non malè præscribi quantitatem sacchari, vel etiam dici q. s. alias

incertus erit Apothecarius de dosi, de quâ alibi. Vfus & formula.

R. &c. fiant tabellæ quarum dosis, vnc. s. drag. vi. vnc. i. prout magis aut minus purgantes. Vtilitas, eadem quæ opiatæ, ad purgandum videlicet. Vide.

Roborâtes sic cõponuntur vt tota massa non superet vnc. vi ex variis pulueribus corroborantibus & saccharo dissoluto liquore conuenienti, vt puluerum drag i. drag i. s. habeat sacchari vnc. i plus minus, prout debiles aut validiores exoptas. Nota interdum adiungi confectionem alKermes ad drag. ii.

Vfus & formula. R. &c. Sacchari soluti in liquore apto & cõuenienti q. s. fiant tabellæ pōderis drag. ii. drag. iii. capiat vnâ tribus horis ante prandiū, vel etiam antecœnam, postridie purgationis. Vel etiam intermediis temporibus purgationis Vide Opiatam roborantem. Vtilitas, eadem quæ opiatæ roborantis.

Nota obiter eadem ratione absque roborantibus posse fieri tabellas alterantes ex idoneis ad varios scopos, humores incraffandos, fluxiones, vlcera renum &c. ita tamen vt dosis puluerum ad vnc. s. drag. vi. augeri queat. Vfus, erit pro intentione Medici, tamē quando ad defluxiones, dicitur teneat vnâ sæpius in ore.

PILLVLÆ. Cap. XXVIII.

GRæcis Catapotia, sunt alię purgantes, alię vsuales dictę, alię alterantes. Purgantes rarò à Medicis perscribuntur, cùm officialibus, harum loco, vti soleant. Tamen si libuerit, concinnantur ex pulueribus simplicium cathartorum & correctiuis ad vnc. i. exceptis liquore idoneo, lento tamen vt syrupo &c. q. s. Nota Aloëmbasim omniũ constitui, item lacrymas & gummata addi posse si scopus ferat. Vfus & formula.

R. &c. fiat massa pilularum de qua capiat drag. i. aut si leuiores, vel pro robustis, scrup. iiii. addendo si volueris, ad stimulum diacrydii grana iiii. fiant pilullæ vi. vii. deaurentur: capiat summo manè leui cœna præcedente, cum custodia.

Vtilitas, Insignis vbi purgandum ab habitu & tertia corporis regione. Vfus earũ præcipuè in pituitosis & hyemis tempore, rarissimè in biliosis & melancolicis, & atram bilem generantibus. Vsuales passim à medico præscribendæ. Conficiuntur ex aloë tanquam basi ad vnc. s. drag. vi. Rhabarbaro & Agarico ad drag. ii. cum syrupo idoneo, vt de Absin-

thio q. f. Nota utiliter addi opium & crocum
Ana ad scrup. i. castoreum ad drag. f. Usus
& formula.

R. &c. Fiat massa pillularum ex cuius drag.
f. formentur pilullæ iii. quarum duasumat
duabus horis ante prandium, duas alias dua-
bus horis ante cœnā bis aut ter hebdomade,
vel diebus quibus abstinebit ab opiata corro-
borante. Vide suprâ.

Utilitas, summa in corporibus valdè caco-
chymis, pituitosis, maximè quibus ventricu-
lus (omnium ferè crudorum humorū alveus)
scatet perēni phlegmatis illuvie. Valdè enim
roborât, & si quid excrementitium, expurgât
nec sinunt vnquam impuros humores cogi.

Alterantes, licet omnes pillulæ purgantes
propriè esse debent, tamen & ad alios scopos,
ad roborandum maximè & alterandum præ-
scribuntur. Huc referendæ pilullæ bechicæ
dictæ ab effectu sedādæ tussis: aliàs hypoglot-
tides & sub linguæ quia super linguam conti-
nentur donec sensim liquefcāt: affectibus pe-
ctoris leniendis cōsecratę fiūt quę ideò, expul-
ueribus thoracicis, lenientibus succis, gūma-
tibus, amylo, penidiis, saccharo &c. ad vnc. i. f.
vnc. ii. exceptis sufficienti quantitate musci-
laginis gummi tragacanthi in aqua rosacea
extractę, Vel cydoniorū, &c. Usus & formula

R. &c. cum mucilagine &c. Fiat massa: ex qua formetur pilulle hypoglotides (aliquādo fiant trochisci lupinares sed rarius) quarū vnā passim & sæpius ore cōtineat vt liquefcat & sensim deglutatur. Utilitas, ad tussim sedandam, leniendam asperitatem arteriæ, raucedinem, &c.

Alterantes vario modo pro Medici intentione comparari possunt ex puluerum ad finem facientium vnc. s. drag. vi. ad summum, cum syrupo fiat massa, & ex huius drag. i. pillulæ sex, capiat duas ante cœnā vel ante prandium sæpius: Utiliter præscribi possunt ad ventriculum roborandum, ad fluxus alui, hepatis atoniam, gonorrhœam, vesicæ, renū vlcera, calculum ex terebinthina, lithontripucis.

TROCHISCI. Cap. XXIX.

GRæcis κύκλισκοι, Latinis Pastili & formæ Lupinares, propriè medicamenti forma solida Lupinorum figurā ex pulueribus variis liquore idoneo exceptis, inuenti potius ad conseruandam vim puluerum diu infractam quàm quòd sint priuata quadam medicamēti forma vturpandi, integris enim non vrimur, sed idoneo humore dilutis: Sunt autem vel officinales, vel magistrales: vtrique, vt ita dicā,

interni aut externi. Cōficiuntur in genere ex puluere variarum rerum scopo interuiētium, externo, interno, ad vnc i. vnc i. f. vnc. ii pro vsus necessitate ac longitudine, excepto liquore conuenienti, aqua, vino &c. mucaginibus q. f. Vtendi ratio & formula.

R. &c. Fingantur Trochisci Lupinares vel pastili pondere drag i (præsertim assumendi, qui si opati, intra scrup. i. aut drag f. cōsistāt) drag i f. drag ii. siccētur in vmbra, vsus tempore teratur vnus, duo [pro pondere] soluantur liquore idoneo, vtatur extra, intrā. Nota interdum comparari Trochiscos ad suffitum, qui non soluendi, item hypoglotides fieri aliquando forma Trochiscorū qui ore tantum continendi.

Vtilitas, efficacissimi sunt & magni in re medica vsus: quippe fiunt ad varios fines, vltimè ad vlcera renum, vesicæ, & ad vrinæ ardorem, fluxum sanguinis, genituræ, alui: aperiendum, astringendum: In summa præscribi possunt loco puluerum, quia vis medica non ita euanesceat & exanimatur: sed asseruatur, fiūt & ad externos vsus varios, vlcera maximè.

M V S C A R D I N I.
CAP. XXX.

I ij

HUc etiam pertinent ab odore moschi appellati, halitus suauitati & venereis ludibriis dicati. Constare solent ex ambræ, Moschi granis iii. iiii. pro libitu, & sacchari soluti in aqua rosarum q. s. Nota admisceri posse pulueres suaueolentes ad drag. i. Item passim amyli parum pro consistentia, fiant Muscardini, quorum vnum in ore sæpius contineat.

PVLVERES. Cap. XXXI.

ALij interni, alii externi: Illi purgantes, roborantes, alterantes. Purgantes fiunt ex simplicibus catharticeis suauioribus, additis correctiuis, ad vnc. i. vnc. i. s. ad summum. Nota aliquando adiici saccharum, sed delicatis, idque dosi minimâ, & ea definita ut sit certus de dosi. Vfus & formula.

R. &c. Fiat puluis de quo sumat drag. i. drag. ii. [prout se habet pharmaca vide alibi] cum iusculo vel alio conuenienti liquore, verbi gratia, cum decocto pulli, vel liquiritiæ, vel cum ptisana. Puluerum tamen istorum vsus rarissimus apud practicos. Vtilitas, ad purgandum.

Roborantes, licet varii præscribi possint, tamen ferè tantum stomacho confirmando

(vocanturque vulgò Digestiui) vel cordi poterunt interim & aliis partibus roborandis accommodari, Concinnantur Digestiui quidē, ex stomachicis roborantibus, flatus discutientibus, siccantibus & ferè ex coriandro ad vnc. i. tanquam basi, aniso, fœniculo ad vnc. s. drag. vi. stomachicis roborantibus ad drag. ii. drag. ii. s. sacchari rosati tabulati q. s. vel ad duplum omnium.

Cardiaci autem vel alias partes roborantes, ex pulueribus idoneis simplicibus, compositis ad vnc. s. drag. vi. vnc. i. pro vsus longitudine, addito sacchari rosati tabulati triplo, quatruplo. Vsus & formula, Digestiui quidē.

R. &c. Fiat puluis, de quo sumat cochleare vnum post singulos pastus nihil superbibendo vel edendo.

Cardiaci verò vel alterius roborantis drag. ii. drag. iii. cum aliquo liquore conuenienti vt vino albo, destillato restauratiuo, aqua scabiosæ aut buglossi, vel alio quouis simili vt iusculo, idque circa mediam noctem aut summo manè.

Vtilitas, expressa ad roborandum scilicet, exempli gratia, ad corroborationē virtutum omnium in febribus malignis & in magna viscerum nobilium, maximèque cordis, imbecillitate.

Alterantes vario modo in primis & secundis qualitatibus ex rebus diuersis pro indicationibus præscribi possunt, vt passim ad obstructions, ex chalybe & aperiētibus ad vnc. i. s. vnc. ii. sacchari pondere pari, sumat manè cochleare vnum superbibendo parum vini albi, vel liquoris aperientis, deambulando postea, vtaturque per xii. xv. dies. Sic ad calculum, menstruorum moras, ad astringendum, ad vlcera, &c.

Externi etiam aliquando præscribuntur, maximè verò Medicati, iique roborātes, præsertim cerebro confirmando & siccando ex Cephalicis conuenientibus, addito interdum puluere violaceo. Tota confectio intra vnc. iiii. consistat, sintque radicum vnc. ii. seminū drag. vi. florum drag. iii. Aromatum drag. ii. Chirurgici (ferè à Chirurgis præscribendi, aliquando & à Medicis) varii, vt ad vlcera, Sarcotici, &c. ad vulnera, Astringentes, &c. vide materiam Topicorū apud Fernelium, & Tagautium.

EPITHEMATA. Cap. XXXII.

QVanquam generatim dici possunt quæcunque exterius adhibētur, tamen propriè sunt Medicamenta nobilioribus corpo-

ris partibus, cordi, hepati præcipuè apponenda, alterandi roborandique gratia. Est autem duplex Epithema, liquidum scilicet & solidum. Liquidum componitur [ita ut totius sit tantum lib. i vel vnc. xv.] ex aquis stillaticis, aut decoctis radicum, herbarum, seminum, florum conuenientium ad lib. i & pulueribus roborantibus simplicibus, vel compositis ad vnc. s. drag vi ad summum. Nota interdum addi succos idoneos ad vnc. ii. vnc. iii. & tunc tantumdem de aqua aut decocto detrahendum. Item aliquando vinum album, acetum pro scopo ad vnc. s. vnc. i. Nota etiam confectiones roborantes nonnunquam immisce-ri ad drag i. s. drag ii. drag. iii. & tunc pul- ueres minuendos. *Vsus & formula.*

R. &c. Fiat Epithema liquidum in vase vi- trio reponendum, cum panno scarlatino, vel linteo imbuto, leniter expresso applicetur he- patis regioni bis die manè & vespèri ante pa- stum per horam vel sesquihoram.

Utilitas, Maximè ad frigerandum & robo- randum, rariùs calefaciendi causa (vfitatius enim solidum est) ad intemperies cordis & hepatis calidas alterandas, ipsaque corroboranda. Pa- ratur etiam pro ventriculo ad plures intētio- nes. Primum ad robur, ne recipiat superflui- tates aliunde missas, & tunc cum stipticis fit.

Secundò ad eius intemperiem corrigendam.
 Tertiò ad dolores sedandos, & tunc componitur pro natura & conditione causarum dolorificarum, debita conseruata contrarietatis lege, prout causa quæque flagitat. Huic quoque particulæ comparantur Epithemata, ex oleo, puta rosarum, Camomillæ, Absinthii, Mastiches, Myrthi.

Solidum componitur vel opiata forma ex conseruis ad vnc. iii. confectionibus ad drag. iii. vnc. s. pulueribus dictis ad drag. i. scrup. iiii. cum liquoris idonei q. s. vel cum pipione aut pullo columbino per medium dissecto, sinapizato, hoc est conserpo drag. i. pulueris cardiaci vel drag. ii. pulueris ordinarii pro epithematis, fiat Epithema. *Vsus & formula.*
 Opiata quidem.

R. &c. Fiat Epithema instar opiata, extendatur super pñum scarlatinū & tepidè regioni cordis admoveatur, idque vel post liquidi vsum, vel aliàs vbi liquido vti non est tutū, aut magis roborare consilium. Cum pipione. R. &c. admoneatur.

Vtilitas, opiata pro corde tantū ad roborandum ac ferè calfaciendum, vt & quod fit cum pipione vbi vires admodum collapsæ, & cor roborādum est. Hic porrò animaduerte, quòd in omnibus Epithematis, ad quamcun-

que intentionem dirigantur, aliqua reuiscenda sunt, quæ essentiam & robur partis, cui admonetur, tueatur, quemadmodum in medicamentis intrò assumendis obseruandū ubique iubet Galenus. Sunt etiam ex Medicis quidam bene docti qui volunt Epithemata & fotus idem esse, nonnulli tamen distinguunt afferentes, Epithemata dici tantum cum fotum qui constat ex aquis destillatis & pulueribus simul mixtis fotum autem dici generalius omnē alium qui ex decocto radicū fit & herbarum quarumcunque.

LOTIONES. Cap. XXXIII.

VSitatè vel pro pedibus præscribuntur, vel pro capite. Cephalicæ parantur ex decocto cephalicorum facto in lixiuio: dosi Apozematis. Et nota quòd addantur aliquādo aromata ad vnc. s. drag. vi. & ubi purgandum caput, folia fennæ ad vnc. ii. agaricus ad vnc. s. (non enim solum agaricus assumptus pituitam educit, sed etiam externis admotus extergit & per poros seu inuisibiles meatus ipsam digerit & euacuat) & ubi siccandum, sulfur ad vnc. s. Nota quoque interdū vini partē præscribi ad finem. Vfus & formula.

R. &c. fiat decoctio, lauetur caput ex alto irrigando manè, exonerata aluo duabus horis

K

ante prandium sub radiis solaribus sereno & tranquillo cœlo [vel in loco calidiore] caput dein probè exsiccat cum spongiis & obtegatur stupis canabinis suffitis.

Utilitas, post purgationes maximè ad coniunctæ materiæ educationem dissipandaque reliquias, capitis: robur comparari etiam possunt ad externos capitis affectus; tineam, furfures, pediculos &c. ex aptis & conducentibus.

Pro pedibus conficiuntur ex decocto simplicium calidorum, frigidorum pro scopo, idque dosi Apozematis: somni ergò cephalica. Nota quòd ubi fiunt ad somnum conciliandum, cephalica præscribuntur frigida: item ubi ad exsicandos & roborandos pedes addi vsitatè sal, alumē ad vnc. iiii. sulfuris ad vnc. ii. Vfus, fiat decoctio qua lauentur pedes manè aut vesperi, vel si ad somnum conciliandum tempore somni.

Utilitas, vel ad proprios pedum affectos vt tremorem, œdemata, lassitudinem, vel quod passim, ad somnum conciliandum, axillas hircum olentes: quibus non parùm conducūt.

FOTVS, Cap. XXXIIII.

FOmentum siue Fetus à Fouendo dictus, duplex ponitur à Practicis: humidus &

ficcus: Humidus constat ex liquore conuenienti pro scopo: qui vel simplex interdum præscribitur, aqua videlicet calida, tepida, vinū oleū, lac, oxycratum, hydræleū, lixiuium, &c. quorum dosis vsus longitudine vel partis amplitudine definienda, sic pro oculo sufficient vnc. iiii. pro ventriculo lib. i. lib. i. s. pro hypochondriis, abdomine lib. iii. vel maiore artificio atque commodo paratur ex decocto variarum partium plantarū affectui familiariū, quarum dosis si pro oculis, erit instar potionum, pro ventriculo ad dosim mediam Apozematis, pro abdomine dosi ipsius apozematis vel etiam paulo maiore describendus. Fit autem decoctio vel in liquoris idonei q. s. addito interdum sub finem vino, aceto, aqua vitæ ad vnc. ii. vel etiam ad vnc. iii. vnc. iiii. Nota aliquando fieri in æquis partibus aquæ & vini, lixiuii, &c. Vsus & formula.

R. &c. Fiat decoctum pro Fotu quo foueatur pars affecta cum linteo triplicato vel filtris imbutis, leniter expressis vicissim vbi refrixerint applicando manè & serò, vel vrgente necessitate. Quin & applicari solet [vt sæpe capiti] cum spongia, bombace, lana, stupa: vel decoctū vesicae suilla, bubula, aut vtre, aut vase aliquo [prout occasio datur] cōcluditur, præsertim hyeme, & frigido tēpore: Vel sim-

K ii

plicibus cōtusis sacculus contextitur, qui post coctionem expressus parti applicatur & tunc dicitur. R. &c. fiat decoctio &c. cuius liquore vesica suilla ad dimidium impleatur & parti dolenti tepida admoneatur. Vel, R. &c. ex his contusis fiant duo sacculi qui bulliant, &c. pro fotu, &c. ante cibum, &c.

Nota, in fotu pro hypochondriis vel propter obstructions dici, foveatur regio hypochondriorum manè duabus aut tribus horis ante prandium vel etiam ante cœnam per triduum vel quatrimum frequenter mutando ne frigeat: Præscribitur autem post fotum, pars vngatur tali oleo, linimento, vnguento &c.

Utilitas, latè patens, ut nulla ferè pars, quæ ut foueri, sic & emolumentum inde percipere non possit.

Passim ad dolores, ubi laxandum, emolliendum, digerendum, discutiendum, sic ad oculorum dolores, inflammationes, pleuritidē, colicos, Nephriticos, &c. ad obstructions, ad aperiendum etiam ut menses mouendos, aliquando ad refrigerandum, sed præstat uti epithematis.

Fotus siccus fit cum sacculis ad resoluendum maxime, unde sacculi discutientes vulgò appellantur. Vide postea in sacculis.

INSESSVS ET SEMICVPIVM
CAP. XXXV.

MEdius inter fotū & balneum. Vfus eius cum tota pars fotu tegi nequit à quo aliàs materia & vtilitate non distat. Estque veluti dimidium balneum cui laborantes à genibus ad vmbilicum vsque insidēt, affectibus inferioris ventris & partium infimarum commodissimè destinatum: Componitur ex iisdē quibus fots dosi balnei dimidia, iisdem quæ dicta sunt in fotu obseruatis. Vfus & formula.

R. & c fiat decoctum pro semicupio, cui ægrotus insideat à genibus ad vmbilicum manē & vesperi longè à pastu exonerata aluo per biduum, triduum: vel vti opus erit, tepidè sine sudore, mora sit per duas horas & deter sum madore in lecto se componat vnctâ si volueris postea, vel opus fuerit, sede affecta linimento idoneo.

Vtilitas, eadem quæ fots, maximè autem confert partibus abdomine contentis aut inferioribus quando scilicet totum corpus balneare non audemus, vt quum vires sunt infirmæ, Podagricis, Ischiadicis, vrinæ difficultati, ani vitijs, colicis, Nephriticis, iliacis cruciatibus eximiè accommodatur. Valet etiam ad

morbos vteri. Nam ad profusionem menstruum coercendam aut castigandam eorum segnitatem, & ad intemperaturas vteri corrigendas medicamentum est conueniens & præsidio efficax. Nota huc referendum quod vocant etiam inessum, cum in liquore nullo sedemus, sed vapor decoctionis idoneæ ollæ cōtēte ex sella perforata cui subditur, excipitur.

Constat ex rebus idoneis dosi clysterum aut paulo maiore, excipiat ægrotus vaporem ex sella perforata.

Vtilitas, ferè tantum ad vteri & sedis affectus, menses videlicet ciendos, sistendos, hæmorrhoidas aperiendas, sistendas.

BALNEVM, Cap. XXXVI.

BAlnei vsus, cuius oblectamentis antiqui luxuriabant, hodiè rarus est, nec fermè vtendus, nisi quibusdam in morbis, vt in Arthritide vniuersali, in Paralyfi, in febribus hæcticis. Sed ad Arthritidem quidem & Paralyfin balnea naturalia magis congruunt: in quorum tamen penuria parare possumus artificialia, incoquendo in aqua radices, herbas semina, fores, & metallica etiam nonnulla parti affectæ & præsentis morbi naturæ accommodata. Est autem balneum duplex, Aereum quod laconicum vocant, de quo postea.

Aqueum cum in vase sedentes lauantur agri & dicitur balneum. Componitur vel simplicius ex aqua tepida sola pro hecticis, emaciatris, squalidis corporibus, cui admiscetur aliquando in eundem finem pro ditioribus lac vaccinum ex sero lactis ad impetiginem, pruriginem, & humorum salsuginem, quæ scabiē gignit, ex oleo solo in doloribus nervorum, couulsione, Nephriticis, urinæ suppressione, molestissimis quibuscumque doloribus. Vel paratur ex decocto radicum à lib. iiii. ad lib. v. lib. vi. ad summum. Herbarum decem, aut duodecim, ana m. iiii. vel etiam harum sex septem, octo ana fasciculum vnum, seminum ab vnc. iiii. ad vnc. viii. est etiam cum fructus adduntur ad lib. i. s. florum quatuor, ana p. iiii. vi. vel ana m. i. ii. fiat decoctio in liquore idoneo, cui postea adiici poterunt varia pro scopo, vt in Nephriticis olei & butyri ana lib. iiii. lib. iiii. sic pro obstructionibus additur vinum album ad mensuras duas, tres. *Vsus & formula.*

R. &c. fiat decoctio pro balneo quod ingrediatur manè & vespèr longè à pastu, vel etiam urgēte necessitate (vt in doloribus) exonerata prius aluo, per biduum aut triduum tepidè, sine sudore mora sit per duas horas nisi vires flaccescant, deterso postea madore

ineat lectum.

Nota quod passim præscribitur vt post egres-
sum balnei vbi refrigerio est opus, vngatur re-
gio hepatis, maximè vnguento refrigerante,
verbi gratia, vnguento rosaceo Mesuei, vn-
guento refrigerante Galeni, aliàs Cerato san-
talino.

Vtilitas, tum ad cutaneos affectus, vt ad
scabiem passim ex idoneis, ad squalidam cu-
tim, ad pruritus, tum ad morbos etiam in-
teriores, vt ad consumptos, tabidos ex aqua
tepidam, aut aliis humectantibus ad quamvis
intemperiem calidam siccam, rariùs ad fri-
gidam, numquam ad humidam. In his enim
intemperaturis eligibilior laconicorum vsus,
passim tamen ex hystericis roborantibus ad
cōceptum iuuandum calida præscribuntur, ve-
luti ad obstructions ex aperientibus, ad hy-
dropem, menses prouocandos. Destinantur
etiam ad dolores quosuis nephriticos, colicos
ex idoneis. In summa vsu est celebris ad affe-
ctus qui egent refrigeratione ac præsertim
humectatione, aliquando & qui calfactione
& humectatione simul: quum verò siccitas re-
quiritur, stussa vel laconico potius vtendum.

STVFFA VEL SVDATORIVM
Cap. XXXVII.

A Liàs vocant laconicum. hic æger nullo liquore immergitur sed solo vapore calido & sicco. vel calido & humido incalescit & sudat, unde nomen. Stuffa autem duplex humida & sicca: humida componitur erecto cum cupa conopæo, stragulis vel linteis oblecto quod vapore incalescat, vel ipso suscitato ex decocto rerum variarum dosi Apozematis factum in duobus cacabis qui vicissim calentes sub conopæo reponuntur sub quo sedeat æger vel huiusmodi decoctum in conopæi fundum effunditur & in hoc filices candentes iniiciuntur, vel etiam tale decoctum in lapides fluviatiles candentes in fundo dispositos effunditur, ut calido vapore inde suscitato incalescat. Vfus & formula.

R. &c. fiat decoctum cuius vaporem capiat conopæo bene clauso, sudet ad placitum: bis die ingrediatur longè à pastu, continuet per biduum, detergatur sudor, in lecto se componat, &c.

Sicca componitur vel per viam hypocausti & vocatur propriè laconicum: vel filicibus candentibus in cupa dicta super laminam ferream impositis vel ut hodie more comparatum est lue hispanica affectos tractare, eritque longè optimum guaiaci vel alterius sudorifici decoctum propinare.

L

Vtilitas, materiam liquatam & attenuatam per habitum Stuffa sicca digerit, eximia in frigidis achumidis affectibus, humores noxios pituitosos, serosos egregiè per habitum vacuat atque absumit per sudores, hydropicis & frigidis quibuscunque morbis à pituitosa cacochymia eximie confert.

EMBROCATIO.

Cap. XXXVIII.

DVpliciter à Practicis vsurpatur, vel enim sumunt pro instillatione liquoris alicuius in partem facta ex alto instar pluuiæ, vel pro blandè facta frictione partis alicuius cum manu oleo, aliove liquore aliquo conueniente imbuta, aut applicatione linteorum madefactorum liquore idoneo.

Distinctionis gratia prior modus irrigatio appelletur, secundus Embrocatio. Irrigatio componitur, vel ex decocto variarum partiũ plantarum, idoneo, dosi clysterum, facto in liquore conuenienti, aliquando in lixiuio: & notandum in hoc dissolui quandoque vel addi vinum, aquam vitæ pro frigidis affectibus ad vnc. ii. vnc. iii. Vel acetum pro calidis, aut ex oleo, aquis destillatis, aceto, succis pro morbis cephalicis: vide oxyrrhodinum.

Vfus & formula. R. &c. Decocti talis lib. i. lib. ii. lib. iii. fiat Irrigatio ex alto in partem affectam. Utilitas, calidis affectibus maximè dicata, præcipueque cephalicis vt passim in cerebri & meningum inflammatione: Item ad somnum conciliandum in morbis calidis, sic passim ad phrenitidem & deliria. Ergo ad capitis affectus calidos maximè: Potest & ad eiusdem frigidos institui, vide Lotiones Cephalicas, quæ in hac parte cū Irrigatione cōueniunt: Fieri possunt ad aliarum partium morbos frigidos: præsertim verò calidos, quādo scilicet magis refrigerare voluerimus.

Item in fracturis & luxationibus vbi non est tutū ligaturas soluere, adest tamen phlegmone vel dolor, sic enim vis medicamenti altius penetrat.

Embrocatio componitur vel lanâ vel linteo, oleo solo vel liquore ad rem appposito immerso & parti epithematis instar imposito, scpius renouando: interdum assumuntur olei vnc. iiii succorum idoneorum & aquæ ana vnc. iiii. quibus acetum, vinum pro scopo addi potest ad vnc. ii. vel, vt hodiè vsitatissimè fit, blanda frictione ex oleo idoneo superpositis stupis canabinis, linteouè eodem imbutis.

Vfus & formula. R. &c. pro embrocatione ricetur pars leuiter, postea stupis tegatur ca-

L ij

nabinis,&c. Vel intingantur stupæ & applicentur.

Utilitas, embrocationis cum oleo post balnea & fatus maxima & frequentissima. Utilis porro ad repellendum initiis inflammationum, in phrenitide, vigiliis, hemicranicis & atrocibus quibuscunque doloribus capitis, & ad quasvis partes calefaciendas aut refrigerandas. Item in resoluendis externarum partium phlegmonis.

LINIMENTVM.
CAP. XXXVIII.

Linimenta sunt vnguenta mollia & liquida, quæ parum aut nihil ceræ recipiunt, fiuntque similiter ad eosdem vsus ad quos vnguenta. Componuntur vel ex oleis solis, vel butyro simul, vt olei sint duæ vel tres partes, butyri vna. Dosis autem totius linimenti vnc. iiii. vnc. v. vnc. viii. pro vsus & partis amplitudine: his nonnunquam immiscentur pinguedines, axungia, medullæ, mucillagines, horum vnum, duo, plura simul, quæ quia habentur pro butyro & horum dosis ipsius dosi erit definienda. Nota etiam interdum, licet rariùs addi pulueres ad drag. s. pro olei vnc. i. item & aliquando ceræ parum

Vel præscribitur vnguentum officinale ad vnc. iiii. vnc. iiii. &c. olei tantumdem: quibus adici possunt pulueres vti diximus, & aliquādo ceræ parum: vel etiam fieri solent ex olei vnc. iiii. vnc. vi. ceræ q. f. (debet esse drag. i. pro olei vnc. i.) si volueris insuper præscribes puluerem ad drag. f. pro oleo vnc. i.

Uſus & formula.

R. &c. fiat linimentum quo illinatur pars affecta post fotum si præceſſerit, vel aliàs.

Utilitas, ferè ad dolores sedandos, ad laxandas partes, emolliendas durities, ad dolores cuiuscunque partis à tensione, ad inflammationes digerendas, discutiendas, ad calefaciendum & humectandum.

VNGVENTVM. CAP. XXXX.

Vnguēta linimento crassiora, inter quæ & Ceratum consistentia medium est: Quantum ad medicos spectat, sunt ad dolores sedandos, alterationem præstandam, scirchorum remollitionem, & discussionē, præfertim in iecore, liene & ventriculo, aliarum etiam intentionum causâ, & ad alias quoque partes chirurgica ratione comparantur. Cōponuntur vſitatissimè ex oleo solo, aut analogis additis & cera qui modus simplicissimus,

ita vt olei vnc. i. capiat ceræ drag. ii. tamen dicitur q. f. Nota huic modo seu formæ addi præterea & præscribi pulueres (passim enim vnguentum ex oleo, cera & puluere) hac dosi & proportionē vt olei vnc. i. habeat ceræ drag. ii. pulueris drag. i. quæ regula valet in calidis vnguentis, in quibus aliquando puluerum drag. i. f. præscribitur, in frigidis verò, exsiccantibus, detergentibus & quæ accommodantur vlceribus, quæque ferè constant ex mineralibus, pulueres vt passim tuthia, minimum, plumbum &c. ad vnc. f. pro olei vnc. i. præscribuntur. Nota etiam aliquando omissis pulueribus addi tantum olea analogæ, vel pulueres quoque simul. Vel conficiuntur ex olei vnc. iiii. vnc. vi. succorum idoneorum tantumdem, bulliant ad succorum consumptionem, adiciatur vel cera sola q. f. vel puluis & cera simul dosi definita. Vel præscribitur solum vnguentum officinale ad vnc. iiii. vnc. vi. plus minus pro temporis in vtendo diurnitate. Vfus & formula, eadēquæ linimenti

Vtilitas (vt supra docuimus) patens latissimè vt ad omnes partes & affectus se extendat, ad alterandum vatio modo, calefaciendum, refrigerandum, emolliendum, discutiendum.

Nota vnguentum ferè ex tribus componi oleo, cera & puluere hac dosi vt tota massa

non excedat vnc. iiii. vnc. vi. vnc. xii. pro ratione partis, & vtendi modo ac temporis diurnitate: proportio autem hæc vt olei vnc. i. admittat ceræ drag. ii. pulueris drag. i. tamen vnguenta frigida vlceribus curandis destinata maximè habent puluerū idoneorum vnc. f.

Nota tempore calido plus ceræ addendum quia liquatur oleum, & quæ pingua sunt in vnguento: tempore verò frigido contrà. Animaduerte olei analogia quæ pro ipso habentur esse axungias varias, butyrum, medullas æsipum, mucilagines, terebynthinam vnde & ad ipsa cæterorum dosis proportionem dicta mensuranda, quando autem vnà cum oleo præscribuntur id fit modò pari dosi, modò minore. Scire etiam debes ceræ analogia esse resinas duriores, vt est colophonia resina dicta &c. quæ perinde in loco ipsius ceræ sunt habenda. Nota quoque interdum vnguenta fieri absque vlla cera & igne, solâ subactione & nutritione facta vt vocant (vnde & eiusmodi vnguēta nutrita dicuntur) ex oleo vel analogis, pulueribus, & succis idoneis simul in mortario diu agitati & nutriti hac dosi, vt exprimatur tantum dosis puluerū, verbi gratia ad vnc. ii. olei verò & aliorum liquorum q. f. fiat nutritum: pulueres autem sunt ex metallicis ad refrigerandum, reprimendum, & præcipuè

ad vlcera maligna & antiquata fiunt huiusce-
modi nutrita.

Et nota etiam quod olei vnc. i. poterit suffi-
cere pro puluerum vnc. s. sed præstat dosim
puluerum tantum definire vti diximus. Re-
perias quosdam qui lauent olea cū succo vel
aqua destillationis herbarum frigidarum in
causa calida, vel calidarum in frigida. Nec e-
tiam desunt ex medicis quidam non indocti
qui putant nulla vnguenta vel cerata stoma-
cho admouenda sine galanga, vt neque cordi
sine mace vel croco, vel cerebro siue spica a-
rabica, vel iecori, sine spodio, vel santalo, vel
absinthio, vel aliquo simili, rectè existiman-
tes membri naturam semper tuendam esse
quibusdam adstringentibus, non tamen sem-
per prænominatis medicamentis. Nam per-
petuò seruanda est in omnibus causis contra-
rietatis lex, quæ in medicamentis violatur, si
calida calidis & frigida frigidis adderetur. Cæ-
terū si accōmodes vnguentū scirrho iecoris,
aliquid de comis absinthii, de rosis, de squi-
nantho, vel de spica nardi immisceri potest ad
membro naturam & robur seruandum. Si lie-
ni, aliquid tamaricis, corticis radicis cappatis,
aut similibus. Si verò scirrho ventriculi, ab-
sinthium, rosæ rubræ, calamus aromaticus,
menta & galanga non temerè adiungantur.

CERATVM. Cap. XLI.

Medium inter vnguenta & emplastra, illis durius his mollius itaut pro ipso olei vnc. i. sumatur pulueris drag. i. drag. i. f. ceræ vnc. f. Componitur vel propriè vt olim ex cera & oleo, vnde nomen, dosi iam definita, vel magis impropiè additis insuper analogis, olei aut ceræ, vel his omissis, ex pulueribus tantum ad drag. i. f. vnc. ii. vel etiam ex vnguentis officinalibus, ad drag. ii. verbi gratia additâ cera ad vnc. f. drag. vi. Quantitas autē præscribēdi cerati esto pro partis amplitudine, vt pro parua vnc. i. sufficiat, pro mediocri vnc. ii. pro magna vnc. iii. vsus & formula.

R. &c. fiat ceratum extendatur supra alutam vel linteum, applicetur, &c.

Vtilitas, in genere ne oleum citius diffluat sine fructu, vel vbi partes dolentes non ferunt duritiem emplastrorum, quæ aliàs postularēt, sic in fracturis vsitatissimè.

Item, quando partes ob texturam non patiuntur emplastra, vt regio hepatis, ventriculi fiunt frequentissimè ad obstructions lienis ad ossa fracta, luxationes, ad varias partes calfaciendas, humectandas, siccandas, adstringendas, roborandas, &c. Nota ἐν παρόδῳ quòd Ceratum stomachicū Galeni, paratur ex rosis,

M

abſinthio, Maſtiche, Spica nardi, Cera, oleo roſato.

EMPLASTRUM. CAP. XLII.

Medicamentum conſiſtentiâ craſſius ac viſcidum quod alutæ vel linteo inductum cuti applicatur & ei tenaciùs adhæreſcit. Componitur in genere ex iſdem ex quibus unguentũ, oleo, cera, & analogis pulueribus, horũ aliquibus, pluribus vel ſimul omnibus, vt doſis totius maſſæ pro longuo uſu intra vnc. viii. vnc. xii. conſiſtat, pro vnica autem vice ſecundum partis amplitudinem, vt pro ſtomacho vnc. i. ſ. pro mediocri vnc. ii. pro magna vnc. iii. paſſim tamen præſcribuntur vnc. iii. etiã pro mediocri vt ſcilicet ex eiufdem portione poſſit renouari, proportio autem olei, ceræ, pulueris valdè anceps apud practicos qui præſcribunt pro olei vnc. iii. pulueris vnc. i. ceræ vnc. xii. cum tamen in Antidotariis nullum extet exemplum, ſic ego arbitror faciendum pro emplastro minùs duro, legitimo tamen olei vnc. i. ceræ vnc. i. pulueris. vnc. ſ. Imo paſſim reperies in antidotariis ceræ, pulueris ana : vt reſpondeant oleo ſedita potius conficitur Ceratum. Pro duriore olei vnc. i. ceræ vnc. i. ſ. pulueris drag. vi. vt paſſim uſitatiffimum eſt

pro durissimo olei vnc. i. ceræ vnc. ii. pulueris drag. vi. aliquando vnc. i. In specie verò passim præscribitur ex emplastro officinali ad vnc. ii. vnc. iiii. pulueribus aromaticis aut aliarum rerum ad vnc. s. drag. vi. incorporentur cum terebinthinæ q. s. Vel cum olei & ceræ q. s. addendo parum terebinthinæ fiat emplastrum. Præter pulueres aliquando adii-ciuntur gummi ad vnc. s. drag. vi. Item passim emplastrū officinale conueniens præscribitur solum. Vel ex oleo, pulueribus, terebinthina sola si scopus ferat, hac dosi vt olei sit vnc. i. pulueris vnc. s. drag. vi. terebinthinæ drag. i. & sæpius adiungitur insuper cera dosi definita, & aliquando his insuper gummi aliquot ad vnc. i. vel vt summatim dicam apparatus ex iisdem quibus vnguentum dosi & proportionē iam constituta ingredientium obseruata: Solenne admodum est etiam vel præscribere vnguentum officinale solum, vt admonuimus, vel huic aspersis insuper pulueribus, &c. quemadmodum etiam docuimus.

Vtus & formula. R. &c. Fiat emplastrum quòd extendatur supra alutam talis figuræ (si pro capite instar literæ T. si pro ventriculo, fiat scutum, si pro renibus & vtero, quadratū, si pro abdomine, rotundum, vel ouale, si pro hepate, ad formam Lunæ crescentis) applice-

M ii

tur parti.

Vtilitas, inuentum vt vis & facultas medicamenti diutiùs inhercat neque euanescat. Vtile ad corroborandum, calefaciendum, exsicccandum, ad suppurandum, vlcera purganda, glutinanda, fracturas ad durities hepatis, lienis, &c. emolliendas. Vel dirigenda etiam quæ in alto latent, quæque altius inhærent partibus foràs euocanda per epispasim, rarissimè autem refrigerii gratia præscribitur.

S P A N A D R A P V M.

C A P. XLIII.

Sic vocant telam vtrinque emplasticam in modum fasciæ effictam, vel alius figuræ, emplastro liquidiore imbutam, extensam, læuigatam, telam Gualtheri appellant. Componitur vel ex emplastro ad scopum faciente & iam quidem confecto sed liquefacto, addito parum olei si solidius fuerit, in quo tela vetusta mergitur, &c. Vel in rem præsentem pro indicatione præscribitur idque [quum ferè fiat ad fluxiones prohibendas & siccandum] ex adstringentibus, aut si ad vlcera detergenda, incarnanda, ad fracturas: ex idoneis, quorum proportio sit quæ emplastri mollioris, ferè autè præscribas olei vnc. viii. vnc. xii. pulueris vnc. iiii. vnc. vi. ceræ vnc. viii. vnc. xii. vel pas-

sim ceræ q. s. Notandū olei & cerę analogæ his simul dosi definitâ non temere adiungi posse. Pannus imbuendus paretur in fascias latas digitos tres, quatuor, longas debitè.

Vsus, in brachiis, cruribus, tibiis, fiat instar ligaturæ expulsiuæ, his enim partibus maximè accommodatur, possunt etiam aliis applicari vt vlceribus, sed forma plana. Utilitas, ad ossa fracta cōsolidanda, partes robotādas, ad fluxiones in tibia & humoris impetū validè coërcendum, ad vlcera detergenda, exsiccanda, glutinanda.

CATAPLASMA.**Cap. XLIII.**

Medicamentum molle pultis ferè consistentia ad varios vsus comparatum: huius comunis est forma tam Phycis, Medicis, quàm vulnerariis. Componitur ita vt totius dosi non excedat libr. i. lib. i. s. plus minus, pro ratione partis, & vtendi modo ac temporis diuturnitate, quod passim frequentissimum est ex mucilagine variarum partium, plantarum, vel (vt summatim dicam) quia cataplasma passim post fetus celebratos præscribitur, ex residua decocti facti tusa in mortario, cribrata cuius vnc. x. vel lib. i. addūtur, vel sola olea, vel ipsorum a-

analogia simul, sola ad vnc. iiii. vnc. v. vnc. vi. prout mucilago fuerit liquidior, vnde passim olei quantitas artificis committitur arbitrio, vel quod vsitatissimum, præterea pulueres passim præscribuntur ad vnc. ii. vnc. iii. vnc. iiii. suntque hi pulueres passim leguminum, farinae hordei, lini, &c. ijque soli: vel etiam aliarum rerum, vt ad discutiendum, ireos, cumini, florum camomillæ, &c. ijque etiam soli, vel ambo simul: vel aliquando ex fructibus maturis & immaturis coctis sub pruna, contusis, additis pulueribus idoneis vt in fluxibus alui passim ex cidonijs, in oculorum doloribus ex pomis, vel aliquando in profluuijs alui & ventriculo confirmando ex crusta panis tosta, in vino macerata, aspersis pulueribus adstringentibus ac roborantibus ad vnc. ii. vnc. iii. vel ex mica panis albi in lacte bubulo macerata & parum incocta ad lib. s. addendo vitellos ouorum numero ii. croci ad drag. s. olei conuenientis vt rotati q. s. ad dolores: vel vt Chirurgi, ex pulueribus solis adstringentibus oui albuminè exceptis & cum stupa macerata applicatis. *Vsus & formula.*

R. &c. fiat cataplasma, extendatur, admoveatur, &c. & nota quòd antè vsum, vtilissimum partes priùs fouere decocto ex cuius residentia seu magmate præscriptum fuerit ca-

taplasma, hinc & cataplasma fœtum ferè subsequi solet.

Utilitas, instituuntur præcipuè ad dolores demulcendos in partibus inflammatione obsessis & aliis: ad remollitionem duritie, tumores resoluendos digerendosque, ad suppurandum, flatus discutiendos, ubi molliendū, laxandum, vacuandum, digerendum, calfaciendum potiùs quàm refrigerandum: tamen & præscribuntur ubi repellendum. Item fiunt quandòque ad urinæ retentionem, quandoque ad calculum, quandoque ad consumptionem & exsiccationē humorum ac vaporum, &c.

In promiscuis autem affectibus etiam promiscuè intentiones in cataplasmate commiscuntur ut remollientia cum discutientibus, & discutientia cum Anodynis. Quantitas Remollientium maior esse debet, si magis remollitionis necessitas nobis insinuata fuerit & discutientium maior quantitas si discussionis maior habenda ratio. Similiter & de doloris sedatione. Ergo in principio cuiuscunque abscessus, aliquid repercussium, quo particula confortetur, cum emollientibus miscere oportet. In augmenti principio plus remollientium, minus discutientium. In fine augmenti & statu morbi æqualiter de utrisque.

In declinatione verò, fermè purè discutientia & resoluentia ponenda sunt. Quæ interim admouenda erunt styptica, circa fluxionis initia apponere licebit. Quæ autem medicinae sint, quæ stypticitate polleant & robur mēbro addant, quæ item molliant & discutiant ea ex tabulis Authorum quærenda, vt Arnaldi & Sanauarolæ schematibus.

PVL S XLV.

A Pparatur vel ex farinis leguminum ad vnc. vi. vnc. viii. pro vsu & parte, coctis in liquoris idonei q f. addito deinde oleo vel analogis ad vnc. iii. vnc. iiii. vel ex mica panis: vide cataplasma, ad dolores & maximè ad maturandos tumores ex mucilaginis seminum althææ, lini, fœnugræci lib. i. admixtis postea pulueribus, oleis: sed præstat vt cataplasmate vt & magis solitum est: tamen in lib. i. huiusce mucilaginis, si præscribere volueris, oleum, aut analogæ ad vnc. iii. vnc. iiii. veniant.

Vsus & utilitas, eadem quæ cataplasmatidis, præcipuè tamen fieri consuevit ad dolores, vel vbi resolutioni digestionique incūbendū.

RUBIFICANTIA.

Cap. XLVI.

A Ceratis, emplastro. cataplasmate, forma quidem vix dissident Dropax, Sinapismus, Phænigmus, Vesicatoria: Distant tamen effectu quippè suis quæquæ distincta gradibus, vt mox videbitur.

DROPAX. Cap. XLVII.

Plcatio sæpè à veteribus medicis vsurpata ad alimoniam partibus attrahendam, apud quos fiebat ex picis vnc. i. vnc. i. f. olei vnc. f. drag. vi. liquatis simul & in alutam extensis: quibus aliquando pulueres addebant gradu tertio calidos vt piper: pyretrum, &c. ad vnc. f. etsi hodiè in eundem finem etiam interdum præscribatur, tamen vsus ipsius magis est ad inueterata & contumaciora vitia euincenda: componitur què hodiè vsitatissimum ex emplastro de mucilaginis ad vnc. iiii. seminis sinapi, staphisagrios, stercoris columbini ana vnc. f. drag. vi pulneris aromatum calidiorum vt nigellæ romanæ parum torrefactæ, nucis moschata & granorum tinctorum drag i. f. drag. ii. vt cum oleo irino: fiat emplastrum vel cum terebinthina incorporetur, & fiat emplastrum pro syncipite ad formam literæ T. vsus veterum supra, nostri verò in affectibus contumacibus vtuntur: extendatur supra alutam, fiat emplastrum instar literæ T. admo-

N

uendum syncipiti, abralo prius capillitio.

Vtilitas, veterum ad exsua membra extenuataque, tabida ac propè extincta reficienda attractoque fouēda alimento, vt & etiam hodiè sepius in refrigeratis partibus ac resolutis: Nostrium autem quod passim præscribitur, fit ad corpora humidiora exsiccanda, ad euincenda vitia contumaciora, humores attrahendos ex alto discutiendosque, Podagricis Paralyticis. In summa omnibus frigidis ac diuturnis affectibus summè auxiliatur. Huc referri debet istud psilotrum quod ex pice præscribitur in illa mala tinea vt vocant, & virulenta. Constat autem ex oleo & pice dosi definita, adiectis insuper, si volueris, pulueribus vt tapsiæ, &c. ad drag. iiii vnc. f.

VESICATORIVM.

Cap. XLVIII.

HOdiè loco sinapismorum & phænigmorum, quæ frequenti in vsu erant apud antiquos, ab effectu dicta vesicatoria maximè vsurpantur. Fit autem vesicatorium vel forma emplastri, idque vel ex emplastro officinali, vesicatorio vsitato quod passim præscribitur dosi maiori aut minori pro partis amplitudine. Magnitudo autem vix aureum excedit, estque consulenda partis amplitudo: vel præscribitur emplastrum de mu-

cilaginibus ad vnc. ii. vnc. iii. pro partis amplitudine addēdo cātharides ad drag ii. drag. iii. vt harum drag. i. emplastri vnc. i. respondeat: incorporentur cum terebinthina & supra alutam fiat emplastrum: vel forma cataplasmatismis concinnatur quod vsitatissimum, ex fermēti veteris, verbi gratia vnc. ii. cantharidum drag. ii. cum aqua vitæ vel aceto malaxentur, fiat vesicatorium debitæ magnitudinis, aliquando additur præterea semen sinapi ad vnc. f. vt & reliquorum puluerum aciorum drag. i. drag. ii. quales piperis, zinziber, &c. Vfus & formula.

R. &c. fiat vesicatorium debitæ magnitudinis, applicetur donec vesiculæ excitentur, quæ acu apertæ diu sinantur fluere imponendo folium brassicæ leuiter torrefactum,

Utilitas in genere ad humores vacuandos, reuellendos, in eosdem infixos tenaciter attrahendos, discutiendos, in capitis, articulorū contumacibus doloribus, vt & in frigidis morbis pertinacibus reuellens remediū celebre & commendatum est, vnde catarrhis perutile & aliis pituitosis affectibus vt & soporosis excitandis, lethargicis, &c.

SACCVLI. Cap. XLIX.

N ij

AB effectu duplices statuuntur, discutientes videlicet seu resoluentes, ac roborantes: Discutientes, alias à practicis vocantur Fortus sicci. Constant ex rebus discutientibus ut passim auenæ, milii, furfuris macri, ana lib. s. feminis lini, fœnigræci, baccarum lauri, ana vnc. iii. vnc. iiii. florum camomillæ, meliloti, ana m. i. m. ii. Aliquando adduntur, maximè cum pro capite præscribuntur, Radices cephalicæ ad vnc. i. vnc. ii. ut & flores cephalici ad p. vi. p. viii. Nota item passim præscribi anisum, fœniculum. *Usus & formula.*

R. &c. torrefiant in sartagine, sensim affundendo vini generosi q. s. his impleantur duo sacculi qui vicissim calentes adhibeantur irrorati prius aqua vitæ. *Utilitas*, ad discutendos maximè flatus, tum etiam humores euocandos absumentosque, distillationes inhibendas. *Vtiles quoque* in diætiis supra caput tum ad sudoris facilitatem, tum pariter in affectibus ipsius ex frigore ortis ad causæ coniunctæ expugnationem & reliquias dissipandas. Applicetur donec sudor è facie erumpat, statim ab haustu guaiaci manè, & his sublati caput contegatur stupis canabinis exsiccatis ac suffitis. Ad dolores etiam variarum partiû, præfertim quando à flatu. Cæterùm hîc animaduerte sacculos etiam admoueri, alio humore

madefactos: prius sunt cōprimendi quàm loco admoventur. Exemplū sequēs demonstrat. R. Foliorum Maluæ, Bismaluæ violariæ, Anam f. feminis Lini, & fœnicræci, ana vnc. iii. florum camomillæ p. ii. summitatum anethi, meliloti, & origani, ana p. i. fiat sacculus, vel fiant sacculi duo qui coquantur in aqua vel lacte vaccino, & ex decocto fiat fomentū cum spongia vel filtro, vel pannis, vel sacculi duo alternatim locis dolentibus apponantur, &c. Secundum hanc formam ad scirrhos & durities sacculi applicantur ex partim mollientibus & partim discutiētibus, auctis viribus vel emollientium, vel discutientium prout causa duritiem faciens indicabit.

Sacculi roborantes fiunt præsertim pro corde ex radicibus, lignis corticibus, &c. Iisque aromaticis & cardiacis hac dosi ut sint vnc. ii. vnc. ii. f. Nota aliquando addi pulverem cyprium & violaceum vel granorum AlKermes ad vnc. f. Item etiam aliquando adici pulverem electuvariorum cardiacorum ad drag. ii. drag. iii. vnc. f. Nota etiam folia vel flores aliquando præscribi ad vnc. f. aliàs ad M. i. Item moschum & ambram addi aliquando, ad grana v. vi scrup. i. pro arbitrio, croci scrup. i. Vfus & formula. R. &c. fiat pulvis, excipiatur bombace moschatellino & cū

sericeo panno interpuncto fiat sacculus qui collo appensus applicetur, vel gestetur supra cordis regionem.

Utilitas ad cor præcipuè roborandum & passim in frigidis affectibus. Hinc aduersus palpitationem in his auxilium est.

FRONTALE, SEU SPLENIVM.
Cap. XLIX.

Componitur vel forma sicciore quæ propriè Frōtale est idque passim ex seminibus & floribus cephalicis vt semine papaueris albi, Lactucæ, Hyoscyami, flore violarū, Nymphææ, &c. Materiæ iustus erit modus si fuerint seminū vnc. s. florum p. iii. p. iiii. aliquando folia papaueris albi recentis, aut Lactucæ, aut Hyoscyami contusa, vel Mandragoræ locis ac temporibus quibus haberi possunt, ad M i præscribuntur. Atque tunc seminum & florum minuēda dosis. Omni autem tempore semina papaueris albi, vel cortex capitum eiusdem, vel semen lactucæ & iusquiami, seu hyoscyami imponuntur. Nota non inutiliter etiam maximè in cephalicis doloribus ad discutiendum imponi feminis Anethi drag. s. florum camomillæ aut meliloti p. i. ad confortandum cerebrum, vt à frigidioribus

non lædatur. Vel componitur Frontale formâ humidiorē ex vnguētī populei verbi gratia, aut rosati drag. vi. cum modico olei violacei, Rubea trochiscata dissoluta in aqua cōueniente intentioni. Quæ tamen in rarò est vsu apud Parithenses, idque in causa calida, & si vrgent indicationes, opii & croci ana grana viii. aut drag. i. In causa autem frigida Mithridatium vetus plerisque illinitur, & aurea alexandrina & similia. In omnibus causis vtilissimè, Galeno xii. Terapentices teste, Oxyrhodinū illinitur quod fit ex oleo rosaceo & aceto: vt mox docebitur. Item in causis calidis paratur frontale, vt eidem Gal. placet, ex rosis rubeis in aceto maceratis, positis inter duas syndones, si patiens sit diues, vel inter duas telas, si sit pauper, latitudinis trium digitorum, & longitudinis ab vna aure ad alterâ. Vtus & formula siccioris.

R. &c. contundantur & includantur pāno lineo raro, fiat frontale quod vapore aceti rosacei perfusum & irroratum admoueat hora somni. Humidioris verò. R. &c. illiniantur frons & tempora hora somni, deinde post quatuor aut quinque horas remoueat.

Vtilitas, maximè ad refrigerandos capitis ardores vt per febres, phrenitidem, ad vigilias, ad somnum conciliandum, vbicunque opus,

ad vapores etiam arcendos à mentis arce in febribus, tum etiam aliquando ad cephalicos dolores placandos.

OXYRHODINVM. Cap. LI.

Alij ad Epithemata, alij ad Embrocationes referunt: tamen quia propiè capiti dicatū, frontalibus subnectendum. Præparatur vel simplicius ex olei rosati partibus tribus, aceti rosati parte quarta simul agitentur. Totum autem intra vnc. viii. vel vnc. xii. ad summum consistat. Vel compositus ex aquis cephalicis frigidis, vt aquæ rosarum, &c. ad vnc. iiii. aceti rosati vnc. ii. vnc. iii. olei cephalici frigidi vt olei rosati, nymphæ, papaueris, &c. vnc. iiii. vnc. vi. vel loco aquæ succi cephalici frigidi, vt succi solatri, Lactucæ, papaueris albi, &c. eadem dosi præscribuntur. Vfus & formula. R. Olei rosati vnc. vi. vel vnc. ix. aceti rosati vnc. ii. vel vnc. iii. Vel R. succi solatri, vel lactucæ, vel papaueris albi vnc. iii. aquæ rosarum vnc. i aceti vnc. ii. vnc. iii. oleorū rosati, nymphææ, papaueris & violacei, ana vnc. i. vel vnc. i. s. agitentur omnia fortiter simul in phiala & hac mixtura linteola imbuta capiti, fronti maximè, temporibus admoveantur sæpius immutanda.

Vtilitas, Insignis in phrenitide & deliriis, ad fluxiones humorum tenuium coërcendas & fumos à capite, in febribus æstuantibus vbi delirii metus.

CVCVFA. Cap. LII.

A Liàs pileolus, affectibus frigidis & humidis cerebri additus. Eius apparatus rerum suauiter fragrantium & capiti amicarum congeriem recipit, puta Radices, folia sicca, flores, ligna, res aromaticas: Rarò fit ex seminibus nisi aliquando ex myrtillis & granis tinctoriis, aliàs Kermes seu al Kermes Mésura autè seu quantitas totius cōpositionis vnc. iii. vnc. iiii. ad summum. Et nota Radices maiori dosi perscribendas, deinde cætera sensim minuendo, minore: atque folia ad m. ii. m. iii. flores ad p. iii. p. iiii. Aromata ad drag. iii. vnc. f. &c. Aliquando additur puluis cyprius & violaceus ad vnc. f. item benioinus, storax ad drag. i. f. drag. ii. interdum moschus ad scrup. f. &c. pro arbitrio, Vsus & formula.

R. &c. fiat puluis qui excipiatur bombace moschatellino, & cum panno sericeo inter puncto vel interbassato, vel cum tomento siue bourra vulgò, vel rasura squartata, seu panni coccinei fiat cucufa supra caput gestanda, vel pileo affluenda: aliquando duæ præscribũ-

O

tur, sed tunc pulueris duplicanda dosi, diciturque fiant duæ cucufæ, quarum vnā gestet de nocte, alterā interdiu pileo assutam. Quod si dolor decumbat plus in anteriorem partem plus puluerum siue specierum erit ponendum in ea parte. Similiter si in posteriorem, & æqualiter, si torum caput obsideat, vt in Cephalalgia.

Vtilitas, insignis in affectibus cerebri pituitosis, frigidis, humidis, &c. à quibus in subiectas partes dimanat labes varia excrementorum vnde funesta malorum ilias, maximè autem prius habita totius corporis ratione prodest, ad exhauriendas materiæ morbificæ reliquias, caput roborandum, catarrhos absorbendos, quos si volumus sistere, tunc styptica miscemus, vel ex purè stypticis cucufam paramus, frigidis vel calidis, prout causa postulat. Ergo facimus cucufam cum milio siue vstulato siue non vstulato: myrtis, nucibus cupressi, sandaracha, vulgò vernice, cortice thuris & similibus stypticis. Nota rarò fieri cucufam nisi ad calfaciendum, tamen aliquādo ad refrigerandum in affectibus melancholicis atque hypochondriacis cerebrum, quod in hoc genere vitii tetrīs vaporibus perenniter laceffitur.

COLLIRIVM. CAP. LIII.

Medicamentum oculorum rheumatismis primatim dicatum. In praxi duplex est, humidum & siccum: Humidum aliud liquidum, quod liquoris formâ oculis instillatur, aliud verò crassius existit: Liquidū, quod absolutè dicitur Collyrium, paratur vel ex aquis stillaticis solis ad vnc. iiii. quæ vel sunt simplices simul præscriptæ, vna, duæ, plures: vel compositæ, quæ Magistrales vocantur: Solenni est apud Medicos in vsu ad digerendum, discutiendumque: ad suffusiones detergendas, visus acuendū, &c. Ex Oxydorchicis foliis ad m. vi. viii. feminibus ad vnc. f. vnc. ii. floribus cephalicis p. iiii. aromatis vt passim zinzibere vnc. f. addendo fel ad vnc. ii. mel ad vnc. viii. lib. i. urinam pueri in pubis ad lib. f. lib. i. lib. ii. vinum album lib. ii. macerentur octiduum in loco calido, fiat destillatio ex artis præscripto in diplomate, quod Balneum Mariæ appellant, & vsui reseruetur in ampula vitrea. Vel ex solis succis foliorum maximè, depuratis & filtratis, conuenientibus: vel ex decocto foliorum, seminum, florum dosi quartæ partis apozematum: vel ex alijs liquoribus solis vt vino, lacte, vrina, &c. vel componitur ex aquis arte extractis, succis & decoctis defæcatis & alijs liquoribus simul, duobus, tribus, dosi dicta.

O ii

Nota liquido collyrio interdum misceri pulveres ad drag i. drag ii. vel drag. iii ad summum. Vfus & formula.

R. &c. fiat collyrium cuius guttæ aliquot, duæ, tres quatuor tepidæ instillantur in oculi maiorem canthum. Poterit præterea præscribi, linteolum eodem liquore imbutum, applicetur, sæpius mutando.

Utilitas maximè efficax ad ardores oculorū restinguendos, phlegmonas reprimendas, discutendasque, ad fluxiones quasuis arcendas, siccandas & abstergendas lachrymas, dolores leniendos, detergenda quævis eorum vitia nam & oculorum abolet hebetudines, suffusiones exterit, nebulas dissipat: maculas repurgat, reliquamque visus emaculat labē, &c.

Crassius componitur vel linimenti formâ ex pulveribus ad scopum dilectis, lauigatis in Alcohol (vt vocant) ad drag ii drag iii ad summum, qui excipiantur vnc. f. vel drag. vi. idoneæ mucilaginis extractæ in aqua conuenienti, melle, butyro, pomata, vnguento rosaceo, de tuthia aut quibusdam liquoribus affectum propriè respiciētibus: vel ex solis mucilaginis ad drag iii. vnc f & aquis ad vnc. i. vnc. ii additis insuper si scopus ferat, butyro, pomata, aut alijs id genus. Vfus & formula.

R. &c. fiat instar linimenti quo illiniantur

oculorū canthi, vel etiam penicillo palpebris applicetur.

Vtilitas præcipua in palpebrarum vitiis, vel vbi detergendum, ad quod vt & ad ficcandū, nihil vtilius.

Vel componitur in modum cataplasmatidis aut pultis, idque vel ex medullæ panis vnc. ii. maceratis per noctem in lactis vnc. vi. addendo interdum mucillaginis psyllii vnc. f. drag. vi. & vbi dolores validi granum opii vnum, duo. Vel ex sola pulpa pomi sub cineribus cocti vel in lacte, ad vnc. ii. & hæc ad dolores, vel vbi repellendum ex pulpa cydoniorum cocta in liquore astringente, verbi gratia, in aqua plantaginis aut myrthi, vel vbi discutiendum ex pulve dicta, addito croco ad drag. f. mucillagine fœnugræci ad vnc. f. *Vtus & formula.*

R. & c. fiat instar pultis ex linteolo applicetur oculis, qui deinde aqua idonea abluendi.

Vtilitas, maxime ad dolores leniendos, aliquando ad repellendum & discutiendum vti diximus.

Collyrium ficcum componitur vel forma pulveris tenuissimi qui vocatur Alcohol hæcque collyrii forma Arabibus proprie sicff, ex rebus variis in oculorum affectibus vsurpari solitis ad drag. v. drag. vi vnc. i. ad summum. *Vtus & formula.*

R. &c. fiat pulvis instar alcohol subtilissimus de quo parum, verbi gratia grana ii iii. insufflentur in oculum cum tenui calamo, & si fieri possit super sedem affectam, dein palpebra leniter diuque confricetur, Vel etiam huiusmodi alcohol liquore solui idoneo potest, & fieri collyrium vt suprà.

Utilitas maxima & præcipua ad detergendum vt in suffusionibus si soli insufflentur, vel si soluantur in collyriis vti dictum, ad varios fines præscribi poterunt.

Vel forma trochisci fiunt vsitatissimè scopo & fine quem diximus in trochiscis.

Paratur autem ex variis opticis scopo inservientibus, læuigatis & tritis subtilissimè in alcohol ad drag. vi vnc. i. ad summum, qui excipiantur liquore aliquo competenti, vt fiant trochisci. Vfus & formula.

R. &c. fiant trochisci lupinares vel pastilli qui siccentur in umbra, vnus teratur pondere definiendi, verbi gratia drag. i. soluatur vel in collyrium, vel in linimentum cum iam dictis scopo eodem.

Utilitas ad quæuis esse potest cum sit tātum forma pro seruandis medicamentorum viribus : passim autem vbi siccandum, detergendum, digerendum, &c. Nota ad collyria commodè referri posse vaporem quem præ-

scribunt aliquando Medici, vel ubi discutien-
dum ut in fine seu declinatione Ophthalmicæ,
aut aliàs. Item ad visus clarificationē & nebu-
las dispergendas, Vel ut vis medicamentorum
ophthalmicorū cū maiori efficacia, preparatis
oculis & humoribus, recipiatur. Conficitur
autem vel ex decocto Oxidorchiorum discu-
tientium, rarefacientium, doli clysterum, de
quibus postea Vel aliquando halitus tantum
pueruli præscribitur qui sceniculum ore diu-
tius comminuerit. Vfus & formula.

R. &c. Fiat decoctio cuius vaporem exci-
piat ex olla parua vel per tubulum æneum re-
feratis palpebris manē & serò, deinde foveā-
tur oculi eodem liquore per horæ quadran-
tem. Nota obiter, Quòd si dolor non est in
oculo, nec rubor, sed sordes tantum quæ sic-
cari debent: convenient collyria ex tuthia
præparata & aloë lota, & lapide calaminari, &
id genus aliis, quæ sunt excipienda liquore a-
liquo expetendo nisi mali aridos pulveres
imponere oculo: sic enim detergendis, exter-
gendis deficcandisque sordibus efficaciores.

GARGARISMA. Cap. LIII.

Medicamentum liquidum oris affecti-
bus, ginginarum, palati, faucium (vnde &
oris collutio dicitur) aliquando & capitis que-

relis dicatum, Apparatur vel ex aquis destillatis conuenientibus ad lib. i. lib. i. s. in quibus syrupi dissoluuntur congrui ad vnc. iii. vnc. iiii. aliquando mel, vbi detergendum, ad vnc. i. s. vnc. ii. Vel Diamorum, Dianucum si scopus ferat eâdem dosi Vel aliquando eorum loco succus idoneus ad vnc. ii. vnc. iii. Nota interdum succos præscribi ad vnc. iiii. sed tunc aquæ minuenda dosi. Item aliquando fieri ex vnc. iiii. aceti, aquæ lib. i. in ardoribus. Vel componitur passim ex decocto variarum partium, plantarum, dosi clysteris dimidia vel paulo maiore, fiat decoctio in liquore idoneo de cuius colatura cape lib. i. lib. i. s. in quâ dissoluatur syrupus dosi dicta, vel etiam simul superiorum quædam. Vfus & formula. R. &c. Fiat gargarisma quo frequenter os colluat per horam, ante prandium & cœnam, vel etiam omni hora si opus fuerit, idque frigidè quando repellimus, tepidè verò vbi digerimus.

Vtilitas, varia ad repellendum in principio inflammationum, ad oris & faucium æstus, ad detergendum, digerendas dictarum partium phlegmonas: aliquando etiam rariùs, ad ducendum è capite, ex decoctis cephalicis tenuiorib', sed ad id masticatoriæ vsu & effectu celebriora. Porro humor è capite gargaris-

mis, veluti & masticatoriis non est euocandus iis quibus pulmones catarrho, phlegmonæ, vlceri sunt obnoxij, quibusque vlcera sunt in ore vel faucibus: tunc errhinæ commodiora quæ materiam deducant ad nares.

Nam etiam si humor illectus è capite vel mūgendo vel expuendo repurgetur, fit tamen humori consuetum iter, & noctu inter dormiendum ad partes infirmas delabitur.

APOPHLEGMATISMI.

Cap. LV.

Medicamenta, quæ ex cerebro pituitam & alios humores crassos, glutinosos in os eliciunt vnde nomen habent. Sunt qui vocent Masticatoria quia forma apophlegmatismi solidior hodiè vltatior est, datur tamen & apophlegmatismus liquidus. Siccus seu solidior aliàs masticatorium appellant, componitur vel ex simplicibus idoneis integris, vt passim radice pyrethri macerata per noctem in aceto ad vnc. i. vnc. ii. sic etiam in cerebro vsu est mastix, quæ diu detenta in ore & masticata pituitam elicit. Item salvia, cuius folia in ore detenta, similiter eundem humorem per os euacuant.

Vel ex pulueribus constat idoneis ad drag:

P

iii. vnc. f. & ceræ q. f. vel ex pulueribus ad vnc. f. drag. vi. vnc. i. cum panno lineo raro forti exceptis in nodulos: passim autem mastiches vt basis vnc. f. præscribitur, reliquorum drag. ii. drag. iii. *Vsus & formula.*

R. &c. fiant pilulæ vel formulæ saliales, vel globuli instar pilullæ maioris, vel formæ lupinares, vel fiant trochisci instar lupinorum vel auellanarum, pondere scrup. ii. drag. i. quorum vnum masticet aut volutet manè ieiuno stomacho exonerata prius aluo, expuendo quod dissoluitur. Si autem nodulus fuerit, mandat sæpius seu masticet & expuat. &c. *Vsus* autem est tantum post purgationes.

Vtilitas insignis post ipsas, ad reliquias humorum pituitosorum è cerebro maximè circa basim & ventriculos priores purgandas, vicinarum etiam partium pituitam quam liquant & fundunt, euacuant, oris, faucium, &c. ad inueteratos capitis à frigido affectus efficax.

Liquidus fit ex decocto attenuantium cephalicorum dosi ferè clysterum, additis semper apophlegmatizantibus ad vnc. i. vnc. i. f. fiat decoctio in liquore conuenienti, in aqua dissoluitur oxymel, syrupus acetosus, &c. *Nota* vtiliter catharticum fieri addita Sēna, carthamo ad drag. vi. vnc. i. &c. *Vsus & formula.* Eadem quæ Gargarismatis. Nihil enim aliud

est quàm gargarisma, sed purgans.

Vtilitas, eadem quæ superioris, altiùs simul è faucibus & potentiùs ab ipso cerebro trahēs. Nota masticatoria è ventriculis cerebri ducere magis, errhina à superficie & meningibus, sternutatoria ab utroque loco.

DENTISFRICIUM. Cap. LVI.

COnfingitur vel aquæ formâ, qua aut abluuntur dentes. aut linteis in ipsa imbutis fricantur: huc pertinet liquor, spiritus vitrioli pauca aqua dilutus qui dentes valdè deterget, dealbat, à carie & putredine vindicat, non secus ac oleum sulfuris: vel forma pulueris idonei pro scopo ad vnc. i. s. vnc. ii. &c. vel forma trochiscorum, aut Suppositorij ex pulueribus congruis ad vnc. i. s. vnc. ii. exceptis mucilagine tragacanthi, siccentur in umbra: his dentes fricentur. Vfus & formula ex dictis patet.

Vtilitas penè diuina ad dentes detergendos, dealbandos à carie vindicandos, gingiuas firmandas, incarnandas, roborandas, &c.

Exemplum Dentisfricii quando facilè dentes è fluxione laxi sunt, & facilè à suis alueolis permouentur, & pura gingiuarum caro laxa est, è putredine cōtabescit, quod siccans est,

P ij

estergens nonnihil & adstringens, ex frigidis
& aliquot medicamentis calidis constans.

R. ossis sepiæ, pumicis, coralli vtriusque
ana drag. ii. lapidis marmoris [& dealbat &
firmat] drag. i. f. santalorum omnium drag. i.
schoenanthos scrup. ii. aluminis (multum ab-
luit & stringit) scrup. i. misce fiat pulvis secū-
dum artem quo dentium radices & gingivas
confricet.

ERRHINVM. Cap. LVII.

DVplex statuitur purgans & alterans. Pur-
gans cephalicis affectibus à pituita vel a-
liis etiam humoribus præcipuè accommoda-
tur, illos educens vel sine sternutamento, &
absolutè tunc Errhinum dicitur, aliàs Caput-
purgium, vel cum sternutamento, & priuatim
ptarmicum vocatur seu sternutatorium.

Errhinum cerebrum purgans siue sternuta-
mento duplex maximè, liquidum & molle.

Liquidum constat ex succis solis errhinorū
extractis ex foliorum m. iiii [addendo inter-
dum radices ad vnc. f. vnc. i.] infusis, contu-
sis idque cum vino albo, vel cum vino malo-
rum granatorum acidorum (eluit & emundat,
cum frigidityte & siccitate, facultatem expul-
tricem stimulat) ad vnc. iiii vel vnc. viii. &
nota aliquando immisceri ad penetrationem

aquæ vitæ vnc. i. vel decocti betonicæ, aut aquæ eiusdem, vel maioræ tantumdem: aut ex decocto cephalicorum, instar apophlegmatismi liquidi, cape de colatura vnc. vi. vnc. viii. in quibus iā dicta dissoluatur ad vnc. i. vnc. ii. His nonnunquam ubi validius educere oportet, præsertim in biliosis, adiicitur scammonium vel elaterium ad scrup. f.

Vfus & formula. R. &c. Fiat Errhinum, vel Caputpurgium, referuetur in ampula vitrea, hoc autem tepidè vtatur manè duabus horis ante prandium ex vola manus, ore aqua pleno, ter, quater per triduū aut quattriduum, vel si in Diata præscribatur, per totum Diatæ tempus.

Molle effingitur vel in Linimenti formam ex olei irini & succorum conuenientium, ana vnc. ii. decoquantur ad succorum consumptionem, adde ceræ q. f. fiat Linimentum. Adiungi insuper possunt pulueres acriores ad drag i. vel etiam ubi magis vacuare conuenit Elateriū, Diacrydium ad scrup. f. Vel in Opiatæ ferè consistentiam, ex succi vnc. ii. vini albi tantumdem, mellis parum, coque leuiter in modum opiatæ liquidioris. Nota addi posse pulueres acriores vel etiam purgantes vti diximus. In affectibus autem soporiferis vt caro & lethargo, & Apoplexia expediet puluerē

ellebori in eamdem ferè Errhinorū ideam ad scrup. i. vel drag. i. venire, vel ex eodem sine ullo liquore in nares altè insufflari. Nam insigni caliditate & acrimonia sopitos excitat, & pituitam ad expulsionem & discussionem paratam reddit. *Vsus & formula.*

R. &c. Fiat, &c. cum digito vel penna nares liniantur, quæ deinde aqua tepida ablundæ. *Utilitas*, Miraculo proxima, perpur-gato prius corpore, in morbis cerebri contumacibus, frigidis potissimum, ad reliquias exhauriendas. Item & ubi cerebrum scatet icoribus biliosis. Item in omnibus affectibus à cerebri illuie ducentibus originem, hinc in Diætiis ferè perpetua. Porro Errhina oculis imbecillioribus & iam laborantibus, atque ubi nasus expositus est ulceribus, noxia sunt. Tum satius gargarismatis uti, quæ ab oculis diuertunt.

Ptarmicum siue Sternutatorium amat ef-formari ex puluere simplicium Ptarmicorū, quales piper, Pyrethrum, Staphisagria, Radix ireos, &c. ad vnc. i. s. vnc. ii. *Vsus & formula.* R. &c. Fiat pulvis minutissimus cuius, vel vapor tantum ex pixide suscipiatur, quando ex validioribus, vel aliàs ipsius gran. i. ii. mediante calamo naribus insufflentur, aut attrahantur, idque manè.

Utilitas, maxime ad crassam, frigidam, & lentam pituitam ex anterioribus cerebri ventriculis elicendam, tum etiam ad succos trahendos à meningibus biliosos serososque.

Vfus etiam in prouocatione partus vel extractione secundarum foetu excusso remanentium, præbibita portione tarditatē partus caligante. Nota quod sternutatoria nocent in defluxione ad pulmones: iuuant quibus caput vaporibus repletum est, & quibus iam tenuata, incisa. & concocta materia. Post horum vsum, si mordicatio percipiatur, Lac muliebre in nares iniiciendum, vel oleum violatum. Caput autem anterius per nares, medium per choanam & palatū, posterius per nucham, nervos & venas magis purgatur, atque hæc obiter dicta sint.

Alterans peculiari iure diuersis narium vitiis destinatum est, Componitur vel è succis conuenientibus herbarum extractis cū idonei liquoris vnc. vi. vnc. viii. in quibus dissoluntur aut mel, aut syrupus idoneus ad vnc. i. s. vnc. ii. aliquādo etiam pulueres ad vnc. s. Dosis autem liquoris ferè pro vfu diuturno lib. i. vel ex decocto rerum conuenientium dosi clysteris in quo dissoluuntur eadem, vel etiā succus aptus simul ad vnc. ii. vel etiam forma linimenti aut opiata ex idoneis vt supra, vel

forma solidiore (Turundam vocant) ex pulveribus maximè stypticis ad drag. iiii. quales sunt bolus armenia, sanguis draconis & lanugo salicis ad p. f. pulverisata, exceptis oui albumine vel succo idoneo: additis interdum ad p. f. pilis qui sunt circa ventrem leporis minutissimè incisis, vel fivelis balaustris, aut malicorio, aut acacia pulverisatis, fiat veluti turundâ, indatur.

Vsus & præscriptum R. &c. fiat, &c. vsus omni ferè tempore esse potest.

Utilitas, summa in priuatis narium affectibus ozæna, polypo, vlceribus, fœtore, hæmorrhagia, idque forma turundæ, vt passim, vel linimenti ex astringentibus.

SUFFIMENTA Cap. LVIII.

Suffitus differt ab odoramentis quòd hæc sine igne odorem suum spontè diffundât, ille non nisi caloris vel ignis beneficio. Duplex autem est voluptatis, vel sanitatis. Ad voluptatem & odoratas aulicorum delicias sunt ex aromatum genere suauissimo, inter quæ frequentissima. styrax, benioinam, myrrha, ladanum, xyloaloe, Acortus, caryophylli, nux moschata, macis, cortex aranciorum, cortex citri, spica, maiorana, caphura, fantala, flores cephalici, ambra, cinamomum, mos-

thus, zibeta, succinum, gallia moschata, alip-
ta moschata, &c. Est autem duplex siccus &
humidus. Siccus efformatur vel imagine pul-
ueris ad vnc. i. vnc. i. s. vnc. ii. pro longo usu,
vnde quando pro suffitu operimentorum ca-
pitis, præscribitur ad vnc. iiii. ex supra dictis,
vt gummi verbi gratia sint vnc. s. drag. vi.
reliquorum minor dosis, preciorum mini-
ma. Vel forma trochiscorum, isto pulvere
excepto eliquatione gummi tragacanthi facta
in aqua odorata, fiant trochisci, &c. vel forma
auicularum cypriarum ex gummatum vnc.
iii. pulueris carbonum salicis vnc. s. drag. vi.
vnc. ii. vnc. iii. cum gummi trag. achnti liqua-
to, &c. vel potius cum ladanoliquato fiant a-
uiculæ vel candelæ odoratæ pro fumo. Ani-
maduerte ambram & moschum adijci posse
pro arbitrio ad scrup. s. scrup. i.

Usus & paradigma pulueris. R. &c. fiat pul-
uis qui coniiciatur in carbones ardentes & fu-
mus excipiat in cubiculo vel vestibus.

Trochiscorum. R. &c. fiant trochisci, conii-
ciantur vnus, duo, in carbones, &c.

Auicularum. R. &c. fiant auiculæ, vel can-
delæ odoratæ, accendantur vna ad odorem cu-
biculi.

Vtilitas, etsi videantur solum ad volupta-
tem, tamen cum cephalicis & cardiacis pre-

Q

cisioribus consent non poterunt non eximie recreare cor, cerebrum, spiritus vitales & eorum robur disiectum confirmare.

Humidus hodie solennis ac percelebris quē Cassoletam vocant. Componitur frequentius ex dictorum gummiū genere ad vnc. ii. ex si volueris pulueris ad drag. ii. drag. iii. vt cāphora, dissoluantur aquā odorata in Cassoletā, fiat instar pastæ, vsus tempore perspergatur aqua rosarum, vel alia, & igne subdito fumat. Nota vsus tempore non perperam addi ambram, moschum, zibetam ad grana ii. iii. iiii. Utilitas eadem quæ superioris.

Ad sanitatem duplex comparatur ab effectu, roborans partes corporis nobiles, alterās, vel simul vtrumque præstans: à forma verò etiam duplex, siccus & humidus. Siccus fit in genere ex rebus vel benè olentibus, vel grauius, vt passim in vteri præfocatione ex galbano, assa fœtida, &c. tum etiam ex variis pulueribus pro scopo. Describitur vel forma pulueris vt tota massa sit vnc. i. s. vnc. ii. vnc. iii. pro vsus longitudine Priuatim autem sunt gummiū quatuor partes, puluerum tres. Nota tamē interim gūmata, interim pulueres augeri vel minui pro libitu. Nota porrò vsitatè trochiscos galliæ moschatæ, & aliptæ moschatæ in vteri querimoniis assumi ad drag. s.

Nota rursus huc etiam referri debere suffitū ex nicotiana ad cerebrum expurgandū & ad pectoris quoque labores: vel certè forma trochiscorum, ut in suffitu ad voluptatem: vide. Vfus & formula, pulveris quidem.

R. &c. fiat pulvis de quo coniiciatur in carbones ardentes & fumus excipiat, si pro capite, ore hiant, vel suffitis ipsius operimētis: ita pariter si pro pectore, si pro utero, cum sella perforata, per infundibulum. si pro aliis cavitatibus, per infundibulum: si pro laboribus iuncturarum, suffiatur lana, cotto, applicetur. Trochiscorum vero, ut supra.

Nota quod ubi humorum confluxus in pectus & pulmones ruit & sputa inde refunduntur, non est suffitus per os accipiendus, quia nimis impedit expuitionem humores incrassando, sed debent tantum suffiri tegumata capitis, vel lana, quæ ipsi superponatur.

Utilitas, vel ad roborandas partes dictas, vel vario modo alterandas, passim verò ad cerebrum exsiccandum, roborandum, catharos discutiendos & dissipandos, ad ulcera pulmonum siccanda & liberanda pituitosis humoribus ex nicotiana, Tussilagine sulphure, &c. non inefficaci cōsilio ad lubricam mensū mobilitatem coercendam aut castigandam eorum sequitatem ex idoneis: alui profluvia,

Q ij

hystericos strangulatus ex rebus odoris grauiissimi per superiora, grati vero & iucundi per inferna, ad vterum siccandum, roborandum, pro conceptu ex aptis & conuenientibus, ad vlcera maligna durasque collectiones quæ ex luis venereæ reliquiis contractæ sunt, dissipandas ex cinnabari (quod hydrargyro & sulphure vltis constat) & aliis quibusdam. Huc ergo pertinet Suffitus ad luem indicam ferè obsoletus ex ipsius cinnabaris vnc. i. s. gummatum vnc. s. drag. vi. puluerum roborantiũ drag. ii. drag. iii. cum terebinthina formantur trochisci quorum vsus vt suprà.

Humidus vapor aliàs propriè appellatur, componiturque vel ex simplici liquore pro scopo, vel, quod vsu tritum, ex decocto rerum maximè propriarum, dosi pro partis amplitudine vel forus.

Vsus & Typus. R. &c. fiat decoctum, cuius vaporem recipiat in vteri & ani tædijs, per fellam perforatam aut infundibulum, vulgò per embotum, ad narium, aurium vitia per tubulum idoneum.

Vtilitas, mira in locorum muliebrium noxijs maximè ad fœminarum abundantiam tūmorandam, tum etiam accersendam, in dysenteria, prolapsu ani, hæmorrhoidibus leniendis, emolliendis, ad aurium, oculorum, & totius sedis iniurias.

ODORAMENTA. Cap. LVIII.

Flunt passim ad voluptatem, sanitatem etiam, maximè ad robur cerebro inferendum, spiritus reficiendos fœtoris tædia arcenda, & contra pestilentem auram ex suauiter fragrantibus, suntque sicca vel humida: sicca componuntur vel forma puluetis vti diximus in suffitu: ad voluptatem itaut gummatum dosis minuatur: Dosis autem pro vtendi modo, si pro sacculis maioribus præstat vti puluere violaceo, si pro minoribus præscribatur ad vnc. ii. vnc. iii. fiat puluis, pixide vel nodulo aut sacculo sericeo includatur ad vsum. Vel forma pomi odorati ex gummatibus & pulueribus suauitatis odore gratiosis vnc. s. drag. vi. vnc. i. vel alterutrius plus, minus capiendū eorum ana vnc. s. &c. fiat puluis, excipiatur.

Vel gummi tragachanti soluto, vel ladano, fiant poma duo manibus gestanda, odoranda sæpius: & nota optimum esse aliquando moschi, ambræ, zibetæ granis aliquot, oleo anisi vel alio solutis superficiem pomi illinire, vel etiam ista in compositione præscribere ad scrup. s. vel pro libitu. Vel forma globulorū ex eadem pasta, cui ad molem carbonēs salicis addunt. Vel forma saponis odorati, pro manibus & capite ex saponis albi vnc. iiii. pul-

uerū odoratorum drag. vi. addendo moschi, ambrae quantum libuerit. Vfus, odore vaporis saepius excipiat, sapo verà ad manus. Utilitas, supra expressa.

Humida, componuntur vel formâ aque odoratae simplicis, naphthæ, rosarum, ad cuius drag. iii. adici possunt moschi, ambrae, grana iii. iiii. vel compositæ, ex rebus odoriferis vt aquarum vnc. vi. puluerum drag. ii. infundatur vase clauso, aquæ colatæ expressæ addatur mosch⁹ pro libitu. Vel forma linimenti ex cere saepius lotæ vnc. i. olei odorati drag. i. drag. ii. addito moscho, ambra, zibeta, pro libitu.

SCVTVM. Cap. LIX.

Propriè sacculus ventriculi v sibus pro variis scopis accommodatus, maximè tamē ad robur, vnde & in genere medicamenta quæ ipsi adhibentur scuti forma etiam ita appellantur. Cōficitur vel forma sacculi ex pulueribus stomachicis ad vnc. i. s. vnc. ii. vel ex emplastro stomachico vel idoneo, ad vnc. ii. pulueris vnc. s. cū oleo nucis moschatae &c. q. s. fiat emplastrum scutiforme supra alutam applicetur. Vfus & formula sacculi, R. &c. fiat puluis crassiusculus qui cotone moschateellino excipiat, & cum panno sericeo fiat sacculus scutiformis interpunctus, qui collo appensus gestetur supra regionem ventriculi.

Vrilitas, insignis maximè ad intemperiem ventriculi frigidam, indèque ortam imbecillitatem, & coctionis moram Ad astringendum quoque sæpiùs vsurpatur, vt si vomitum aut choleram morbum sistere velimus.

PESSARIUM. LX.

EST medicamentum, quod molli lanâ aut simili re exceptum intra muliebrium locorum latebras conditur figurâ non dissimile Suppositorio, præterquam quòd longius & crassius est, quia in sinum pudoris imponendū. Duplex statui potest καθαρικόν & αλλοιωτικόν purgans concinnatur vel ex opiata sola aliqua laxante vt hiera picra, Diaphœnico ad vnc. i. s. vel vnc. ii. pro duobus scilicet, bina enim semper præscribenda vt altero extracto, alterum indatur: cum succo aliquo, verbi gratia mercurialis incorporetur, Nota addi passim pulueris acrioris vel purgâtis drag i. s. drag. ii. vel ex puluerisatis simplicibus catharticeis aut cõpositis ad drag. vi. alterâtibus acrioribus ad drag. i. s. drag. ii. cum succo conuenienti & melle incorporentur. Vfus & formula.

R. &c. cum panno sericeo efformetur pessarium longitudine medii digiti, crassitie pollicis, vel cum paucò cotone excipiatur, deinde panno sericeo rubro inuoluatur in pessariū

quod filo coxæ alligatum, ut possit facilius educi, indatur vesperti hora somni, ac moretur per horas sex, septem.

Utilitas, post purgationes, maximè in frigida intemperie, ad humidiores, ac multa proluvie diffluentem vterum, & sordium luem (vnde persæpè sterilitas) eluendam.

Vfus est per triduum, aliquando vbi diætâ fuerit instituta per totum ipsius decursum: tunc componitur ex catarticoꝝ & corroborantium ana drag. iiii. valet etiam ad menses prouocandos & vbi naturalem fundum præparare, & conceptum procurare velimus.

Alterans & Roborans componitur vel forma opiatæ ex pulueribus scopo amicanibus ad drag. vi. vnc. i. aliquando vnc. i. s. in corpus idoneum cum melle aut syrupo vel etiam succo simul aliquo coactis. Nota interdum sumi opiatam officinalem vt & confectionem, verbi gratia al Kermes, si scopus exigat: tuncque puluerum vnc. s. drag. vi. Vel formalinimenti ex puluerum drag. vi. cum oleo nardino & pauca cera, fiat instar linimenti, quo imbuatur coto vellana carminata, formetur pessarium, &c. tenui panno sericeo inuolendum: vel ex succis cum melle coctis in opiatæ consistentiam, huius vnc. ii. vnc. iiii. illorum vnc. iiii. vel cotone solo, maximè ad hysteri-

cam passionem, zibetæ drag. s. imbuto, aut moscho soluto & aliis rebus odorariis. Nota etiam ubi astringendum cottonem vtiliter imbui succis idoneis exempli gratia portulacæ plantaginis ad vnc. iii. vt & quando emolliendum, pinguedine, axungis conuenientibus: vel ex solis vnguentis pro scopo, succo non inepto solutis, cotone exceptis vt ad sistendam vteri inflammationē pessarium mersum in vnguento rosaceo mittatur in locum. Huic autem aliquando additur opium, ubi scilicet inflammatio dolorem intollerabilem parit. Opium enim sua frigiditate stupefacit. Sed parua eius quantitas debet esse, vt à scrup. s. ad scrup. i. & pauco tempore retineri, ne à frigido pars, quæ nervosa est & membranosa lædatur: teneatur ergo horæ semisse. Ad siccanda vlcera, pessarium mersum in vnguento pompholigos, mittatur in anum, vt in vuluā dolentem. Si immoderatus menstrua profluant, pessarium mersum in vnguento comitissæ, mittatur intra matricem. Ad emolliendam vterorum duritiem pessi emollientes parari possunt ex medulla vitulina & ceruina, resina, terebinthina, adipe anserino aut suillo, gummi ammoniaco aquâ dissolutis. Vsus & formula.

R. &c. vide suprâ, Nota eos qui ad suffo

R

cationem destinantur, omni hora posse immitteri, alios pro vsus necessitate & indicatione.

Utilitas. Insignis ad menses prouocandos & corium. I. secundinam deiciendum, vel ad liberale menstrui profluuium sistendum: ad fætum excutiendum, vterum confirmandum, ad hystericam præfocationem, vel ad remolliendam locorum duritiem, vti diximus, vel reliquos vteri morbos curandos.

Nota, quòd si menstrua induruerint cum tumore & dolore, fiat prius balneum. Id enim mollit & humectat: debet etiam prius subduci aluus & vesica exonerari, quia matrix est illorum media, hæc autem oppleta & matricem prementia hæmorrhagiam hystericam nimia angustia cohibere aut tardare solent.

NASCALE Cap. LXI.

HUc etiam pertinet, propter virgines inuentum, vel quando vlcera in osculo pudendi reperiuntur, vt non vacet periculo pessarij vsus. Fit ex cotonis vel lanæ flocculo succo non repugnante imbuto, vel vnguento, aut alijs supra memoratis: quorum quantitas vix definitur. Talia etiam comparantur ad præfocationem ex zibeta, moscho oleo nardino dissoluto.

Vsus, vt pessariorum. Utilitas in virgini-

bus eadem quę horum ipsorum : Conferunt
& ad vlcera ceruicis , ad dolores, &c.

SUPPOSITORIVM. LXII. Cap.

GRæcis *καλάνος* quia olim glandis forma, hodiè Suppositorium. Est autem remedium solidum, rotundum & longum digitos sex, vel septem, vel octo quod ano intro mittitur, vt sphincterem sollicitet, & facultatē expultricē incitet ad vacuationem recrementorum. Duplex ponitur à practicis, simplex & compositum : simplex vel fit ex caulibus betæ rubræ, mercurialis, brassicæ, althææ, aut earū radicibus melle perunctis, aut in oleo intinctis & perspersis sale puluerisato ad stimulantiam ac irritantiam expultricem, maximè pro pueris & infantibus, quibus & salis grumus inditus sufficit: Ex caule etiam porri butyro inuncto, sapone albo in glandem acuminato, seu, lardo, candela, amygdalis saccharatis, & hæc ferè pro pueris, vt & mel solum tantisper coctum dum crassescat & inspissetur. Compositū fit ex melle cocto ac indurato ad vnc. i. addita pulueris drag i. scrup. iiii. ad summum, idque quando lenior, aliàs scrup. ii. sufficiunt vbi fortior.

Vsus & formula. R. &c. Fiant supposito-
R ij

ria quorum vnum oleo vel butyro illitum indatur, urgente scilicet necessitate. Nota aliquando fieri Narcotica in dolore hæmorrhoidum, sed caue ne diu morentur ob paralyfim: ad quam valent & suppositoria ex pyrethro, pipere, napy, centaury, bitumine, panacis radice, hyssopo, galbano, mixtis cum resina sicca, aut pice & cera.

Utilitas. Vtuntur suppositorio tribus maxime de causis. Prima est stercoreis educendi gratia, quod, cum in recto intestino existat, clysterem non requirit. Secunda, quando vnus vel duo clysteres prius inieci non redeunt per aluum, vt in dolore colico & flatulento accidit. Tunc enim clysteres alios indere periculosum est. Tertia est, propter ægroti imbecillitatem, qui multò facilius glâdem, quàm enema admittit, vel quia ætas sic fert, hinc pueri lactantes suppositoriis potiùs quàm clysmis vtuntur, item consuetudo & morositas vt virginum, quando clysteres tardiùs operantur, & medicamēta ipsa assumpta. Item ad reuellendos humores ad superiora, caput, &c. Vel etiam vbi purgare volumus, per consequentiam in cephalicis affectibus frigidis, aut soporosis vt lethargo, Apoplexia, &c. ad molliendam aluum duritia cohibitam, irritandam vim expultricē sopitam vt supra docuimus. Con-

ficiuntur quoque suppositoria ad proprios ani affectus ex melle tanquam basi, & alia materia idonea, ut ad hæmorrhoidas aperiendas, sistendas, Ascarides enecandos, ad vlcera sphincteris, eiusdem dolores, paralyfim, &c. Nota obiter, circa materiam suppositoriorum laxantium alia esse leuiora pro infantibus, simplicia nempe recensita, alia mediocria, quæ ex melle sale, stercore muris, puluere cathartorum simplicium, aloë, &c. compositorum ut passim ex hiera simplici seu picra Gal. vel agarico, alia fortiora, quibus solenniter utimur in soporosis affectibus. Puluis colochyntidos, sal gemmæ, sal ammoniacum, sal nitrum, fel bubulum, &c. in hæc ingrediuntur,

NODVLVS, Cap. LXIII.

Noduli Aëtio *πρόδεται* dicti, Opitulantur his, qui rhagadas aut condylomata in ano habent, hæc enim glandium irritatur duritiâ. Quamobrem cogimur floccis illorum loco uti. Est autem eorum materia eadē quæ & glandium. Trita cum melle, & flocco excepta, inditur intra anum. Est autem is nodulus optimus & suauissimus, qui ex sale & vitello oui in panno aut lana exceptus in formâ fabæ fingitur, & mittitur in anum filo appensus,

ut possit extrahi. Porro quod Græci *παγάδας* latini Rimas, Scissuras seu fissuras nominant: Plinius fissa vocat. Sunt autem rimæ ani oblonga vlcuscula, quibus ani sphincter musculus velut proscissus est, vel ipse circulus, seu extrema ani corona; non aliter quàm labra vel manus ex frigore aut flatu aquilonio scinduntur, idque præsertim intermediis digitis manuum ac pedum accidit. Duplices autem rimæ statuuntur recentes & diuturnæ: illæ quidem sine callis, hæc cū labris callosis. Cū enim induratur callosa labra fiūt: pars affecta est extremum recti intestini, quod anum appellant: interdum musculus anum astringens sphincter dictus. Morbus autem ad solutionem continui refertur. Causa est calor cum siccitate, aut sola ipsa siccitas, vel cum humore acri ac mordaci, qualis est bilis, aut falsa pituita siccans, aut condylomatum inflammatio & distentio rupta cute seu tumores circumiacentes diuellentes cutem & carnē musculi claudentis anum. Hæc vlcera vel saniosa sunt, vel callosa, vel cancrofa, & feruida fiunt nonnumquam ex duriorum asperitate facū enascuntur. Malum ipsum oculis obuium. Si ab acribus & mordacibus succis oriuntur, indicia aderunt eorum citra condylomatū præsentiam est autem Condyloma (Cita dictum

ad similitudinem condylorum manus (tuberculum quod ex inflammatione nascitur circa sedem, molle scilicet vel durum, & callosum, recens vel diuturnum, fitque condyloma cum ruga aliqua corporum in ano reduplicatorum iulurgit ac præter naturam intumescit extra inflammationem existens, molle est, cum inflammatione verò, durum ac dolorificum. A Condilomate verò distat Thymus qui est eninentia doloris experts, oblonga, subrubra, quādoque albicantis coloris, Thymique herbaræ cacumen repræsentat: & si magnitudine excedit, *συνωπς* seu ficus appellatur. Atque hæc dicta sint ad faciliorem præsentis capitis intelligentiam.

CLYSTER. Cap. LXIII.

ALIAS Clysmus, & enema, est medicamentum liquidum, quod intra aluum & intestina inijecitur siphone in podicem indita: duplex, videlicet purgans & alterans, Purgans paratur ex liquore conuenienti in quo varia cathartica simul cum melle, saccharo & oleo, dissoluuntur. Liqueor vel est decoctum communis clysteris, vel aliud quod pro scopo præscribitur, ex radicibus ꝑnc. ii. ꝑnc. iii. foliorum m. iiii. v. seminum drag. vi. ꝑnc. i. fructuum, si opus, paria viii. florum ꝑ. iii. fiat de-

coctio in liquore idoneo. Nota quòd si vo-
lueris purgans efficere, præscribi possunt phar-
maca dosi dupla qua exhibentur in substantia,
vel si fuerint leuiora, tripla. quadrupla. Cete-
rum capitur de colatura decocti, pro infante
quidē, verbi gratia quatuor, quinque men-
sium vnc. iii. pro adultiore vnc. vi. pro adulto
lib. i. pro vastis lib. i. f. Dissoluuntur deinde
mel & saccharum in viris ad vnc. ii. in infan-
tibus vnc. f. in adultioribus vnc. i. Deinde e-
tiam purgantia pro scopo dosi dupla, ad eam
qua per os assumitur & passim ad vnc. i. f. Hic
animaduerte aliquando pilulas dissolui in so-
porosis affectibus ad drag. iii. vnc. f. Additur
deinde oleum ad vnc. iii. nota præter hæc in-
terdum præscribi vnc. i. succi betæ, vel scilli-
num ad aluum stimulam, vel succi betæ &
caulium ana vnc. f. talis communis drag. ii. vel
drag. i. f. ad mordicandum, vel minus, scili-
cet drag. f. drag. i. certo tamen pondere pro
sensu ægrotantis facili vel difficili. *Vsus & for-
mula.*

R. &c. fiat decoctio, cape de colatura lib. i.
in qua dissolue, &c. fiat clyster indatur longè
à pastu vacuo stomacho: urgente tamen ne-
cessitate omni hora poterit injci vt quando
reuellendum, aut excitandi sopiti.

Vtilitas, ad molliendas intestinorum fæces

obduratas ad educendos humores qui ipsis adhærescunt, pituitosos maximè, deinde ad partes vicinas expurgandas, puta renes, mententerium, vesicam, ventriculum, hinc in coxendicis doloribus optimi: postremò etiam remotas vacuandas per cõsequutionem, hinc in Apoplexia & aliis affectibus cephalicis admodum vtilis.

Alterans, cõponitur etia mex liquore idoneo dosi superius definita, in quo postea dissoluuntur varia pro varietate indicantium: liquor autem iste vel est simplex, vt aliquando lac, vel iusculum capitis, intestinorum, pedum veruecis pro clystere anodyno, vt passim in dysenteria & colicis, aliquãdo oleum solũ: verbi gratia, nucum quod saluberrimum, aut vinum generosum, hyppocraticum, maluatium Galeno Cretense dictum, in flatibus & colicis, aliquando iusculum pulli, caponis pro clysmo nutriente: lac ferratum siue vstulatum in dysenteriis & alui profluvio, &c. Vel compositus, passim in vñ ex decocto variarũ partium plantarum, plurium, pauciorum, quæ affectui & parti affectę consentiant, dosi dicta in purgante. In hoc liquore quæ dissoluuntur postea, varia sunt pro varietate indicantium et si rarò alterans sine purgantibus sit, nisi omnino indicantia dissuadeant, vt in enemate a-

S

nodyno, astringente, &c. Dissoluantur autem passim, mel, saccharum, oleum vel butyrum dosi dicta, aliquando nullum oleum sed tantum mel & saccharum, ut in detergente & contra: aliquando succi & pulueres astringentes in astringente (sive melle, saccharo & oleo) & succi quidem ad vnc. ii. vnc. iii. pulueres autem, drag. vi. aliquando vrina, ut in Ascite ad vnc. ii. vnc. iii. aliquando theriaca, Mithridatiū ad vnc. i. castoreum ad drag. f. in paralyfi & affectibus soporosis: ut aliquando philonium & narcotica in intestinorum torminibus: sic & passim saccharum album in nutrientibus, conseruę, consummata, dosi mellis & sacchari dicta: aliquando confectio alKermesvbi roborandum: quinetiam syrupi aliquando adiiciuntur ut rosarum de siccis, & cydoniorum in dysenteria, ad vnc. i. aut vnc. ii. Vsus & formula.

R. &c. vide supra, fiat clyster, iniiciatur hora idonea pro scopo medentis.

Utilitas ad affectus intestinorum varia, deinde partium vicinarum & remotiorum, ad alteranda intestina, ad refrigerandum in morbis æstuantibus, ac partium vicinarum intemperiem corrigendam, feces emolliendas, acres humores ut in dysenteria, leniendos, dolores intestinorum, vesice vteri, flatus dissipandos, ad detergendū, astringendum, corroboran-

dum, ad nephritidem, hydropem & alios affectus intestinorum & variarum partium.

INIECTIONES VARIE.

Cap. LXV.

PReter illas quæ fiunt in anum, & aliæ quæque præscribuntur in aures, vterum, vesicam, penem & fistulas. In aures quidem vel ex solis oleis, succis, aquis, vel ex decoctis idoneis, vt oleorum sit vnc. i. vnc. i. s. pro efficacia aut vtendi longitudine, decocti aut alius liquoris vnc. ii. succi vnc. i. Nota aliquando dissolui axungias ad drag. ii. si autem medicamenta valida ad scrup. s. scrup. i. Vfus & formula.

R. &c. instillantur in aurem gutta vna, duæ, tres, deinde obturetur cotone, maximè si affectus frigidus. Nota quòd quando decoctum seu liquor fuerit præscriptus, potest præscribi, auris impleatur, sed quæ postea reclinato capite repurgetur.

Utilitas, maxima ad inflammationes, dolores, vlcera, tinnitum, surditatem, *ἑσθνοταυ* & alias aurium noxias.

In vterum vero componuntur vel ex decocto medicorum proposito susceptoque consilio respondentibus, clysterum dosi, capiuntur de colatura vnc. iii. vnc. iiii. vnc. vi. ad sũ-

S ij

num, fiat iniection tamē passim præscribitur lib. i. pro pluribus iniectionibus: & nota interdum alia dissolui (vt in clysteribus) pro scopo dosi dimidia, vel sub tripla ad eam quę dicta in clystere, vel ex succis aut aquis destillatis, aut alio liquore: vide Enema. Nota pro iniectione vnc. iii. sufficere, & dissolui posse olea ad vnc. i. s. vnc. ii. pulueres si opus, ad drag. iii. vnc. f. Vfus & formula.

R. &c. fiat Iniection in vterum per methrenchytem.

Vtilitas, ad vteri inflammationes, vlcera, dolores, menses mouēdos, sistēdos, deterfionem impuritatum eius, ad secundinæ retentionem, & alia talia vitia.

In vesicam & penem apparantur ex liquore idoneo ad vnc. iii. vnc. iiii. in quibus aliquando dissoluitur mel, syrupus, ad vnc. i. item aliquando pulueres apti sed læuigati in alcohol ad drag. i. drag. i. s. drag. ii. Vfus & formula.

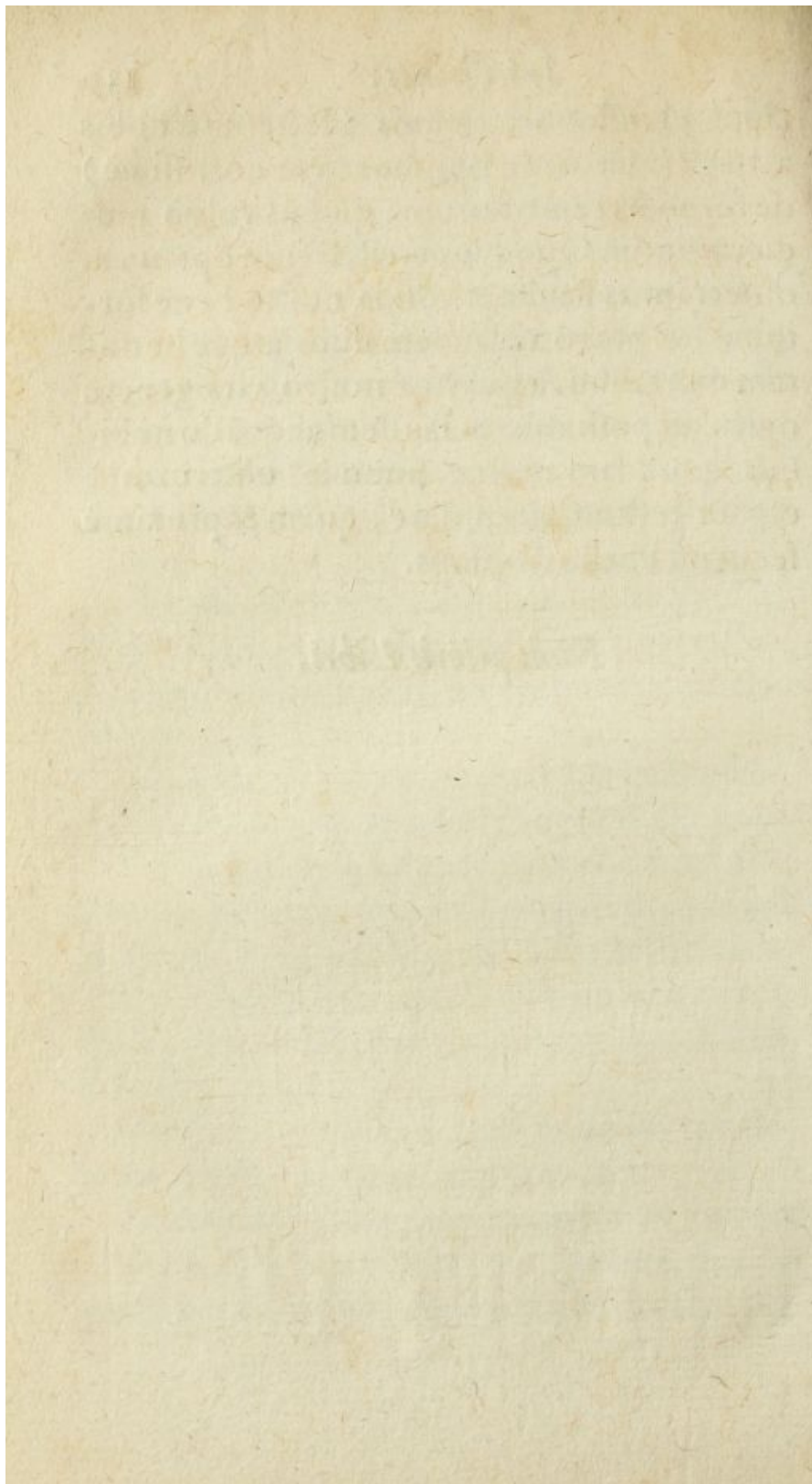
R. &c. fiat Iniection per siringam, aliquando vbivis præpedita, cum Cathetere id perficiendum imperatur.

Vtilitas, maximè ad detergendum, ad dolores, exulcerationes, ardores, &c.

In sinus & fistulas, conficiuntur ex liquore idoneo, dosi pro fistulæ amplitudine, fiat iniection per siringam: comparantur autem præ-

cipue ad callos atterendos. Hactenus à nobis actū est (Heroarde optime atque doctissime) de formulis remediorum, quibus vulgò medici vtuntur. Quod superest, Deum opt. max. obsecramus studia & cōsilia nostra benè fortunet, vt porrò ad laudem illius atque honorem mortalibus ægris hoc nostro vitæ genere opitulari possimus: & tandem aliquādo nobilius quoddam nostræ summæ obseruantia ergate testimonium dare, quàm & proximè sequenti libello dedimus.

Finis prioris Libri.

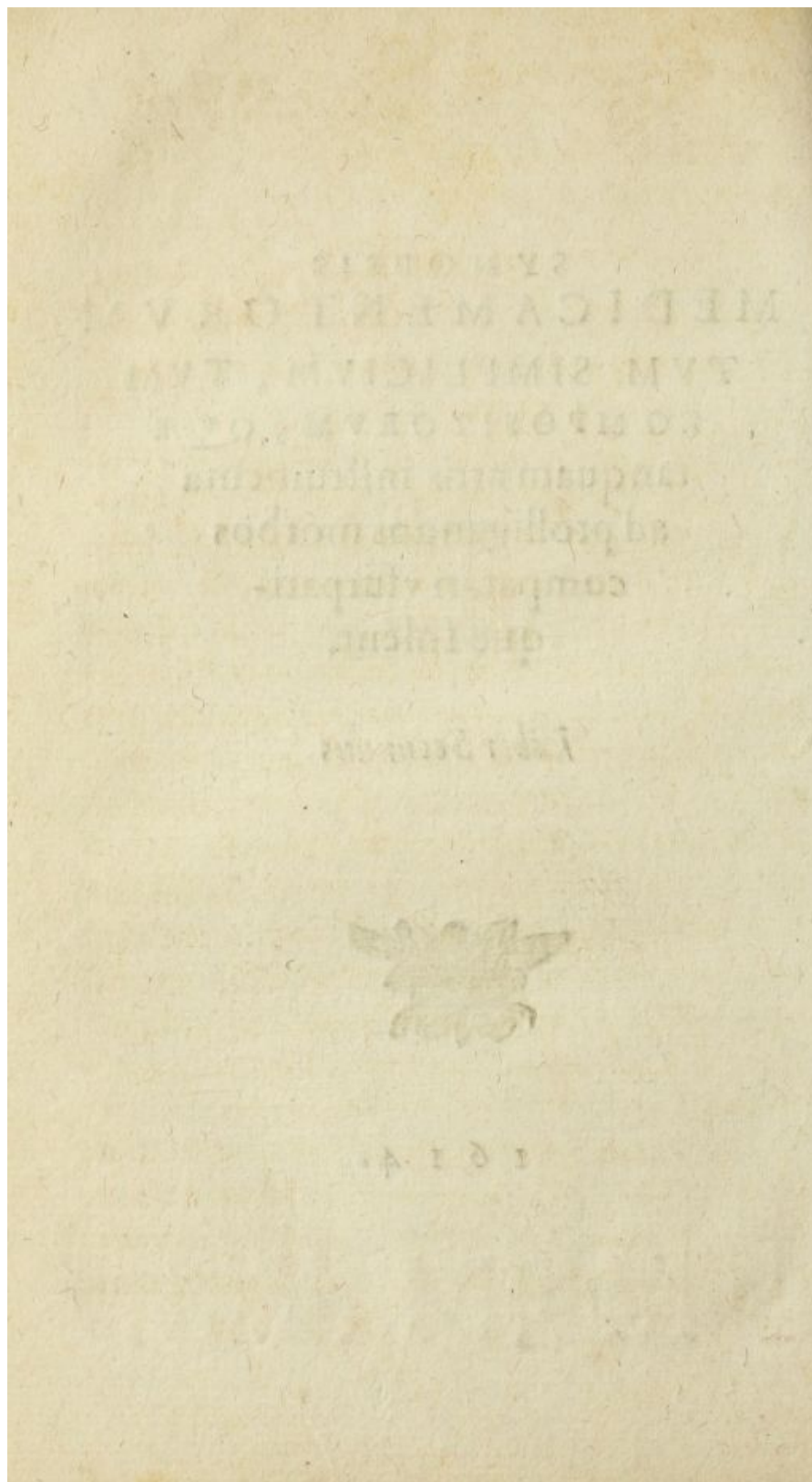

SYNOPSIS
MEDICAMENTORVM
TVM SIMPLICIVM, TVM
COMPOSITORVM, QVÆ
tanquam artis instrumenta
ad profligandos morbos
comparari vsurpari-
que solent.

Liber Secundus.

1614.

MEDICAMENTA BILEM.

*Et omnem humorem calidum alterantia,
hoc est, concoquentia siue purgationi præ-
parantia.* CAP. I.

Rudenter princeps ille ingenii
& doctrinæ Hippocrates Apho-
rismo 22. lib. i. scriptum reli-
quit: Πέποινα φαρμαχέυειν κ' κινέειν, μὴ
ώμα, μηδὲ ἐν ἀρχῇσιν ἢν μὴ οργᾶ. Quæ
matura coctaque sunt medicari ac mouere o-
portet, non cruda, nec per initia, nisi suoptè
ciantur impetu. Sanè pituitosi humores fri-
gidi, crassi & lenti, & biliosi tenues, calidi &
acres crudi dicuntur: horum ergo, ex illo Hip-
pocratis placito, molienda primùm matu-
ratio per ea quæ calorem natium augment, aut
certè refocillant, & ut cum Arist. loquar,
ἀναζωπυροῦται Deinde corpus præparandum.
Nam alio inquit aphorismo diuinus ille vir,
τὰ σώματα χρὴ ὅκως ἂν τις ἐύληται Καθαίρειν εὐροσποιεῖν.
Corpora quum quis purgare volet, ea fluxilia
faciat oportet, & Gal. de tuenda valetudine, eos
dicit qui crassos & lentos humores habent
congestos, medicandos non esse, antequam

Aa

tenuati sint & deterfi: quòd purgatio in tali-
 bus tormina adferat & animi deliquia. cum eo
 quod propter humorum crassitiem & frigidi-
 tatem nihil aut certe parum educatur ex cor-
 pore: eadem de causa nec mouere nec lauare
 eos oportet qui in primis venis crudorum ha-
 bent copiam. Siquidem motus in totum cor-
 pus agit, & à medicamento purgante exal-
 facti & exagitati humores in omnem corpo-
 ris partem feruntur: ob eandem causam san-
 guinem his non mittit in quibus suspicio sit
 cruditatis in primis venis. Aduertendum ta-
 men est vbi materia ὀργᾶ, id est sua instabilita-
 te aut qualitate molesta ad sui excretionē sti-
 mulat, aut ne à parte ignobili in nobilem &
 principem decumbat metus est: tūc citra mo-
 ram aggrediendū esse ad humoris huiuscemo-
 di vacuationem. Idem fieri debet ad materiæ
 etiam frigida & crassæ retractionē in magnō
 morbo vt Apoplexia, & ad naturæ motum in-
 hibendum vt in fractis & luxatis. Errant igitur
 & falluntur & malè iudicant qui negāt æquā-
 dum esse humorem subtiliorem in morbis an-
 tequā educatur, sed illicò educēdum esse: pro-
 pterea quod, inquiunt, per se aptus sit ad ex-
 pulsionem. Hoc enim non potest intelligi sal-
 tem de flaua bile, quæ (vti Gal. docet) effre-
 nis est, neque naturæ imperio obsequens: sed

sua leuitate fertur : atque idcirco expelli non potest (nisi emēdata leuitate & tenuitate) nihilo melius quā pluma , quæ iactus impetū nequit capere, nisi præparetur. Sed quia hanc contouersiam egregiè tractarunt per celebres quidam Medici, persequamur quæ sunt instituti nostri , & vtilis quasdam sub finem proponamus aduersiones circa bilis præparationem. Huius itaque vitia quæ foelici ac facili purgationi sunt impedimento, consistunt vel in prima qualitate quia calidior est aut siccior : ideo refrigerantibus aut humectantibus temperanda, & quia acris sæpè existit, lenientibus, iuxta Hippocratis axioma: *τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶν ἰήματα* : Contraria contrariorum sunt remedia : Vel in secunda qualitate quia vel est tenuior, & debet incrassari, aliàs deludet actionem expultricis, idcirco vt melius expurgetur humor biliosus debet incrassari, si tamen aliquando crassior fuerit, quemadmodum. Bilis vitellina, in eius præparatione ad purgationem attenuantibus & incidentibus erit etiam vtendum, sed frigidis aut mixtis itaut Bilis videatur his opus habere vt cocta & veluti subacta ac edomita naturæ obsequēs reddatur, puta refrigeratione & humectatione, incrassatione, atque si aliquando crassa euaserit qualis vitellina, attenuatione ac in-

A a ij

cisione. Nota obiter Medicamentum aliud esse simplex, aliud compositum. Simplex appellamus quod spontè solius quæ naturæ beneficio emerfit, cuiusmodi sunt Rosa & Absinthium. Compositū quod arte & industriâ ex multorū permissione constat, talis est Theriace, mithridatium aliaque id genus.

*Medicamenta simplicia bitem calidiorum
alterantia. Cap. II.*

R Adices——Cichorij, Acetosæ, Graminis, Asparagi, Solatri.

Ligna——Santalla omnia, nempe citrina, rubra, alba.

Folia —— Lactucæ, portulacæ, endiviæ, cichorij, cicerbitæ, scariolæ, [quæ vulgò quatuor intyba nominantur] acetosæ, hepaticæ, (quæ & lichen dicitur) capilli veneris, adiantii, politrichi, lentis aquaticæ, semperuiui.

Semina——4. frigida maior & minora, papaveris albi, hordeum.

Fructus——Cerasa acida, citria, limones, arancia, granata, poma redolentia, pruna acida, pruna damascena.

Flores——Rosarum, violarum borraginis, buglossi, nymphææ, cichorij.

Succi——Rosarum, endiviæ, cichorii, acetosæ, citriorum, limonum, aranciorum,

S

granatorum, omphacium, acetum, serum lactis.

*Medicamenta composita Bilem calidiores
alterantia. Cap. III.*

HOc loco medicamentum compositum appellamus, quod arte fit & industria Pharmacopolæ siue ex vno tantum, siue ex multorum permissione [vti diximus] constet.

Aquæ——Lacturæ, plantaginis, endiuia, cichorii, scariolæ, graminis, rosarum, violarum, borraginis, buglossi, nymphææ, papaueris rheas.

Syrupi——Acetosus simplex, de limonibus, de granatis, de pomis redolentibus, de endiuia, de succo acetosæ, de agresta, capilli veneris, oxysaccarum.

Conseruæ——florum rosarum, violarum, borraginis, buglossi, nymphææ, cichorii, acetosæ, capillorum veneris, cerasa acida condita, caules, lactucæ conditi.

Electuaria——Diatragacanthum frigidum, Diamargaritum frigidum, Diarrhodon ababatis, diatrium santalorum.

*Simplicia Bilem tenuiorem incrassantia.
Cap. IIII.*

Bilis aliquando præterquam quòd calida & feruida simul, præ tenuitate etiam ferocit, & huc illuc magno cum vitæ periculo diuagatur ideoque incrassanda: nō desunt tamen ex medicis docti quidam qui acerrimè contendunt biliosos humores nunquam incrassari debere, sed si acriores fuerint, eorū obtundendam & frenandam acrimoniam. Nam quòd Galenus in materia calida & biliosa prius quàm purgante medicamento utatur dat mulsam in qua hyssopi nonnihil aut thymi, aut pulegij incoquit, non ad humoris biliosi attenuationem id facit, sed ad corporis præparationem & vias recludendas per quas purgatio fieri debet. Postea expeditis ad excretionem viis, & facibus per eccoprotica deturbatis si sponte non subeant, medicamentum purgans exhibet pro peccantis humoris natura

Sed hi sanè turpiter hallucinantur & malè somniant, siquidem Galenus ad bilis nothæ incisionem & corporis præparationem simul præscriptum medicamentum exhibere solebat, veluti ad tertianam notham siue spuriam decoctum petroselini, Bilis quippè notha admixtis est præparanda remediis quæ coquant bilem & pituitam. Iam ergo illa si subtilior fuerit, incrassari debet medicamentis conue-

nientibus qualia sunt sequentia.

Radices——plantaginis.

Folia——portulacæ plantaginis.

Semina——portulacæ, papaveris albi, cydoniorum, maluæ.

Fructus——Iuiubæ, sebesten, cydonia, pyra, granata, oxyachanta.

Flores——rosarum, violarum, nymphææ.

Succi——amylum siue amygdum emulsionum seminum frigidorum.

Gummi——Tragacanthum, Arabicum.

Composita &c. Cap. V.

A Quæ——portulacæ, plantaginis, rosarum, violarum, Nymphææ, papaveris rheas.

Syrupi——Rosarum siccarum, violarum, Nymphææ, papaveris albi (qui eximius] de iuiubis, de granatis, cydoniorum.

Conseruæ——florum rosarum, violarum, Nymphææ, capillorum veneris, cydonia condita.

Electuaria——Diatragacanthum frigidum, Diacydonites sine speciebus.

Trochisci——de spodio, de Caphura.

Aduersiones circa bilis præparantia. Cap. VI.

Lvpulus calidus primo recessu ficcus secundo, ad bilem præparandam vtiliter accommodatur, is siquidem validè expurgat vapores.

Aduersiones circa bilis præparationem. Cap. VII.

Lvpulus calidus primo recessu ficcus secundo, bili præparandæ non mediocriter conuenit quia maximè expurgat vapores retorridos à bile exusta productos, hinc lienis præsertim ac deinde viscerum omnium obstructions tollit & morbis ex impuritate sanguinis remedio est, corpus enim & humores à putredine vindicat. Præscribendę autem sunt eius summitates quas cauliculos siue cymas appellamus.

Capillus veneris idem præstat, tum quia sua etiam humiditate humorum acrimoniã strenuè retundit, tum ichores biliosos per vias trahit & sic exhausta bile refrigerat.

Borrago & buglossum non inutiliter quoque vsurpantur, siquidem sua humiditate bilis malignitatem & acrimoniam, eiusque furorem non minùs frænant atque demulcent, hinc eodem fine efficaciter perscribuntur siquiritia, vuæ passæ quæ si dulces fuerint, leniendo detergendoque leniter thoracis ac pulmonũ

affectibus succurrunt.

In apozematis bilem præparantibus et si valde calida convenienter præscribuntur Absinthium & Centaurium minus quorum insignis fructus in tertiana quæ alternis diebus si continua excandescit, si intermittens cum rigore repetit, atque si exacta septenis ad summum circuitibus iudicatur, estque omnium febrium mitissima, non quod grauius non infestet, & caloris vehementiâ & siti & id genus alijs symptomatis, sed quia omnino vacat periculo.

Simplicia Bilem crassorem attenuantia. Cap. VIII.

Billis tametsi feruida, plerumque tamen tenax crassaque est, velut in fellis cysti: ac proinde dissecanda, quod perficitur medicamentis quæ refrigerando pariter detergant & attenuent qualia iure dicuntur.

Radices——Cichorii, acetosæ, graminis, asparagi.

Folia—— 4. intyborum, acetosæ, hepaticæ, agrimonii [quod & eupatorium nuncupatur] capillorum veneris.

Semina—— 4. frigida maiora, Acetosæ.

Flores——endiuiæ, cichorii, acetosæ, citriorum, limonum.

B b

A Quæ — endiuia, cichorii, acetosæ, graminis, agrimonii.

Syrupi — Acetosus simplex, de limonibus, de endiuia, de cichorio simplex, de succo acetosæ, oxyfaccharum.

Conseruæ — florum cichorii.

Nota si incidendum fuerit, radices in aceto esse macerandas, illud autē Hippocrati mors bilis est, nam licet ipsam extenuet quod tenue sit & altè penetret, pariter tamen non mediocriter huius impetum sedat, temperatque februm æstus.

Si vero adsit alui profluuium quod oriatur ab humore bilioso & mordaci, prorsus ab acidis abstineas quia vellicant & feriūt intestina, tamen syrupi de Ribes, Berberis, cydoniorū, de granatis, de succo acetosæ concedi possunt ut potè qui habeant acorem leuem. Si febris ingens vrgeat ab ipso quidem succo excitata nullis adstringentibus est vtendum, tuncque potius syrupus de endiuia, violarum, nymphææ, omnesque syrupi prosunt qui stypticitate carent, qualis syrupus acetosus simplex quem mulieribus non perscribimus quia læduntur ab aceto quod vterum offendit cūm pungat & vellicet membranofum & neruosū membrum.

Nota quoque bilem aliquando esse spuriam unde passim emergunt ac suscitantur febres nothæ, tunc illa admixtis est præparanda medicamentis quibusvis insit cocoquendi bilem & pituitam, tunc absinthium & Centaurium minus his alterandis mirificè conferunt, vt & quinque radices aperientes aceto maceratæ, syrupus de bizantiis, de duabus & de quinque radicibus.

Porro vbi fluor alui cholericus adest aut dysenteria, vtimur præcipuè syrupis rosarum siccarum, violarum, Nymphææ, papaueris albi, cydoniorum. Item vbi bilis est maligna præstâtissimo sunt remedio syrupi de limonibus, de granatis acidis, de berbers aut oxyacantha, de succo acetosæ qui præ ceteris bilem obtundit obstructionsque soluit.

Cæterum animaduerte bilem interdum vtiliter expelli per vrinas, idque præsertim in fine status aut declinatione potius ad reliquias morbi subducendas, ista enim via commodissimè purgatur hepar biliosi sanguinis verè parens: iam verò quia diuretica alia sunt calida & sicca, alia frigida: hæc præcipuè seliguntur cuiusmodi radices graminis, asparagi, Rusci, Acetosæ, 4. semina frigida maiora, capillares omnes, syrupus capillorum veneris, quibus etiam adicere potes syrupum de duabus

B b ii

& de quinque radicibus additis modo paucis, modo pluribus calidis, maximè quando materia est crassa, nihil enim diureticis frigidis promouebitur: sic Galenus in tertiana notha quæ ex permissione bilis ac pituitæ gignitur, exhibet decoctum petrosilini.

Prouideas etiam ut in bile vitellina & crassa syrupi sint potissimum attenuantes. Hæc ad bilem præparandam meo iudicio videntur facere.

Pituitam & omnem humorem frigidum alterantia. Cap. X.

QVandoquidem Pituita ratione primarum qualitatuum est frigida & humida, secundarum verò crassa & lenta præparari dicitur, & tunc demum esse cocta atque benè apta ad expulsionem si per contraria alterantia isti excessus ad moderationem reducti fuerint, quod cum ex recta medendi methodo per contrariorum repugnantiam fieri debeat, pituita egebit in sui præparatione, ut scilicet trahenti medicamento promptius cedat eiusque impetum sequatur, calfactione, exiccatione, quia frigida & humida: attenuatione ac incisione, quia crassa: deterfione, quia lenta: ergo medicamenta pituitam digerentia,

hoc est, alterantia debent esse calida & sicca, attenuantia, incidentia atque detergentia, (quomodo autem salsa & tenuis sit apparanda docebitur in aduersionibus) cuiusmodi sunt hæc in usu practico maximè recepta.

Calfacientia & exiccantia.

Cap. XI.

R Adices — Acori, enulæ campanæ, chynæ, ireos florentiæ, calami aromatici, cyperi, galangæ, falsæ parillæ, zedoariæ, valerianæ, liquiritiæ, peoniæ.

Cortices — Cortex citri sicci, guaiaci.

Ligna — Guaiacum, saffra.

Folia — fœniculi, betonicæ, hyssopi, origani, calaminthes, pulegij, chamædryos, chamæpityos, mentæ, absinthij, saluiæ, maioranæ, rorismarini, rutæ, melissæ, lauri, serpylli, vide attenuantia.

Semina — 4. calida maiora & minora, cardui benedicti, coriandri, graminis, Kermes, urticæ, citri.

Fructus — ficus, passulæ.

Flores — Anthos, stæchados, saluiæ, laquendulæ.

Succi — hydromel, saccharum.

Aromata — Caryophili, Macis, nux mof.

chata, zinziber, cinnamomum, piper longum, eubebæ, cardamomum maius & minus.

Animalium parres — Castoreum, Mel. Marina — Ambra, succinum,

Composita pituita accommodata.
18. Cap. XII.

A Quæ — fœniculi, betonicæ, hyssopi, menthæ, absinthii, saluiæ, maioranæ, rorismarini, melissæ.

Syrupi — de hyssopo, de stœchade, de mentha, de absinthio, mel rosatum colatum, oxymel simplex, oxymel compositum, capilli veneris, de duabus & de quinque radicibus, Syrupus conseruationis siue condituræ corticis citri, condituræ a cori & zinziberis qui tres maximè perscribendi erunt in præscribendis opiatibus corroborantibus.

Conseruæ — florum betonicæ, anthos stœchados, saluiæ, Enulæ campanæ, myrobolani conditi, cortex citri conditus, zinziber conditum, acorus conditus.

Electuaria — Dianthos, pleresarchonticon, diaireos simplex, diambra, Aromaticum rosatum, lætificans Galeni, Diamoschum dulce.

Confectiones — Aurea alexadrina, alKermes, hyacinthi, Theriaca, Mitridatium.

Trochisci — de eupatorio, de absinthio,
de myrrha, galliæ moschatæ, aliptæ moscatæ.

Attenuantia, Incidentia & detergentia.

Cap. XIII.

R Adices — Apii, petroselini, fœniculi,
rubiæ, aristolochiæ rotundæ, chynæ, sal-
sæ parillæ.

Folia — betonica, hyssopi, prassii albi si-
ue marrubii albi, origani, calaminthes, pule-
gii, satureiæ siue Tymbræ, thimi, chamædrios,
chamæpithyos, centaurii minoris, absinthii,
hyperici.

Semina — Apii, petroselini, fœniculi.

Flores — stœchados, lauendulæ.

Succi — Saccharum, Mel.

Composita &c. Cap. XIII.

A Quæ — fœniculi, betonica, hyssopi,
absinthii & aliæ id genus quæ ex herbis
modò dictis eliciuntur.

Syrupi — de hyssopo, de stœchade, de ab-
sinthio, oxymel simplex, oxymel compositum,
oxymel scylliticum, de capillis veneris, de
duabus & de quinque radicibus.

*Aduersiones circa pituita præparatio-
nem. Cap. XV.*

NOta varias esse pituitę species, vnde & variat modus preparandi, nam si falsa pituita exiterit, quandoquidem est calida & sicca, iisdem ferè alteratur quibus Bilis: tamen quia est de genere pituitarum, admiscenda etiam quę pituitam propriè dictam præparant, est enim passim crassa ac proinde attenuantibus calidis & frigidis simul mixtis diffecanda: sic passim ad pituitam falsam acuratè digerendam, præscribitur syrupus de cichorio cum syrupo de stœchade, syrupus de endiuiā, oxysaccharum, cum syrupo de Bizantiis, de quinque radicibus, oxymelite.

Nota quoque prouidendum vt pituitam alterantia non sint valdè aperientia vel calida vel exiccantia, ne pituitosa materia liquefacta dolores aut tumores inferat, itemque ne ab usu sicciorum tenuioribus consumptis partibus in contumacem crassitiem indurescant reliquię, ergo à moderatè aperientibus semper auspicandum vel mixtis vtendum, verbigratia, primò exhibeas syrupum de duabus radicibus, acetosum, postea de bizantiis, de quinque radicibus, vel simul immisceantur.

Vsus apozematum attenuantium ac incidentium diuturnus partes laxat nobiles, & ipsarum *τόνον* seu robur dissoluit (quod in omni remediorum usu adstringentibus conser-

mandum est) ideo addendos consulo trochiscos de rhabarbaro, de absinthio, vel alia simplicia quæ ipsius hepatis robur tuentur aut ei conciliant, ne malum in hydropem degeneret vel lienis tumorem, unde auctores plurimos se vidisse testatur qui ex nimio usu syrupi acetosi simplicis incidissent in hydropem, hinc & optimum erit singulis diebus quibus ægrotantes decocto utuntur præparante circa vesperam per duas horas ante cœnam exhibere bolum roborantem ex conserua, verbi gratia, rosarum, absinthij, additis etiam trochiscis [si rei necessitas postulat aut visum fuerit] de Eupatorio, de Absinthio, de Rhabarbaro.

Apozemata redduntur efficaciora si medicamenta coquantur ex hydromelite quod affectibus pituitosis præstâtissimo est remedio, & ipsa aromatizentur cum cinnamomo, vel ad hepatis robur conseruandum, trochiscis de Eupatorio, de Absinthio, de Rhabarbaro.

Aperientia valent præsertim ubi pituita copiosa crassaque est, Mesenterium, hepar, viscera, &c. ab ipsius infarctu obstructa.

Oxymel mirificè confert ad tertianam notam quæ à bile & pituita, neque enim calefacit aut refrigerat, aperit tamen & deterget neque accendit febrem.

Ce

Apozemata aperientia magis conueniunt lieni, minus autem adstringentia, contra de hepate.

Item, vbi aperiendum est radices quinque aperientes aceto sunt macerandæ si obstructus fuerit lien: vino albo si cætera viscera.

De humoris melancholici (quem vulgo melancholiam vocant) præparatione. Cap. XVI.

NOta melancholicum humorem esse duplicem, vnum naturalem, alterum præter naturam: Naturalis dicitur fex sanguinis quæ cum in primis qualitatibus sit frigida & sicca postulat ad sui præparationem medicamenta calida & humida, sicca omnino reijcienda vel certè sunt temperanda. Sed quia hæc succi species in secundis qualitatibus est crassa ac proinde contumaces parit obstructions, requirit simul attenuantia, incidentia & aperientia quæ peculiariter infarctu liberent mesenterium, hepar, lienem princeps humoris melancholici domicilium. Ergo melancholicus succus naturalis vt accuratè concoctus dicatur & ad educationē apparatus, calidis ac humidis opus habet remediis, (neque illa vehemèter debent calfacere ne tenui portione consumpta siccior euadat in pertinacē

crassiciem, vel ne ipsis laceffitus, authore Galeno, in rabiem conuertatur) quia verò crassus, & hac crassitie obstruit, attenuantibus, incidentibus atque aperientibus. Hæc autem præcipuè in vfu sunt frequentissimo quorum si nonnulla appareant sicciora, humidiorum admistione corrigenda propter rationes præfatas.

Radices——buglossi, enulæ campanæ, polypodii guercini, filicis, satyrionis, fragariæ, quinque radices apperientes (ob crassitiem & obstructionem) quæ quia sicciores præscripta semper liquiritia temperandæ, quemadmodum & dum præscribitur polypodium.

Cortices——Radix capparum, medianus fraxini, medianus tamarisci [qui tres simul semper perscribuntur] aut eorum turiones & cymæ, medianus sambuci, cortex citri.

Folia——borraginis, buglossi, fumariæ, lupuli, cuscute siue cassuthæ, capilli veneris, ceterach, scolopendrii, thimi, melissæ, nasturtii.

Semina——Anisi, fœniculi, cumini, apii, cardui benedicti, cuscute, nasturtii, agni casti, basiliconis, citri.

Fructus——Cappares, passulæ, vitiæ corinthiacæ, poma redolentia, poma dulcia, grana Kermes.

Cc ij

Flores——Genistæ, leucoii, calendulæ, tamarisci, sambuci, & ad temperandos sicciores, violarum, borraginis, buglossi, Nymphææ.

Gummi——lacca, ammoniacum.

Aromata——Crocus qui eximius, Cinnamonum.

Excrementa ——Sericum.

Mineralia——Chalybs præparatus in plerisque morbis penè inuisitis.

Composita. &c. Cap. XVII.

A Quæ——borraginis, buglossi, fumaricæ, lupuli, cuscutæ, fœniculi, cardui benedicti, melissæ.

Syrupi——de buglossi, de fumaria, de pomis redolentibus, capillorum veneris, & propter obstructions, de bizantis, de quinque radicibus.

Conseruæ——florum violarum, borraginis, buglossi & eius radicis, genistæ, tamarisci, enulæ campanæ, capillorum veneris, mirobolani chebuli & emblici conditi, cortex citri conditus, zinziber conditum.

Pulueres & electuaria——de gemmis, diambræ, lætificans Galeni, Diamoschum dulce.

Confectiones——alKermes, vel etiam The-

riaca.

Trochisci——de capparibus, de absinthio,
gallæ moschatæ, Dialaca.

Melancholicum succum adustum alterantia.

Cap. XIX.

QVandoquidem ipse procreatus est aliàs ex flava bile torrefacta, aliàs ex melancholico succo naturali exusto, ac proinde propter vredinem siccus admodum & calidus, unde & bili hac in parte non dissimilis, iisdem ferè alterabitur medicamentis: quia verò crassus ac fæculentus dissecantia & attenuantia etiam postulat, quia obstructions inuictas progignit aperiètia sed frigida, quia plurimùm quoque flatulentus, discutientia, idcirco ut hic humor adustus ritè præparetur ad purgationem indiget refrigeratione, humectatione, attenuatione aperiètib⁹, frigidis videlicet permixtis aliquândo paucis discutientibus, quæ quia sunt calida, parçâ dosi adiicienda. Quidquid enim sit, in præparatione huius crassæ ac melancholicæ materiæ humectantium vltus maximè prodest, quibus squalor iste demulceatur. Huic ergo magnopere conferunt bilē, calidā, refrigerantia, sed quia ex illis plurima simul siccant, siccitas autem melancholicos affectus & atrabilarios peruicaciores reddit, ex iis eligantur quæ si-

mul humectant, vel quæ ex ipsis sunt frigida & sicca, aliorum humectantium admistione temperentur. Cæterum hæc etiam potissimū vsurpantur in atra bile præparanda.

Radices——borraginis, buglossi, liquiritiæ

Folia——borraginis, buglossi, lentis aquaticæ.

Semina——4. frigida maiora & eorum emulsiones, vide bilem.

Fructus——poma redolentia, poma dulcia, fraga.

Flores——violarum, borraginis, buglossi, nymphææ, seu nenupharis.

Succi——foliorum, fructuum, florum, serum lactis & maximè caprini.

Composita. &c. Cap. XIX.

A Quæ——violarum, borraginis, buglossi, nymphææ.

Syrupi——violarum, buglossi, nymphææ, de pomis redolentibus.

Conseruæ——florum violarum, borraginis, buglossi & eius radices, nymphææ, caules lactuæ conditi.

Confectiones——Diacodium per vigilias & inquietudines.

Præter hæc alterantia assumi etiam possunt quæ proprietate succum melancholicum

superiori tabula docuimus respicere.

Attenuantia & aperientia, sed diligenda quæ minùs calida vti demonstratum, ex bilē præparantibus frigida humidiora præcipuè valent, vel quæ sicca sunt simul & frigida, siccitas ipsorum humectantibus erit emendāda.

Aduersiones. Cap. XX.

NOta melancholiam naturalem (liceat mihi Doctos imitari qui nomen morbi pro humore capiunt) moderatè calfaciendam esse & humectandam quia frigida & sicca, atque calfacientia simul esse debere attenuantia, flatus discutientia, nec non melancholiam proprietate respicientia, & quia humor admodū crassus aut terrenus admiscenda quæ attenuent, incidant, ac obstructions dissoluant. Humectantia verò apprimè necessaria, quandoquidem siccitas sola efficiat huiusmodi morbos obstinaces, hinc enim crassities pertinaciæ causa simul Ergo omnibus medicamentis semper admisceantur tum ratione humoris & siccioris, tum etiam medicamentorū (quibus interdum vti cogimur) naturā suā calidiorū sicciorum siue ea sint aperientia, siue melancholiæ accommodata, quæ aliàs humoris siccitatem intenderent & contumaciam, tum ratione aliquando corpo-

tis melancholici iam in squalorem, aliàs veluti in Marasmm abitura, tum etiam ratione perugilii quo præsertim inquietantur: tum propter ipsum hepar, vel lienem ne postea cadant in hydropem: hepar: verò cautè humectato: pars enim princeps adstringentia semper simul expostulans, & quæ proprietate ipsum respiciunt, hinc passulæ simul addantur & vuæ corinthiacæ quæ tota substantia sunt ei familiares.

Nota quoque abstinendum semper ab acrioribus & mordacibus, atque, vti exposuimus præcipuè habendam esse rationem obstructionum quas sæpius solet inuehere huiusmodi humor, ac proinde perscribenda semper quæ infarctus lienis maximè, tum mesenterii, tum etiam hepatis expediant. in melancholia quidem exusta frigida simul, in terrena verò & naturali calida (vide Aperientia) additis semper quæ simul humectent, validius in Atra bile, minùs in naturali. Inspiciatur etiam tabula melancholicum succum præparantia, continens, & quæ ex illis simul aperiant, illa præ cæteris seligantur.

Syrupi amicantes hepati debent minùs aperire, magis autem adstringere, familiares lienì contrà. Item quando nullæ adsunt obstructions lienis maximè, non est utendum

aperientibus : sin verò compareant , radices
 quinque aperientes in vino albo macerata si
 obstructio fuerit ab humoribus frigidis, aliàs
 in aceto passim vsurpari solent, atque obiter
 notandum istis aperientibus passim immisce-
 ri liquiritiam vt temperetur ipsarum siccitas.
 Apozemata melancholicorum rectè aro-
 matizantur cum trochiscis è caparibus. Item
 polypodium, epithymus & quæcumque alia
 sicciora humectantibus leniuntur , hinc pas-
 sim addunt liquiritiam, violas, passulas, &c.

Corpus preparantia siue Aperientis,
Cap. XXI.

QUum ad facilem expeditamque purga-
 tionem vias liberas esse oporteat per
 quas detrahendus sit humor, id præstabunt
 medicamenta *ἰνφρακτικά*, aliàs aperientia, qui-
 bus vis inest expediendi meatus obstructos
 seu referandi ductus per quos vacuandi hu-
 mores: Hæc autem duum sunt generum, alia
 enim calida idque secundo gradu aut ad prin-
 cipium tertij pituitosis humoribus, & melan-
 cholicis frigidis idonea : alia frigida, bili ali-
 quando, sed præsertim melancholiæ retorri-
 dæ & bili vitellinæ consecrata.

Aperientia calida, Cap. XXII.

Dd

Radices — Apii, petroselini, fœniculi, cyperi, filicis, eryngii, ononidis, Aristolochiæ, enulæ campanæ, gentianæ quæ tres postremæ amariores.

Cortices — radicis capparum, Medianus fraxini, Medianus tamarisci, semper perscribendi simul in Melancholicis.

Folia — Capillarium omnium quæ temperatæ, betonicæ, hyssopi, prassii albi, origani, calaminthes, pulegii, [hæc tria simul] Thymi, chamædryos, chamæpityos, centaurii minoris, absinthii, hyperici, cardui benedicti, melissæ, fumaricæ, artemisiæ in mulieribus, chelidoniæ maioris in ictericis & oculis.

Semina — Anisi fœniculi, Apii, Ameos, petroselini, cardui benedicti, vrticæ, agni casti, cicera rubra.

Fructus — Cappares.

Liquores — vinum album, vinum chalybeatum.

Gummi — lacca, ammoniacum, terebinthina, myrrha.

Aromata — crocus, cinnamomum.

Mineralia — chalybs.

Composita, &c. Cap. XXIII.

AQuæ — Apii, fœniculi, betonicæ, hyssopi, absinthii, cardui benedicti, me-

liffæ, fumarix, cinnamomi.

Syrupi——de hyssopo, de praffio, de ab-
finthio, oxymel simplex, oxymel compositū,
de bizanthiis, de duabus & de quinque radi-
cibus.

Conferuæ——florum betonicæ, geniftæ,
tamarifci, enulæ campanæ, absinthii, zinzi-
ber conditum.

Electuaria——Dialacca, & Diacurcuma
quæ ad hepatis obstrueta, & ad aquam inter-
cutem in primis conducunt.

Confectiones——AlKermes.

Trochisci——de Capparibus, de Eupato-
rio, de Absinthio, de Myrrha.

Olea——Anisi, Fœniculi, Cinnamomi,
spiritus vitrioli.

Aperientia frigida. Cap. XXIII.

R Adices——Cichorii, Acetosæ, Grami-
nis, Asparagi, Rusci, Eringii quæ tempe-
ratæ.

Folia——Capillarium omnium quæ tem-
peratæ, Endiuix, Cichorii, Cicerbitæ, Scario-
læ, Acetosæ, Hepaticæ, Agrimonii.

Semina——4. frigida maiora, Acetosæ.

Flores——Cichorii.

Composita, &c. Cap. XXV.

A Quæ — Endiuia, Cichorii, Acetosæ, graminis, agrimonii.

Syrupi — Acetosus simplex, de limonibus, de cichorio, de succo acetosæ, capilli veneris, oxymel etiam simplex.

Conferuæ — florum cichorii, Acetosæ capillorum veneris.

Electuaria — Diarrhodium abbatis.

Purgantia, Cap. XXVI.

V Acuantia generatim dici possunt: vacuatio autem humorum redundantia accommodatur: hæc redundantia vel est sanguinis quantitate, ad vires, vas vel utrumque peccantis: quæ ratione loci in vasis propriè cõsedit, & vocatur Plethora: hanc redundantia vacuat venæ sectio: vel redundantia est humorum qualitate aut specie peccantiũ, quæ caco-chymia. Hæc vel ratione loci in toto corpore & tribus regionibus stabulatur, & vacuantia per aluum ac sudores postulat, vel ista caco-chymia latet in vna potissimũ regione corporis eaque publica, quæ triplex. Prima è gula in mediam iecoris partem dirigitur, in qua ventriculus, venæ mesaraicæ quæcunque ad portas concedunt, caua iecoris, lien & his interiectum pancreas includuntur. Altera è medio iecinore in tenues partium singularum venas

excurrit, comprehendens iocinoris conuexa, omnemque venam cauam atque illi comitem arteriam maiorem, & quicquid earum incidit inter axillas & inguina. Tertia regio musculos complectitur, membranas & ossa, omnem denique corporis molem, quæ ab ipso ingressu arteriarum venarumque minorum, in partes singulas & in summam extimamque cutem profertur. Prima expurgatur pharmacis lenioribus, secunda validioribus, tertia validis aut etiam sensibilibus vel insensibilibus sudorificis atque diaphoreticis.

Vel cacochymia ista existit in priuata alicuius regionis parte, puta in cerebro & capite, quæ postulat Nasalia siue errhina, sternutatoria, Apophlegmatismos: in pectore, Bechica, in ventriculo, vomitoria vel etiam pharmaca per aluum: in iecore diuretica, vel etiam purgantia per aluum, si in cauis: in vtero passim menagoga, id est, menses mouentia. Hinc alia vacuatio vniuersalis, quæ humores è publicis regionibus corporis expurgat, alia particularis, quæ priuatas partes ab his oppressas expedit ac liberat. De his deinceps sumus acturi materiam purgantium, vomitoriorum, sudorificorum, Errhinorum, sternutatoriorum, apophlegmatismorum, Bechicorum, Diureticorum, menses mouentium tradituri.

Purgantia Cap. XXVII.

IN duplici statuuntur differentia, alia enim qualitate conspicua excrementum quodlibet obuium & humorem quemuis expurgant sine dilectu: quæ ut improprie Cathartica, sic lenientia proprie vocantur: alia virtute celesti seu occulta non quemlibet humorem, sed certum ac determinatum trahunt cum delectu quæ proprie Cathartica nominantur. Lenientia sunt, quæ vi manifesta aluum & primas vias vacuant emolliendo, abluendo, comprimendo, alias appellamus eccoprotica, atque malactica: Hinc alia lubricantia, quæ substantiâ suâ pingui & humectante internam superficiem intestinorum asperam aut sicciorem ita leuigant & oblinunt, ut fæces vel humores adhærere nequeant, sed confestim faciliè prolabâtur, qualia dicimus oleum amygdalarum dulcium, butyrum, iuscula pinguia carniū, vel quibus incoxerint summitates malux, althæa ipsa, pruna dulcia: Alia abluentia, quæ copiosa humiditate & aquea substantia non solas fæces diluunt sed etiam intestinorum summam faciem: in quorum censu præcipuè numeramus quæ simul vim detergendi obtinent: dico serum lactis, lac, aquam hordei, betam, parietariam, brassicam & ho-

rum iuscula, spinacia.

Alia comprimentia, quæ per accidens aluum mouent, vasa enim & intestina comprimendo humores contentos exprimunt, in eorum albo sunt myrobolani, Mastix, sanguis draconis, bolus armenia, Amylum siue amygdum, &c. hinc & cydonia post epulas sumpta aluum sollicitant.

Cathartica. Cap. XXVIII.

QUæ proprietate humorem certum proliciunt, ab humoris varietate alia sunt Cholagoga, Plegmagoga, Melanagoga, Hydragoga, Atque horum alia mitiora, mediocria, vehementia. Rursum illa vel simplicia, vel composita: in quibus recensendis qualitates primas notabimus, cum quâ parte vel humore maiorem habeant familiaritatem, quibus morbis maximè prosint, correctionem & Dosin quæ non tantum in Pharmachia sed etiam Chirurgia & Diata adeo est difficilis & incerta vt nec verbis exprimi nec scriptis comprehendi queat, si Hippocrati & Galeno credimus.

Cholagoga, hoc est, bilem flauam ducentia.

Cap. XXIX.

Alia simplicia, alia composita: alia mitiora, mediocria, vehementia Cholagoga simplicia mitiora sunt.

Cassia calida moderatè, humida primo gradu, leniens admodum, pectori, pulmone dicata, renum & vesicæ ardoribus, calculo, hepatis æstuantibus, educit bilem atque pituitam, sanguinem sua impuritate expurgat, febribus ardentibus utilis, affectibus pulmonum, renum, vesicæ &c. omni ætati tuta. Corrigitur quia flatum excitat semine anisi aut fœniculi dulcis puluerisato quia nimis lubricat (maximè si aliquis sit aluo nimis facili) rhabarbaro, puluere myrobalanorum, quia ignauius operatur, acuitur vsitatè opiata purgante vel tabellis purgantibus ad drag. iii. vnc. s. & dosis, pueris quidem drag. iii. vnc. s. adultis vnc. i. vnc. i. s. vnc. ii. passim verò exhibetur in forma boli hodie lutetiæ receptū dare ex infusione. **Manna** quæ & mel rotidum humidum & siccum temperatè, calida parum, leniens etiam, est thoraci consecrata, bilem creditur blandè expurgare, idque nulla offensione virium, febribus hecticis idonea, omni ætati conueniens: corrigitur quia tarda, exhibitum cum syrupo rosar. solut. vel decocto purgante leniter. Quidam ipsi addunt diacrydij graua ii. aut. iii. iiii. v. Dosis pueris

vnc. f. ad ultis ab vnc f. ad vnc. iii. passim datur in diluto vel iusculo. potest & in bolo exhiberi Granidis etiam conceditur vnc i. f.

Succus rosarum, calidus & siccus ordine primo etsi rosa frigida primo, sicca secundo, hepati propriè accommodatur & bilem & aquas citrinas manifestè. ducit. Deterget & obstructions expedit. Hoc ei peculiare ut purgando simul corroboret. dosis ab vnc. i. ad vnc. ii. Syrupi vero qui ex ipso conficitur ab vnc. i. f. ad vnc. iii. vnc. iiii. quemadmodum & mellis rosati colati.

Obsoleta quæ ab usu recessere. Cap. XXX.

ID est quæ hodiè sola non exhibentur vfitatè, quemadmodum olim, tamen horum cognitio apprimè necessaria cum ipsa sint admodum utilia ad purgationes inuandas & præparandas ac proinde utilissimè apozematis ut aliis formulis alterantibus & purgantibus prescribuntur.

Tamarindi ad vnc. ii. vnc. iii. vnc. iiii. in decoctis, potionibus & bolis præscribuntur.

Pruna verò dulcia vel eorum pulpa ad vnc. ii. in decoctis & bolis: violarum succus ab vnc. i. ad vnc. ii.

Ec

A Loë Galeno calida secundo, sicca tertio alijs calida primo præcipue ventriculo destinata, affectibus capitis ab ipsius consensu oculis bilem pituitamque crassam detrahit, frigidis & humidis confert: Corrigitur quia corrodit & ora venarum sæpius referat lota succo rosarum, mastiche addita ceu tragacantho: quia tardè expurgat acuitur, spica, cinnamomo macere, nuce molchata, caryophyllis &c. Dosis à drag. i. ad drag. ii. drag. ii. s. ad summum.

Rhabarbarum, calidum siccumque ordine secundo hepati maximè dicatum quod strenue corroboret, ventriculo etiam educit bilem atque pituitam & purgando simul adstrictionis vestigium relinquit huic utilissimum in omni profluvio alui & passim vſitatū vt in dysenteria, lienteria, &c. omni ætati utile. Corrigitur tarditas ipsius cinnamomo spica. Dosis in substantia à drag. i. ad drag. ii. drag. iii. in infusione à drag. i. s. ad drag. iii. Rarò autē decoquitur quia tenuis eius portio purgandique vis cocturâ dissipatur atque disperditur. Et nota obiter spicam nardi quæ solet semper cum ipso iungi, ingratam esse ventri-

culo. Item potenter soluere oppilationes, ut quæ vomitū ciet, & in prægnantibus menses fortiter mouet.

Quare putant nonnulli eam non debere permisceri rhabarbaro in medicinis grauidarum vel eorum qui sunt ^{eupeptis} ob id si miscenda sit sufficiunt grana iij vel iiii pro drag. i. rhabarbarhi.

Obsoleta. Cap. XXXII.

MYrobolani citrinæ frigida 1. sicca 2. hepatis & ventriculo dicati purgando simul adstringunt & corroborant, hinc in omni fluxu viles. Corrigitur eorum adstrictio si fricentur oleo amygdalarum dulcium.

Dosis in substantia à drag. ii. ad vnc. f. in infuso vel decocto ad vnc. f. ad vnc. i. f.

Fumaria, lupulus, cuscuta, capilli veneris, oxylapathum, absynthium, semen psillii, serum lactis.

Cbolagoga simplicia vehementiora.

Cap. XXXIII.

SCammonium calidum siccumque ordine tertio ut volunt, tamen forsan non ita calidum, maximè si legitimum, nec tithymali succo adulteratum, quandoquidem nec

Ee ij

acre gustu nec amarum, imò insipidum, vnde
statuatur potius calidum siccum moderatè: è
distantioribus locis bilem tenuem, aquas ci-
trinas, ac serosos humores trahit, idque citò
& promptè neque tamen crassiusculos vllos,
seu pituitosos, seu biliosos euacuat. Corrigi-
tur quia credunt erodere suâ acrimonia dy-
senteriam excitare, &c. cum succo cydonio-
rum, cum refrigerantibus atque lenientibus,
vt gummi tragacantho, oleo violarum, oleo
amygdalarum dulcium, tamen quandoqui-
dem eiusmodi accidentia non sunt scammo-
nii per se ita neque ista corrigentia ipsi pro-
pria addenda, tamen si forsan occurrant ista
symptomata, quia putatur spiritus inflam-
mate & febrem inuehere corrigitur etiam fri-
gidis: quia creditur ventriculo qualitate ma-
ligna infensum esse corrigunt addita masti-
che: quod vt obiter notem pessimè practi-
catur à medicis, neque vnquam cathartici va-
lidis addenda astringentia spe corroborandi
ventriculum, hinc enim fit vt cum istorum
adstringentium ope valida cathartica diutius
retineantur in ventriculo, per istam moram
vberius diffusa suâ vi purgante in corpus, co-
piosius & plus æquo humores excrementitios
aliciant vnde grauia passim symptomata, &
malorum ilias funesta, quæ vniuersam corpo-

ris œconomiam depopulantur ac subuertunt. Prestat igitur eiusmodi corrigentia adstringentia, demum peracta purgatione exhibere. Dosis præparati scammonii, & ut dicunt, Diacrydii à granis vi. ad xii. imo & ad xv. tutò potest exhiberi quandoquidem ipsum scammonium purum, putum, legitimum, ista dosi vel in febribus ardentibus contra omnem medicorum sententiam commodissime datur.

Obsoleta. Cap. XXXIII.

Azarum quod purgat vomitu & deiectione bilem & pituitam, dosi à drag. i. ad drag. ii.

Centaurium minus, bilem etiam & pituita expurgat febribus vtilissimum, dosi drag. i. s.

Cholagoga Composita. Cap. XXXV.

Syrupi——syrupus rosar. solut. & syrupus de cichorio cum rheo dosi ab vnc. i. s. ad vnc. ii. vnc. iii. vnc. iiii.

Opiatæ——catholicum, Diacassia, Diaprunum simplex. Dosi ab vnc. s. ad vnc. i. vel drag. x. Diaprunum solutium, triphera persica Dosi à drag. iii. ad drag. vi. vel vnc. i.

Tabellæ——electuarium de succo rosarum, elect. rosatum mesuei, elect. de psyllio

Dosis ab vnc. s. ad drag. vi. vel ad summum in robustis ad vnc. i.

Pilulæ——aureæ, sine quibus, aggregatiuæ, de rhabarbaro dosis à scrup. ii. ad drag. i. scrup. iiii. sed pilularum rarior vsus in bile nisi notha fuerit.

Trochisci——de rhabarbaro à scrup. ii. ad scrup. v.

Pblegmagoga simplicia mitiora.

Cap. XXXVI.

Carthamus calidus, i. f. ficcus 2. expurgat pituitam & aquas, mite omnino remedium, corrigitur aniso, cinnamomo. Dosis à vnc. s. ad drag. vi. vel vnc. i.

Obsoleta. Cap. XXXVII.

Myrobolani Kebuli, emblici, bellerici, quorum vide correctionem & dosim in citrinis chebulæ dicatæ sunt cerebro & hepati, emblicæ spleni & ventriculo, bellericæ cordi & hepati.

Therebinthina, hepar, & lienem expurgat, renes deterget & vesicam, aluum soluit: Datur vsitate ad drag. i. s. drag. ii. drag. iiii. cum pulueris liquiritiæ rasæ & parùm contrusæ scrup. i. aut drag. s. ad renes detergen-

dos, &c. sin autem ad obstructions & aluum mouendam ad vnc. s. vel drag. vi ad summum

Sarcolla calida 2. sicca minus, deterget, aperit, digerit, purgat pituitam & crassos humores à cerebro, neruis, iuncturis, oculis eximia: corrigitur tarditas addito zinzibere. Dosis à drag. i. ad drag. ii. His permiscuntur hyssopus, aristolochia rotunda, mel rosatum, saccharum, passulæ, item & hæc cassia, azarum, centaurium minus, polypodium.

Phlegmagoga simplicia mediocria.

Cap. XXXVIII.

A Garicus albus sit, leuis & friabilis: calidus primo, ficcus secundo gradu purgat à cerebro, pulmone visceribus pituitam aquosam, non crassam, bilem vtramque maximè è ventriculo, hepati. Corrigitur quia tardior zinzibere sale gemmæ. hodie vsus est passim Agarici trochiscati. Dosis à drag. i. ad ad drag. ii.

Turbith calidum 3. ficcum 2. crassam & tenuem pituitam expurgat peculiariter à cerebro, neruis, pulmone, visceribus, corrigitur tarditas zinzibere, cinnamomo, ficcitas passulis violis, dosis contriti scrup. ii. ad drag. i. scrup. iiii. in decoctionib⁹ verò vsque ad drag. iiii. dāt Serapiō & Mesue Hermodactylus ca-

lidus, ficcus 2. ab articulis trahit pituitam crassam sed admodum lentè & languide, & idcirco corrigitur diētis in turbith, dosis eadem quæ turbith.

Mecoacham calidum 1. ficcum 2. purgat pituitam & aquas omni ætati vtile, corrigitur cinnamomo, aniso, dosis à drag. s. ad drag i. vel etiam ad drag. ii. coctura vis eius purgandi perit & exoluitur neque eam persistere vsu compertum est. Cum verò perscribitur in infusione liquor non solus exhibendus sed pulvis infusus

Colocynthis calida siccaque ordine tertio, amarissima, acris purgat maxime à neruosis, & distantissimis reconditissimisque partibus, articulis &c. Confert tantum morbis inueteratis contumacibus, quos neque agaticus neque turpethum soluerit lentam pituitam crassosque humores ac glutinosos pariterque aquas citrinas & bilem vtramque (quod vix alii, concessū, detrahit. Corrigitur quia acris & arrodens passim tragacantho aut mastihe quemadmodum fit in trochiscis, quibus vtendum. Hinc dosis ipsius. I. trochiscorum alandal vt dicunt à granis xv. vel ad scrup. i. ad summum robustissimis. Quando pulpa ipsius perscribitur in decoctis, in pecia seu panno lineo liganda est.

Obsoleta Cap. XXXIX.

EVphorbium calidum, siccum ordine 4. acre omnino & igneū enimurit, vlcera & magna angustia in lyncopem frigidumque sudorem præcipitat, hinc corrigitur frigidis & humectantibus, ut benè qui ipsum succo limonum & aceto præparant, validissimè aquas & crassā lentamque pituitā ab extremis partibus euocat. Quum verò vsus exposcit, datur à granis iii. ad grana viii. cum mastiche, cinnamomo & spica.

Opoponax calidum, siccum 3. purgat à remotis pituitam crassam, corrigitur tarditas spica. Dosis à drag. s. ad drag i. Sagapenum vel serapium. Correctio & Dosis eadem quæ opoponacis. His addantur semen genistæ, quod simul vomitium, dosi à drag. ii. ad vnc. s. Iris, bryonia, Azarum.

*Composita Phlegmagoga.**Cap. XXXX.*

OPiate—Catholicū, Diaphenicū, hiera simplex seu picra Gal. dosis ab vnc. s. ad vnc. i. vel etiā drag. x. benedicta Dosis vnc. s.

Tabellæ—elect. de citro solut. Diacarthami dosis drag. vi. vnc. i. ad summum.

Pilulæ sine quibus, de agarico, stomachicæ, de hiera simplici, de hiera composita quæ

Ff

caput respiciunt. Dosis scrup. iiii. Coccia maiores quæ dictæ sunt à granis cocci non à capite vt putant: foetida maiores, de hermodactylis, Arthreticæ, lucis, Indæ. Dosis à scrup. i. ad scrup. ii.

Trochisci—Agaricus trochiscatus à drag. i. ad drag. ii. trochisci alandal à granis vi. ad xv.

Melanagoga simplicia mitiora.

Cap. XLI.

Senna calida 2. sicca 1. lieni maximè dicata, à quo purgat, vt etiam à capite, hepate, hypochondriis melanholicam, bilem torridā ac pituitam, sanguinē mirè defecat à biliosis & terosis excrementis, omni ætati conueniens, corrigiturque quia flatulenta aniso, caryophyllis, cinnamomo, quia tardior zinzibere cinnamomo. Dosis in substantia drag. iiii. in decoctione vnc. i. rarò infunditur quia mucosum reddit liquorem: nostratis quia vis minor, augenda dosis.

Obsoleta Cap. XLII.

MYrobolani Indici vide in citrui correctionem & dosim.

Polypodium quercinum calidum 1. ficcum 2. aliis calidum moderatè, ficcum validè: purgat à liene, hypochondriis succum melan-

cholicum & pituitam, tum etiam bilem crassam: corrigitur quia ficius liquiritiâ & lenientibus. Dosis à drag. ii. ad drag. iii. vnc. f.

Epithymus Cretenfis siccat & calfacit 2. ordine aliis 3. purgat à capite, hepate, liene, & hypochondriis melancholiam: hypochondriacis vtilissimus: Corrigitur quia ficior lenientibus vt passulis violis. Dosis apud veteres à scrup. v. ad drag. ii. hodie à drag. ii. ad vnc. f. his immiscentur fumaria, cuscuta, stœchas pulegium, cortex radicis capparis, sambucus quæ magis idonea ad aquas.

Melanagoga vehementiora. Cap. XLIII.

Helleborus calidus ficius 3. abstineatur ab albo quandoquidem nulla nos cogit necessitas, niger vtilissimus nec vllò modo noxius ritè paratus, non tamen exhibendus nisi vbi morbi pertinacia cætera omnia temnit, & in desperatis, melancholiam deinde, bilem ac pituitâ crassam ex omnibus corporis partibus præcipue cerebro trahit, sanguinem mirè purificat, insaniei, quartanis, elephantiasi &c. vtilissimus Corrigitur quia malignus cardiacis, cinnamomo &c. Sed præstat cum pomo aut cydoniis coquere, vel quod omnium optimum est extracto vt, aut si non liceat saltem infusionem vel decoctum exhibere. Dosis præparati à granis xv. ad drag. f. Dosis extra;

F f ii

Est vtilissimi ad scrup. i. quod vix purgabit nisi sal ellebori additum fuerit, In infusione vel decocto à drag. i. ad drag. ii.

Lapis armenus calidus 1. ficcus 2. valdè purgat melancholiam, bilem, sanguinem purificat, vomitum excitat. vnde corrigitur lotionne frequenti: Dosis illoti à drag. f. ad drag. i. loti verò à scrup. i. ad scrup. iiii.

Lapis lazuli calidus 2. ficcus 3. eadem præstat, Corrigitur cardiacis. Dosis ad drag. f. vel etiam ad drag. i.

Composita. Cap. XLIII.

Opiatæ—Catholicum, Diasenna, Dosis ab vnc. f. ad vnc. i. drag. x. Confectio Hamech minor à drag. iiii. ad drag. vi.

Pilulæ—Indæ, de fumaria quæ vsus rarioris in melancholicis. Pilulæ ad choleram puram nullæ reperiuntur quæ eam solam vacuent, sed nonnullæ eam magis respiciunt, quæ spuria est vel multum mixta cū pituita vt pilulæ de rhabarbaro, de hiera simplici, Aggregatiuæ de agarico, ante cibum, Imperiales. Dosis pilularum secundum quosdam Practicos ferè maxima est ad drag. i. ex qua formantur pilulæ nouem cum aliquo syrupo cōuenienti, vt syrupo endiuicę, syrupo capilli veneris, syrupo stœchados, vel etiã cum oxymelite aut hydromelite, aut cum succo aliquo.

DOSIS

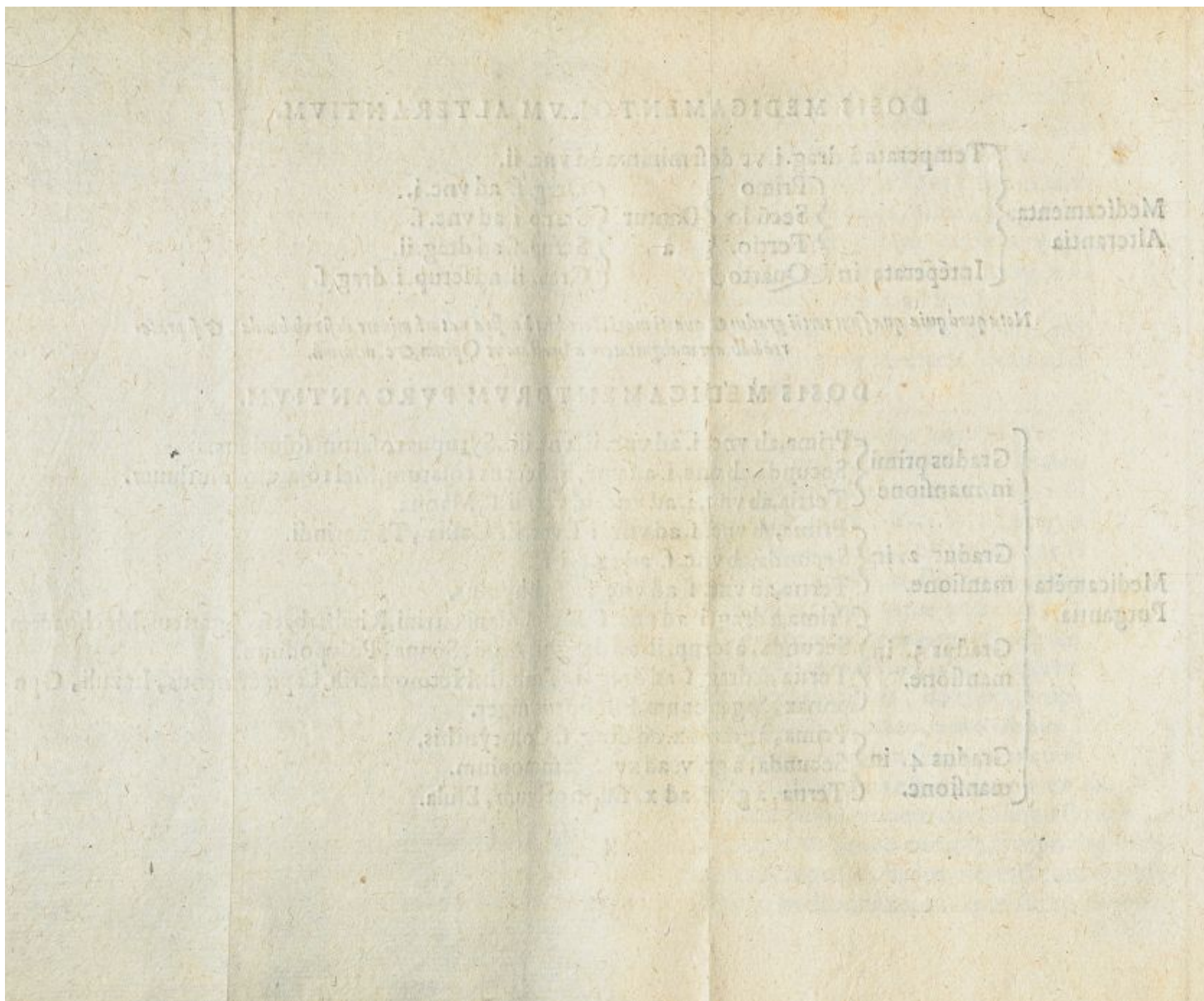
DOSIS MEDICAMENTORVM ALTERANTIVM.

Medicamenta. Alterantia	{ Temperata à drag. i. vt dosi minima ad vnc. ii.		
	{ Primo	Dantur	{ Drag. f. ad vnc. i.
	{ Secūdo.		{ Scrup. i. ad vnc. f.
	{ Tertio.		{ Scrup. f. ad drag. ii.
	{ Intéperata in	{ Quarto.	{ Gran. ii. ad scrup. i. drag. f.

Nota quod quia quæ sunt tertii gradus & quarti magis recedunt à nostra naturâ minore dosi exhibenda, & si pretereā habeant malignitatem adiunctam vt Opium, &c. minui a.

DOSIS MEDICAMENTORVM PURGANTIVM.

Medicamēta Purgantia.	{ Gradus primi in mansione.	{ Prima, ab vnc. i. ad vnc. ii. vnc. iii. Syrupus rosarum solutiuus.
		{ Secunda, ab vnc. i. ad vnc. ii. Succus rosarum, Mel rosatum solutiuum.
		{ Tertia, ab vnc. i. ad vnc. ii. vnc. ii f. Manna.
	{ Gradus 2. in mansione.	{ Prima, ab vnc. f. ad vnc. i f. vnc. ii. Cassia, Tamarindi.
		{ Secunda, ab vnc. f. ad vnc. i. f.
		{ Tertia, ab vnc. f. ad vnc. i. Epithymus.
	{ Gradus 3. in mansione.	{ Prima, à drag. i. ad vnc. f. Myrobolani citrini, Rhabarbarū, Agaricus, Mechoacam.
		{ Secunda, à scrup. ii. ad drag. ii. Aloë, Senna, Polypodium.
		{ Tertia, à drag. f. ad drag. i. Turbith, Hermodactili, Lapis armenus, Lazuli, Oponax, Sagapenum, Elleborus niger.
	{ Gradus 4. in mansione.	{ Prima, à granis x. ad drag. f. Colocynthis.
		{ Secunda, à gr. v. ad xv. Scammonium.
		{ Tertia, à gr. ii. ad x. Euphorbium, Esula.

*Hydragoga simplicia miteora.**Cap. XLV.*

E Bulus calidus ac ficcus ordine secundo, alius tertio, hydropicorum aquas facile per aluum deducit, nonnunquam & vomitione reiicit. Podagricis utilis & ventriculo aliquantulum grauis. Corrigitur cinnamomo.

Dosis pulueris corticis mediani drag. ii. feminis vel baccarum drag. i. quæ purgant mitius quàm cortex aut radix, cuius puluis datur ad scrup. ii. drag. i. Dosis autem succi qui vel ex radice vel ex cortice fuerit elicited vnc. i. cum decocto hordei vel uarum passarum addito cinnamomi vel nucis moschatę momento, & saccharo.

Sambucus eodem temperamento iisdemque pollet viribus sed ebulo aliquanto infirmior, his addunt mecoacham, succum rosarum: vide suprà.

*Vehementiora hydragoga.**Cap. XLVI.*

S Oldanella calida & ficca secundo gradu, alius tertio, hydropicorum aquas salubriter educit. Dosis pulueris drag. i. succi & decocti vnc. i.

Iris purpurea etiā potenter aquas educit, cuius succus calidus & ficcus tertio recessu: datur ab vnc. s. ad vnc. i. cū oui vitello, adito cinnamomo pulvis verò radice à drag i ad drag ii.

Cucumer agrestis calidus & ficcus tertio, vehementer amarus aquas mirè educit vndique. Purgat etiam pituitam & bilem, eius succus, qui elaterium dicitur, tantum est in vuisque calidus ficcus Galeno.

Corrigitur lenientibus & cardiacis, tragacantho, cinnamomo, &c. Dosis elaterii à scrup. s. ad grana xv. vel scrup. i pro robustissimis. Præstat enim subsistere in scrup. s.

Esula minor, quæ rotunda nuncupatur atque etiam peplos, calida & sicca 3, ignea, acris, aquas altius immerfas & à remotis validè trahit. Purgat etiam pituitam & bilem atram.

Corrigitur quia admodum infensa, quippè quæ cordi ac visceribus vim infert, exulcerat, venarum ora aperit, excitatque febrem, cardiacis & stomachicis, cinnamomo, nuce moschata, &c. quia ignea & acris, tragacantho, mucilagine pſyllii. Vel quod optimum est macerata diem circiter vnum in aceto, vel in succo portulacæ, vel solatri, vel intybi facta subinde liquoris mutatione. Dosis corticis radicis in puluerem redacti à granis v. ad x. lactis verò vel succus à granis iii. ad vi. viii.

Tithymali species vsurpantur solemniter in eisdem vsus. eademque corrigentia habent & dosim.

Chamaelea & Thymælea ignea admodum & acria potenterque ducentia aquas. Corriguntur frigidis & humidantibus vel etiam ut esula, aceto: sed præstat horum extractis uti ut & esula quæ maligna. Dosis foliorum chamaeleæ à granis vi. ad scrup. s. seminis Thymæleæ eadem, extractum vero potest dari ad scrup. i.

Euphorbium, omnium validissimè aquas & crassam, lentamque pituitam ab extremis partibus euocat. Vide in phlegmagogis.

Gratiola. Calida 1. sicca 2. aquas etiam strenuè prolicit bilem & pituitam, hydropicis utilis sed mirè turbat & ferit Helleborus purgat etiam per superiora. Dosis à scrup. i. ad drag. s. sed præstat maceratione vii à drag. s. ad drag. i. s. vel drag. ii.

Composita Hyradoga, Cap. XLVII.

Diaturbith, Diachartami, pilula de sagapeno: & externa, vnguentum de Artanica. Dosis Diaturbith ut & pilularum de sagapeno non excedit drag. i.

Yemitoria, Cap. XLVIII,

Dicuntur quæ purgant per superiora quorum alia id præstant manifesta vi vt pingua omnia & oleaginosa vt etiam medicamenta acria aut copiosa : hæc enim ventriculum molestando faciunt vt dum se ad ipsorum expulsionem excitat simul etiam excernat quæ sua capacitate continentur. Sed talia improprie videntur dici vomitoria : alia id præstant proprietate & occulta vi quâ sursum potius quàm deorsum mouent vt videre est in Antimonio, helleboro albo, vitriolo albo, &c. & hæc verè vomitoria. Quidquid sit vomitoria à modo agendi rectè statuuntur triplicia vt alia sint leuiora aqua simplex tepida ad vnc. x. vnc. xii. aqua hordei tepida, iuscula pingua tepida, ptisana tepida, butyrum copiosum, oleum simplex, oxymel simplex, syrupus acetosus.

Mediocrè semen & flores Anethi, radix & semen atriplicis radix asari à drag. i. ad scrup. iiii. vel etiam in decoctionibus ad drag. iii. radix peponis ad drag. ii. in decoctionibus.

Succus raphani ad vnc. iii. semen raphani ad drag. iii. vnc. f. in decoctionibus. Agaricus semen vrticæ, iuglandis cortex medius ad drag. i. violentia. Succus è cortice radicis ebuli vel flores in decoctis vt & flores sambuci, genistæ semē & flores à drag. ii. ad drag. iii.

vnc. f.

Gratiolæ pulvis validus instar ellebori à drag. i. ad drag. i. f. vitriolum album aut romanum solutum, filtratum, coagulatum ad grana vi. x. Antimonii vitrum sed cautè: præstat vti croco metallorum ex quo fiat aqua illa benedicta (vt vocant) detur dosi vnc. iiii. est omnium præstantissimum & tutissimum.

Acetum cum pane destillatum ad vnc. iii. vnc. iiii. quod violentum.

Sudorifica. Cap. XLIX.

I Drotica quibusdam & Diaphoretica diureticis admodum affinia sunt calida & tenuium partium, item sicca, calor enim tenuium se insinuat altè in corpus & humores hos incidit, liquat attenuat resoluit in vaporem & halitum, meatus rarefacit, vnde postea humores attenuati spontè eò feruntur & exeunt poris patentibus. Quod ad materiam varia olim fuit, hodiè præcipua sunt illa quatuor exotica.

Lignum Guaiacum, sassaphras, radix chynæ, falsa parilla vsitata etiam carduus benedictus, pinpinella, angelica, flores camomillæ, decoctum lentium & milii, scordium, bardanna, ramenta iuniperi, bucci, sed illa 4. priora hodiè ferè tantum veniunt in vsum.

Gg

CApiti purgando à pituita priuatim dicata maximè ea quæ hæreat circa meninges, vt etiam à serosis humoribus diffusis circa ipsas, quandoquidem purgantia particularia non nisi post vniuersalia vsurpanda ad exhauriendas reliquias humorum morbificorū.

Debent autem esse calida & attenuantia, vel etiam nitrosa, quæ omnia sunt egregia, humores enim pituitosos attenuant & detergent, sequentia autem maximè vsitata.

Succus anagallidis purpureæ, betæ vtriusque id est nigre & candidæ: brassicæ satiuæ, betonice, saluicæ, maioranæ (quorum trium aliquis semper perscribendus cum aliis tum quia per se pituitam possunt elicere, tum vt mixtus aliis cerebrum corroboraret simul, aut illos ipsi magis appropriet.

Succus radicis ireos qui validus. Pulegii, sapsuci hæderæ maximè in serosis humoribus elaterium validum est, parca dosi reliquis addendum in serosis maximè & biliosis ichoribus. Cyclamini succus omnium efficacissimus, at non satis tutò naribus instillatur, quod cerebri meninges acerrimè feriat, eius quoque radix in oblongæ turundæ imaginem præcisa & aqua vitæ macerata si naribus inda-

tur, pituitam abundè proliciet. Nicotiana porro decocta expressa magnæ est excellentiæ & efficacîæ.

Sternutatoria, Cap. LI.

P Tarmica dicta sunt, quæ sua mordacitate & acrimonia facultatem expultricem la-
cessunt, quæ irritata medicamentum mole-
stans cupiens extrudere simul & excrementa
non meningum tantum sed & cerebri excer-
nit: sequentia sunt præcipua. Piper album,
pyrethrum, zinziber, nigella romana, nux
moschata, sinapi ptarmica dicta & quæ ex er-
rhinis recensitis calidiora, tenuiora subtiliter
puluerisata ut radix ireos. Additur & casto-
reum, ut & elleborus, sed cautè & tantum in
apoplecticis ut & euphorbium cautè vsurpan-
dum, quod vel odore solo sternutamenta
potentissimè mouet, cuius etiam oleo per-
unctæ nares aqua solo multo stillant humore.

Bechica, Cap. LII.

Q Vidam appellant sputum mouentia: sūt
autem medicamēta quæ excrementitio-
sos humores tum pulmōni tum pectori inhæ-
rescentes ad Anacatharsin disponunt, & faci-
unt ut tussi faciliè expectorari atque expurgari

Gg ij

possint, vocant tamen & alii Bechica quæ tussim leniunt. Sunt autem duplicia pro humoris etiam vacuandi diuersitate duplici: alia enim attenuantia & incidentia esse debent, calida mediocriter: [quæ vero calidiora temperanda, vel in crassis ac frigidis admodum humoribus usurpanda] sint etiam quodammodo acria vt detergant, neque tamen nimis, ne tussim immodicam excitent: alia modicè incrassant tenuiores succos, ne eludant vim expultricis, & eorum acrimoniam simul leniunt.

Bechica calfacientia attenuando & detergendo expectorantia. Cap. LIII.

R Adices—Enulæ, campanæ ireos florentiæ, aristolochiæ vtriusque liquiritiæ temperatæ, polipodii guercini, zinziberis, scyllæ, cepæ, ari, dracunculi.

Folia—Hyssopti, prassii albi, origani, calamintes, pulegii, fatureiæ, thimi, pulmonariæ, tussilaginis, capilli veneris, adianti albi, roris solis, pedis cati, (quæ duo rariora) hæderæ terrestres, nicotianæ quæ eximia sed parca dosi ob vomitum.

Semina—Vrticæ, fileris montani, lini, fœnugræci, (quæ duo rariùs prescribuntur) brassicæ, carthami, seseleos masiliensis, baccae inniperi.

Fruſtus——ficus, pinei, paſſulae dulces, amygdalae dulces, quae temperatae.

Flores——Crocī, camomillae, ſambuci, ſcabioſae.

Gummi——Reſina, terebinthina, myrrha.

Animalium partes——mel, pulmo vulpis ficcus.

Metallica——flores ſulphuris.

Compoſita, &c. Cap. LIIII.

AQuae——betonica, hyſſopi, tuſſilaginī, cardui benediſti, meliſſae.

Syrupi——de hyſſopo de praſſio, oxymel ſimplex, oxymel ſcylliticum, capilli veneris, de liquiritia temperati, pedis cati lutetiae.

Conſeruae——tuſſilaginī, capillorum veneris, zinziberis, radicis enule campanae.

Electuaria——Diaireos ſimplex, diaireos ſalomonis, diapienidion.

Looch——caulium, de pino, ſanum & expertum, de ſcylla.

Ex his parantur Apozemata, Syrupi, hydromelita, opiatæ, eclegmata, &c.

Externa. Cap. LV.

Olea——Camomillae, liliorum, amygdalarum dulcium, irinum.

Vnguenta — de althæa, resumptinum.

Emplastra — emplastrum filii Zachariæ.

Adipes — vt axungia, gallinacea, anatina, vitulina.

Medullæ — ceruina, vitulina.

ex illis & his fiunt linimenta, fofus, &c.

Bechica refrigerantia pectus, pulmones, acres humores temperantia, incrassantia, asperitatem lenientia.

Cap. LVI.

R Adices — Althæa, liquiritia.

Folia — capilli veneris qui licet calidus mediocriter ambigit vt & adiantum.

Semina — 4. frigida maiora, lactuca, papaueris albi, malua, althæa, bombacis, psylli, hordeum.

Fructus — Iuiuba, Sebestem, nuclei pineorum, amydalæ dulces, pruna dulcia, pistacia, Daſtyli.

Flores — violarum nymphæa, papaueris albi, papaueris rheas.

Succi — liquiritia, amyllum, saccharum rosatum, penidia.

Gummi — tragacanthum, Arabicum.

Animalia — lac muliebre, asininũ, butyrum recens, caro testudinum, cancri fluniati-
les.

Composita, &c. Cap. LVII.

A Quæ—lactucæ, portulacæ, violarum nymphææ, papaveris rheas, hordei.

Syrupi—violarum, nymphææ, papaveris albi, papaveris rheas qui eximius, de iuiubis deliquiritia, capilli veneris qui temperati.

Mella—Mel violaceum licet calidum.

Conseruæ—florum violarum, borraginis, nymphææ, caules lactucæ conditi, caro cucurbitæ condita.

Electuaria—Diatragacanthum frigidum, Diamargaritum frigidum, Diapenidion, Diapapauer.

Confectiones—Diacodium.

Looch—de althæa, de papauere.

Pilullæ—de Cynoglossio ad scrup. ii. hypoglottides ex his comparantur, Apozemata, Iulepi, potiones, syrupi, emulsiones, pilullæ sublingues, tabellæ, &c.

Externa, Cap. LVIII.

O Lea—violarum, nymphææ, amigdarum dulcium.

Vnguenta—iolatum mesuei, Refrige-

rans Galeni.

Ex his & superioribus conficiuntur fotus ,
epithemata linimenta, &c.

Diuretica. Cap. LIX.

VRinas mouentia sunt propriè medica-
menta quæ serosum humorem in san-
guine ita disponunt vt facilè & copiosè à re-
nibus quorum actio propria hæc est, allicea-
tur. Illam tamen simul & in ipsos renes dedu-
centia, hinc debent esse propriè λεπτομερῆ sicca
simul & calida ad tertium ordinē, vt non so-
lum sanguinem extenuent, sed & cæteros hu-
mores liquefaciant, veluti & quod tenue est
ac serosum in sanguine, à crasso vel fæculen-
to secernāt, tunc enim accidit vt quod serosū
erat in sanguine vbi secretum est, illud renes
ad se naturaliter trahant copiosè & facilè, at-
que hæc propriè dicta Diuretica.

Alia etiam Diureticis annumerantur quæ
quidem sunt frigida & vel tenuium partium
vnde vehementer quidem attenuant sed non
equè ac superiora mouent, serum tamen ad
vias vrinæ ducunt, simulque calorem extin-
gunt corporis æstuantem qui aquosam ablu-
mebat humiditatem: vel etiam tenuium par-
tium, sed aqueæ naturæ quia multam procre-
ant serositatem vnde beneficium vrinæ, sed

Diuretica calida. Cap. LX.

R Adices—Apij, petroselini, fœniculi, calami aromatici, cyperi, valerianæ, ononidis, asari, raphani.

Cortices—Cortex medianus genistę.

Folia—fœniculi, apij, pimpinellæ, saxifragæ, Nasturtii, sisimbrij.

Semina—fœniculi, Apii, Dauci, petroselini vulgaris & macedoniorum, vrticæ, sefeleos masiliensis, raphani, leuistici, paliuri, mili solis, cardamomi, baccæ iuniperi, ciceræ rubra.

Flores—genistæ, chamomillæ.

Liquores—vinum album.

Resinæ—terebinthina.

Animalia—sanguis hirci, Cantharides, sed cautè.

Composita, &c. Cap. LXI.

A Quæ—Fœniculi, apii.

Syrupi—oxymel simplex, oxymel compositum, syrupus bizantinus, de duabus & de quinque radicibus, capilli veneris sed remissè.

Conseruæ—florum genistæ ex his com-

Hh

ponuntur syrups , iulepi , vina medica.

Diuretica frigida. Cap. LXII.

R Adices——Acetosæ, oxylaphati, graminis, asparagi, rusci, eryngii, althææ, fragariæ.

Folia——Acetosæ, capillorum vëneris, cucurbitæ, bismalux, parietariæ, herniariæ summitates asparagi.

Semina——4 frigida maiora, acetosæ, althææ, alKeKengi, hordeum.

Fructus——cucumer, cucurbita, limones, pepones.

Flores——Althææ.

Succi——limonum.

Gummi——Caphura.

Composita. &c. Cap. LXIII.

A Quæ——acetosæ, graminis, parietariæ, hordei.

Syrupi——de althæa, de limonibus, capilli veneris.

Côserux——acetosæ, radicis althææ, eryngii, capillorum veneris, caro cucurbitæ condita.

Trochisci——de Caphura.

Menses momentia. Cap. LXIII.

Dicuntur propriè quæ aperiunt obstructions venarum vteri & ipsarum ora referant, sanguinem simul eò deducunt & si crassior fuerit, attenuât & incidunt: proinde talia medicamenta sint oportet calida & aperiencia cum siccitate manifesta: calida nempè secundo vel tertio gradu, sicca primo vel secundo, idque in substantia mediocri. Notandum obiter omnia Menagoga esse quidem calida, sed alia sicca moderatè quæ pro leuioribus habentur, sicciora enim fortiora: Qualia sunt sequentia.

Radices——Ireos, Cyperi, valeriane, peonia, aristolochiæ vtriusque, bryoniæ, Asari, Centaurii minoris, Rubiæ tinctorum, gentianæ.

Folia——betonicæ, prassii, origani, calaminthes, pulegii, chainèdryos, maioranæ, Rutæ, lauri, Nepetæ, matricariæ, Artemisiæ, Mercurialis, sabina, polii montani, dictamni cretici.

Semina——4. calida maiora & minora, pœniæ, Rutæ, mei, seseleos masiliensis, mili folis. leuistici, baccæ lauri.

Flores——matricariæ, camomillæ, calendulæ, hypericonis.

H h ii

Gummi—Syrax, bdellium, opoponax, Sagapenum, galbanum assa fœtida, myrrha, Thus.

Aromata—Crocus [eximius] Cinnamomum, ambra, moschus, zibeta.

Animalium partes—Castoreum.

Mineralia—borax natiua.

Composita, &c. Cap. LXV

AQuæ—Hyssopi, melissæ, artemisiæ, lilii cōualiū, cinnamomi, hoc est, phlegmatis ipsius, aqua cœlestis.

Syrupi—de hyssopo, de prassio, de Artemisia.

Conseruæ—repetendæ ex diureticis cū cautione dicenda, conserua florum betonicę.

Electuaria—Diaireos, Diambra.

Confectiones—mitridatium.

Trochisci—de myrrha.

Externa, &c. Cap. LXVI.

Olea—Castorei, Sabine, è myrrha, cinnamomi, liliorum, amygdalarum dulcium, Rutæ, butyrum recens, vide olea & vnguenta emollientia eaque simul calida.

Hic porrò animaduerte multa recensita inter menses mouentia esse Diuretica: item ad

ipſos prouocandos non pauca ex his poſſe aſſumi vt ſunt Radices aperientes calidæ in vino albo maceratæ, Cicera rubra, oximel compoſitum, ſyrupus de quinque radicibus, debizantiis, capilli veneris, Conſerua eryngii & alia ibi dicta idque hac cautione vt ne ad vias vrinæ properent, ſed ad vterum referantur: idcirco ipſis adiicies quæ proprietate vterum reſpiciunt vt artemiſia, matricaria crocus, &c.

Corroborantia, Cap. LXVII

SVnt propriè medicamenta quæ viſcerum (cum quibus occultam familiaritatem & ſympathiam obtinent) calorem natium conſeruandi ac inſtaurandi vim ſortiuntur, quæ licet à proprietate nō manifeſta videatur dependere, aliàs tamen adiunctam habent caliditatem, aliàs frigiditatem, horumque vſus eſt paſſim ante morborum inuaſionem tum & in ipſis & poſt ipſos expugnatos, aut poſt vniuerſales purgationes ad robur partib⁹ affectis reſtituendum ne poſteà vitioſos humores & affectus ſuſcipiant aliundè, vel materiam ipſis ſuſcitandis ſuppeditent.

Inter corroborantia referuntur etiam quæ partes ipſas poſt vniuerſales purgationes liberant à cauſis morbificis impactis & ipſas quo-

cunque modo priuata vi alterant aut euacuant. Sunt autem alia Cephalica, Optthalmica, thoracica, Cardiaca, stomachica, Hepatica, splenica, Nephritica, Cystica, hysterica, Arthritica.

Cephalica. Cap. LXVIII.

Appellamus tum quæ cerebrum prorsus omni illuue expurgatum corroborant pristinaeque reddunt valetudini, tum quæ ipsius calorem suscitant vegetumque efficiunt, spiritus animales fouent, recreant. Cephalicis etiam annumerantur quæ intemperiem quamuis relictâ à causis morbificis corrigunt, ne postea procreent, vel aliumdè suscipiant excrementa.

Huc quoque referimus quæ cerebrum post vniuersalia celebrata remedia ab impuritatibus impactis liberant per nares & palatum, quorum materia ex errhinis, steruntatoriis & apophlegmatifantibus depromenda.

Cephalica calida. Cap. LXIX.

RAdices — Acori, ireos florentiæ, calami aromatici, cypèri, galangæ, zedoariæ, valerianæ, pœoniæ, visci quercini.

Folia——betonica, calaminthes, salvia, maioranę, rorismarini, rutę, lauri, myrthi, polii montani, centaurii minoris.

Semina——peonia, fileris montani, coriandri, cumini, baccę iuniperi, lauri, myrthi, grana Kermes, seu grana tinctorum, semen nigellę sed externę.

Flores——Anthos, stęchados arabica, salvia, camomilla, lilii conuallium, thilia arboris.

Succi——Aloę.

Aromata——Caryophilli, macis, nux mofchata, cinnamomum, cubebę, cardamomum, spica nardi, xyloaloe.

Resina——Mastiche.

Lacrima——Thus, Styrax benioinus & vernex sed externę.

Animalium partes——Castoreum, moschus.

Marina——ambra.

Composita &c. Cap. LXX.

AQua——betonica, salvia, maioranę, melissa, lilii conualium, cinnamomi, aqua vitę, theriacalis, imperialis, cęlestis.

Syrupi——de stęchade, oxymel simplex, mel anthosatum.

Conserua——Acori, zinziberis, florum

anthos, stœcados, saluæ, myrobolani conditi, nux moschata, nux condita.

Electuaria — Dianthos, pleresarchonticon, Diaireos, Diambra, Diamoschum dulce.

Confectiones — Aurea alexandrina, al-kermes, theriaca, mithridatium vetus, anacardi sed cautè.

Trochisci — galliæ moschata, aliptæ moschata, de Karabe, ex quibus varia deinde componuntur, vide formulas.

Externa, Cap. LXXI.

Olea — de castoreo, camomillæ, irinum, laurinum, anethinum, nardinum, rutaceum, costinum, liliorum, vulpinum, nucum, de spica, &c.

Emplastra — de betonica, de baccis lauri, de mucilaginibus.

Ex illis & his fiunt lotiones, linimenta, facculi, pulueres, suffitus, cucufæ, poma odorata.

Cephalica frigida, Cap. LXXII.

Igna — Santala omnia.

Folia — lactuæ, portulacæ, cichorii.

Semina — 4 frigida maiora, lactuæ, papaveris albi, psyllii.

Flores — rosarum, violarum, Nymphææ.

Succi — citriorum, granatorum, Ribes, omphacium, acetum.

Liquor — opium.

Lachrymæ — Camphora, cuius tamen qualitates nondum Medicis satis excussæ sunt unde pro ea flores Nymphææ, eruditissimi viri in plerisque compositis remediis substituant.

Composita, &c. Cap. LXXIII.

A Quæ — lactucæ, portulacæ, rosarum, violarum, Nymphææ, papaveris rheas.

Syrupi — rosarum, violarum, Nymphææ, papaveris albi, papaveris rheas, mel rosatum, mel violatum.

Conseruæ — florum rosarum, violarum, Nymphææ, caules lactucæ & cucurbitæ conditi.

Electuaria — Diatragacanthum frigidū Diamargaritum frigidum, Diatrium santalorum.

Confectiones — Diacodium, Requies Nicolai, philonium cuius dosis est à scrup. i. ad drag. f.

Trochisci — de Camphora.

Pilullæ — de cynoglossio, Datur à scrup. i. ad drag. f. ex his deinde varia conficiuntur.

Externa, Cap. LXXIII.

SImplicia suprà dicta quibus adduntur folia hioscyami, superuiui maioris, Mandragoræ, falicis, populi, vitis, pampini, semen solani &c.

Composita, &c. Cap. LXXV.

OLea—rosatum, violatum, Nymphææ, papaueris albi, camphoræ, omphacinū,
 Vnguenta—rosatum Mesuei, refrigerans Galeni, populeum, ceratum santalinum.
 Ex his deinde varia medicamenta topica prescribuntur vide formulas.

Ophthalmica, Cap. LXXVI.

IN numero Ophthalmicorum adscribuntur quæ proprietate ipsos respiciunt oculos & eorum acumen augent ac visum illustriant, tum præterea (quandoquidem propter partis nobilitatē & exquisitum sensum non licet vti *ἀδιορίστως* sine determinatione quibusvis præfidiis in ipsorum affectibus debellandis) huc etiam refertur materia vsitatior in eorum variis ac multiplicibus vitiis percurandis recepta, quales sunt dolores, inflammationes, vlce-

ra, suffusiones, &c.

*Oxydorchica, hoc est, Medicamenta quæ oculos male
sua officio fungentes corrigunt & corroborant.*

Cap. LXXVII.

CHelidonia, fœniculum, euphrasia, ver-
bena, ruta, raphanus & eius semen, filer
montanum, & externè vrina, fella, &c.

Anodyna, Cap. LXXVIII.

AQua rosarum, lac Muliebre, albumen
oui agitatum in aqua: mucilago semi-
nis psyllii & cidoniorum, semen papaueris al-
bi, portulaca, solanum, semperuium maius,
poma dulcia cocta sub cineribus vel in lacte,
Medulla panis albi macerata & cocta in lacte
addito paucò croco, vide pultes in formulis.
Aliquando in grauioribus doloribus additur
opii granū vnū vel duo sed cautè vt & cam-
phoræ grana duo, vt & Trochisci albi Rha-
sis cum opio.

Repellentia, Cap. LXXIX.

AQuæ rosarum, violarum, portulacæ,
plantaginis, solani, myrthi.

Succi—Cydoniorum, granatorum, po-

li ij

morum, acidorum, albumen oui.

Exiccantia, Cap. LXXX.

AD humiditates tùm in inflàmationibus resudantes, tùm alias absumendas, Cerasa lota, cadmia seu tuthia lota, vnguentum de thuthia, antimonium lotum, trochisci albi Rhasis sine opio.

Digerentia seu discutientia. Cap. LXXXI.

VT passim in declinatione inflammationum & ad materiæ reliquias absumendas: Sarcocolla in lacte nutrita, lac muliebre, crocus, sanguis columbarum, turturum, aloë lota, myrrha, thus, decoctum fœnugræci, camomillæ, meliloti, quibus vbi fortius discutiendum erit Oxydorchica immiscebuntur videlicet aqua fœniculi vel calendulæ vel euphrasæ, &c. vt & aqua vitæ quæ digerit sed non pro oculis: cuminum.

Detergentia. Cap. LXXXII.

ALia sine morfu quorum etiam vsus in declinatione inflammationum, vt saccharum candum, mel, syrupus rosatus, antimonium lotum, cadmia, pompholyx, tuthia,

os sapiæ, lapis pumex, plumbum vstum lotū.

Alia detergent cum morfu quorum vsus maximè in suffusionibus, panniculo, aliquando & in vlceribus, &c. vt fella piscium quidem quæ leuiores, quadrupedum quæ media, auiū quæ fortissima, quibus adde fel serpentum & viperarum, & nota fel perdicis omnium esse validissimum, gallinæ mitissimum: Succum cydoniorum, fœniculi, vrina, aqua mellis cōposita ex oxydorchicis, vide erithina. Fortissima autem sunt vitriolum vstum, ærugo, vitriolū album, succus chelidonię, anagallidis, antimonium crudum.

Thoracica. Cap. LXXXIII.

Dicuntur quæ vel humores crassos pulmonibus inhærescentes vel tenuiores incrassando & leniendo simul acrimoniam, expurgāt: vel etiā proprietate occulta phthificis tabidisque succurrunt.

Sunt autem thoracica alia calida, alia frigida seu temperata vide Bechica. Quæ autem pulmones respiciendo ipsorum vlcera desiccant atque destillationes simul absorbent.

Sunt.

Radices — Chynæ, salsæ parillæ, Symphiti.

Folia——Pimpinellæ, pulmonariæ, tussilaginis, scabiosæ, veronicæ maris, & nicotianæ in suffitu.

Semina——Vrticæ, nigellæ.

Flores——Tussilaginis, scabiosæ.

Animalium partes——pulmo vulpis præparatus.

Metallica——flores sulphuris.

Numerantur quoque perlæ quæ sunt egregiæ.

Composita, &c. Cap. LXXXIII.

COnferuæ——florum rosarum vetus, symphiti.

Electuaria——Diatragacanthum, Diapenidium.

Looch——de pulmone vulpis.

Trochisci——de terra sigillata.

Cardiaca. Cap. LXXXV.

Dicuntur quæ tum cordis innatum calorem instaurant, tum spiritus vitales procreant quantitate, & qualitate idonea mouēt, & quia pars princeps corroborant ac firmiter modicè adstringendo & simul[quia in ipsa vitæ lares] ab omni malignitate aut putredinis labe vindicant.

Sunt autem alia calida, alia frigida, pro affectuum varietate.

Cardiaca calida. Cap. LXXXVI.

R Adices — Angelicę, bistortę, pentaphylli, Doronici, calami aromatici, Dictamni albi, melissę, tormentillę, scorzonereę.

Folia — cardui benedicti, melissę, dictamni albi.

Semina — cardui benedicti, ocimi, baccę iuniperi, grana tinctorum.

Flores — Anthos, saluię.

Gummi — Thus, styrax, benioinus.

Aromata — Caryophylli, Macis, crocus, cinnamomum, spica nardi, xyloaloe.

Animalium partes — Moschus, sericum, Mumia, lapis benzoar.

Marina — ambra, succinum.

Composita, &c. Cap. LXXXVII.

A Quę — Melissę, scabiosę, cardui benedicti, cinnamomi, aqua cęlestis, theriacalis, vitę.

Syrupi — syrupus conseruationis corticis citri.

Conseruę — Cortex citri conditus qui in utręque causa exhiberi potest, myrobolani

conditi, nux condita, zinziber conditum, pyra condita, poma cōdita, scorzonera condita.

Electuaria — de gemmis, Diambra, lactificans Galen, Diamoschum dulce, Diamargaritum calidum.

Confectiones — alKermes, hyacinthi, theriaca, Mitridatium, de cinnamomo, de xyloaloe.

Trochisci — Galliae moschatae, aliptae moschatae.

Cardiaca frigida, Cap. LXXXVIII.

R Adices — buglossi, acetosae.

Folia — borraginis, buglossi, acetosae, oxyphilli

Semina — Acetosae, plantaginis, cydoniorum.

Fructus — Cerasa acida, citria, granata acida, cydonia, Ribes, poma odorata.

Flores — rosarum, violarum, borraginis, buglossi, nymphææ.

Succi — florum, fructuum, succus limonium, acetum rosatum.

Gummi — Camphora.

Aromata — santala alba & alia maximè citrina.

Animalium partes — perlæ, vnicornu, os de corde cerui, ebur, spodium, cornu Cer-

ui vſtum.

Mineralia—Smaragdus, hyacinthus, terra ſigillata, bolus armenia, Saphyrus, granatus, aurum.

Marina—Corrallus ruber.

Compoſita, &c, Cap. LXXXIX.

A Quæ—Roſarum, violarum, borraginis, bugloſſi, Nymphææ, acetofæ.

Syrupi—Roſarum, violarū, Nymphææ, de limonibus, de granatis, de acetofitate citri, de ſucco acetofæ, de agreſta, de pomis redolentibus, oxyſaccharum.

Conſeruæ—Florum roſarum, violarū, borraginis, bugloſſi, quæ vtramque intemperiem reſpiciunt, Nymphææ, acetofæ, ceraſa acida condita, Ribes, berberis.

Eleſtuaria—Diamargaritum frigidum, Diarhodon abbatis quod eſt temperatum, Diatriumſantalôrum.

Externa, Cap. LXXXX.

O Lea—(licet rarioris vſus) Roſarum, violarum, Nymphææ.

Vnguenta—Vnguentum roſatum, Ceratum ſantalinum.

Kk

Hepatica, Cap. LXXXXI.

Censentur maximè quæ ipsum hepar adstringunt cum tenuitate tantum partium, obstructiones eiusdem quibus præsertim obnoxium expediunt vel prohibent omniâque faciunt patere cum leui tamen adstrictione, quia pars princeps & nobilis ipsius interim spiritum & calorem vitalem conseruant,

Hepatica calida. Cap. LXXXXII.

Radices — Enulæ campanæ, calami aromatici, cyperi, rharbarbari ob robur.

Folia — Agrimonix quæ temperata, betonica, prassij albi, chamædryos, chamæpi-tyos, mentæ, centaurii minoris.

Semina — 4 calida maiora.

Fructus — passulæ.

Flores — Anthos, centaurii minoris.

Succi — aloë.

Aromata — Cariophylli, spica nardi, nuxmoschata.

Composita, &c. cap. LXXXXIII.

A Quæ — betonica, mentæ, absinthii, Anisi.

Syrupi——de menta, de absinthio, de
praffio, de betonica, de fumaria, de bizantiis,
& de quinque radicibus.

Conseruæ——Acori, anthos, florum sal-
uiæ, cortex citri conditus, Nuces conditæ,
nux moschata, myrobolani conditi, zinziber
conditum, carnes cydoniorum conditæ, pira
condita, conserua erygii, satyrii.

Electuaria——Diaireos simplex, Diaireos
salomonis, Diambra, aromaticum rosatum
maioris descriptionis Gabrielis, Diarhodon
abbatis quod temperatum est, & in vtraque
causa opportunum, Diacalaméthum, Diacu-
minum, Diatrionpipereon, Dialacca & Dia-
curcuma quæ (vt alibi docuimus) valent ad
oppilationes ipsius iecoris & ad hydropem.

Confectiones——Theriaca, Mithridatiũ.

Trochisci——de eupatorio, de absinthio,
de rhabarbaro, de lacca.

Externa, Cap. LXXXVIII

OLea——Nardinum, mentæ, absinthii.

Hepatica frigida Cap. LXXXV.

R Adices——Cichorii, acetosæ, graminis,
asparagi, plantaginis.

KK

Folia——4. intyborum, hepaticæ, agrimonii, quod temperatum, capillarium omnium, dentis leonis, lentis aquaticæ.

Semina——4. calida maiora & minora, hordeum.

Fructus——Cerasa, granata, Ribes, berberis.

Flores——Rosarum, cichorii.

Succi——fructuum & foliorum, omphacium.

Gummi——Camphora.

Aromata———santala omnia.

Animalium partes——Ebur, spodium.

Marina——Corrallium.

Composita, &c. Cap. LXXXXVI.

A Quæ——Rosarum, endiuia, cichorii, acetosæ, graminis, agrimonii, plantaginis.

Syrupi——Rosarum, de endiua, de cichorio, de succo acetosæ, de agresta, de granatis acidis, de bizantiis & de quinque radicibus ubi aperiendum.

Conseruæ——Florum rosarum, violarum, Nymphææ, acetosæ, radicis & florum cichorii, Ribes, berberis.

Electuaria——Diarragacanthum frigidū, Diamargaritum frigidum, Diarhodon abba.

tis, diatrium santalorum.

Trochisci——de spodio, de caphura.

Externa, &c. Cap. LXXXXVII.

Olea——Rosarum, nymphaeae, omphacinum.

Vnguenta——Rosatum, Refrigerans Galeni, ceratum santalinum quod vſitatissimum.

Stomachica, Cap. LXXXXVIII.

Æ Stimantur ratione officii ipsius ventriculi concipiendis complexandisque cibis dicati, Medicamenta quę adstringunt & simul calorem ipsius innatum colligunt ac confirmant: Sunt autem alia calida, alia frigida.

Stomachica calida, Cap. LXXXXIX.

R Adices——calami aromatici, cyperi.
Folia——betonicae, salviae, menthae, absinthii.

Semina——Anisi, fœniculi, coriandri, citri, grana tinctorum.

Flores——betonicae, salviae.

Gummi——Mastiche.

Aromata——Cariophylli, Macis, nux

moschata, zinziber, cinnamomum, crocus,
spica nardi, galanga, xyloaloe.

Marina — ambra, succinum.

Composita, &c. Cap. C.

A Quæ — betonicæ, saluiæ, mentæ, ab-
synthii.

Syrupi — de menta, de absinthio.

Conferuæ — florum betonicæ, saluiæ,
absinthii, Nux moschata condita, nuces iu-
glandes conditæ, myrobolani conditæ, cor-
tex citri conditus, zinziber conditum, Aco-
rus conditus.

Electuaria — Diambra, aromaticum ro-
satum, Diagalangæ.

Trochisci — de Rhabarbaro, de absin-
thio.

Externa, Cap. CI.

O Lea — de menta, de absinthio, nucis
moschatæ, nardinum.

Emplastrum — pro stomacho, de Masti-
che.

Stomachica frigida, Cap. CII.

Folia — plantaginis, myrthi, hypocistidis, acaciæ.

Semina — Coriandri, baccæ myrthi.

Fructus — Cerasa acida, cydonia, granata, sorba, corua, Ribes, berberis, mespila.

Flores — Rosarum, balauftiorum.

Succi — Omphacium.

His addi possunt quæ hepar refrigerant, si Rulcum, asparagum, & Camphoram excipias.

Composita, &c. Cap. CIII.

Aquæ — Agrimonii.

Syrupi — de bizantiis de rosis siccis, de berberis, de succo acetosæ, cydoniorum, oxyfaccharum simplex.

Electuaria — Diamargaritum frigidum, Adde cydonia condita, Miua cydoniorum,

Splenica, Cap. CIII.

Quandoquidem sanguinis excipiendæ faci destinatus est lien, hanc omnemque impuritatem facile admittit, unde obstructions passim ingenerat & graua inde emergunt ac suscitantur symptomata. Splenica dicuntur quæ suauitate quadam terre-

num aut faculentum huiusmodi humorem vel emolliunt, vel quodammodo colliquant, detergunt & attenuant, sine adstrictione conspicua, atque etiam aperiunt, hinc ipsa debent esse tenuiū partium, attenuare, incidere, aperire, obstructions solvere quorum alia id faciunt adiuncta simul caliditate qualia melancholico succo naturali conueniunt, alia cum frigiditate exuperanti bili retorridę præsertim idonea.

Splenica calida, Cap. CV.

R Adices — ireos, calami aromatici, aristolochiæ, apii, asari, raphani.

Cortices — cortex radice capparum, cortex medianus tamarisci.

Folia — pulegii, chamædrios, rutæ, thymi, centaurii minoris, fumarie, summitates lupuli & tamarisci, folia cuscute, nasturtii, melissæ, ceterach.

Semina — Anisi, apii, cardui benedicti, nasturtii, agni casti.

Fructus — Cappares.

Flores — genistæ, leucoii, calendulæ, tamarisci.

Aromata — Crocus, cinnamomum.

Mineralia — Chalybs.

Composita, &c. Cap. CVI.

A Quæ—Fumariæ, lupuli, cuscutæ, cardui benedicti, melissæ fœniculi, cinnamomi.

Syrupi—de fumaria, de epithymo, oxymel simplex, oxymel compositum, de quinque radicibus.

Conseruæ—florum genistæ, tamarisci, Acorus conditus, zinziber conditum.

Electuaria—de Gemmis, lætificans Galeni, Dialacca, Diacurcuma.

Confectiones—AlKermes.

Trochisci—de Capparibus, de eupatorio.

Externa, Cap. CVII.

O Lea—de capparibus, irinum, rutaceum, tamarisci.

Nota obiter in vnguentis præscribendum esse gummi ammoniacum.

Vnguenta—de althæa, de Artanica.

Emplastra—de Mucilaginibus, Diachylon cum gummis.

Splenica frigida, Cap. CVIII.

R Adices — cichorii, fragariæ, buglossi, acetosæ.

Folia — borraginis, buglossi, 4. intyborum, acetosæ, capillarium omnium.

Flores — Violarum.

Succi — pomorum redolentium : vide etiam quæ conueniunt alterandæ bili rectoridæ.

Externa, Cap. C IX.

O Lea — Violarum Nymphææ.
Vnguenta — Refrigerans Galeni.

Nephritica, Cap. C X.

D Icuntur indicatione sumpta à Renum officio, structura & symptomatis, obstructione præsertim ab humoribus, arena, calculo, ac Nephritide, quæ vel urinas mouēt suntque Diuretica, vel quæ arenulas detergent, vel quæ calculos frāgunt, comminuunt & exturbant, vel quæ refrigerant atque leniunt renum aut vesicæ ardores.

Nephritica diuretica vide supra. Detergentia Arenulas. Cap. C XI.

H Oc præstant validè terebinthina veneta in aqua hallicacabi lota, oleum amyg-

dalarum dulcium recens extractum citra ignē
ad vnc. ii. vel vnc. iii. cum vino albo & aqua
parietariæ: Raphanus & qui ex eo fit syrupus,
Apium : cicera rubra.

Lithonriptica, Cap. CXII.

Alia creduntur id efficere vi manifesta
idque subtilitate attenuando ac incidē-
do, qualia sunt gramen, Asparagus, Oxylapa-
thum, capillares omnes, herniaria, fragaria,
succus limonum, spiritus vitrioli: alia sua as-
peritate superficiem calculi abradendo cuius-
modi vitrum combustum, testæ ouorum: alia
sua caliditate id præstare existimantur. Hoc
genere sunt valenter Diuretica calidiora, quæ
vide suprâ: vt præcipuè Apium, petroselinū,
parietaria, genista, pimpinella, saxifraga, ono-
nis, Raphanus, cicera rubra, lauet vel sion,
Nasturtium, lithospermū vulgò milium so-
lis, bardana, Sisymbrium: alia proprietate vt
sanguis hircinus præparatus, lapis Nephriti-
cus hodiè vsitatus qui mirandus est, lapis iu-
daicus, lapis lincis, oculi cancerorum, Chry-
stallus præparatus, &c. Sunt porrò qui ad pel-
lendos vesicæ calculos succi borussiaci pul-
uisculum veluti arcanum quoddam & vene-
randum alexipharmacum habent, vt annora-
uit pater meus IOAN. DACIERIVS Parisi-

L Lii

ensis medicus (quem & hic honoris causa nomen) in sua de calculi causis & præcautione *συνοψει*: in qua reperies alia nonnulla secretioris virtutis præsidia quæ iampridem felici successu in experientiam venerunt.

Refrigerantia & lenientia, Cap. CXIII.

EAdem omnino quæ pulmonem refrigerantia & lenientia, vide: addantur lactuca, portulaca, summitates malucæ, 4. intyba, Camphora, syrupus de limonibus, spiritus vitrioli.

Cystica Cap. CXIIII.

QVandoquidē vesica iisdem patet symptomatis quibus renes, hinc & quæ renibus profunt, illa & vesicæ, nisi quod propter situm distantiore[m] eligenda validiora.

Histerica Cap. CXV.

Vide supra menses mouentia.

Menses & fluorem sistentia Cap. CXVI.

RAdices — tormentillæ, bistortæ, symphiti.
Folia — Plantaginis, portulacæ, men-

thæ, myrthi, rubi, equiseti, lentisci, centinodia, bursæ pastoris, polygoni.

Semina——plantaginis, acetosæ, rosarum, myrthilli.

Flores——Rosarum, Nymphææ, balaustiorum.

Fructus——Mala cotonea, Mespyla.

Gummi——Mastich, sanguis Draconis.

Animalium partes——Coagulum hædi, leporis, cornu cerui vstum & lotum, ebur, spodium, Mumia.

Marina——Corallium.

Mineralia——Bulus armenix, terra sigillata.

Lapides——Lapis hæmatitis.

Composita, &c. Cap. CXVII.

A Quæ——Rosarum, Nymphææ, plantaginis, portulacæ, mentæ, aqua chalybeata.

Syrupi——Rosarum siccarum, Nymphææ, Myrthillorum, cydoniorum, de Menta, granatorum, berberorum.

Conseruæ——florum rosarum, Nymphææ, cydonia condita, grana berberis condita, Myrobolani condita, Conserua symphiti.

Electuaria——Diarhodon abbatis, trium-

santalorum.

Confectiones—Diacodium, phisonium

Trochisci—de spodio, de terra sigillata, de bolo, de electro, de berberis, de rhabarbaro, de cornu cerui vsto, de lapide hæmatite, de corallo, de bolo armenia.

Externa Cap. CXVIII

Olea—Rosarum, Nymphææ, Myrtinum, Mastichinum, cydoniorum.

Vnguenta—Vnguentum Comitissæ, Ceratum santalinum.

Emplastra—pro Matrice, contra rupturam, ex carne cydoniorum.

Vterum expurgantia. Cap. CXVIX.

EAdem quæ menses mouentia, calida, inter quæ præcipua quæ acria simul & amara, sic eximia Bryonia omnino est, Aristolochia vtraque, Gentiana, Mercurialis, Artemisia, Matricaria, Marrubium, Chamædrys, calaminthe, Betonica, vide reliqua ibidem.

Arthritica Cap vltimum.

HOrum alia morbi materiam detrahunt, velalui deiectione, vel vomitu, vel vri-

nis, vel sudoribus vel menstuis, vel alio vacationis genere: alia ardorem extinguunt & fluxionem arcent: alia dolorem qui citra inflammationem fuerit compescunt. Alia dolore sedato impactum humorem attenuant, & digerunt, ne tempore obdurescens in tophum concreascit, articulumque imbecilliores confirmant & corroborant. Vide Frambesarium in fine lib. vi. suarum legum medicinalium ubi omnia tradit medicamenta ad Arthritidem à veteribus ac recentioribus commendata, Quare in presentia de iis dicere non habeo necesse.

Sic enim nostræ lucubrationes ad immensam minimèque necessariam, ac fortasse tibi, HERUARDE ARCHIATRE molestam prolixitatem deuenirent.

Finis totius opusculi.

Laus tibi Domine IESU, qui nobis precibus beatiss. VIRGINIS genitricis tuæ & otia ad scribendum fecisti, & nostrum hunc laborem ad finem optatum feliciter perduxisti.

CANDIDO LECTORI.

QUum pagellæ aliquot vacarent, idque doleret Typographo, nisi ad eum Rescriptum Patris mei (quod mihi fuit præ manibus pro Ciue Trecenti hydropico, vnà cum Responso D. HEROARDI. hæc ille maluit typis describere, quàm inanes chartas relinquere. His adiūxi eiusdem parentis mei de virtutibus simplicium Confectionis alkermes Tetraſtica, quòd in his quorundam Medicamētorum (de quibus in Opusculo meo sæpiùs mentionem feci) non inconcinna habeatur descriptio. VALE.

RESCRIPTVM SIC HABET.

POPVLARIS noster, & diues & satis honoratus, ex eo genere hominum qui longauitatem promittant, nisi vltro peccarent in commoda valetudinis, & cuncta Naturæ præſidia incauta ratione victus labefactarent: prid. Id. Iulij, cūm ageret 42. ætatis annum, repente citra πρόφασιν (frequentiorē καιπάλην καὶ ἐκ θεοῦ ἕως ἀπειρίαν mitto) in αἱμορροήν, incidit, reſeratis venarum oſtiolis: per quæ inſignē racturam ſanguinis fecit non ſemel vomendo. Mox leuis ſubſecuta febris: paulo mox etiam tumor abdominis, peſſimi ominis, putà aſcites tympanite, altera hydropis ſpecie, comitatus. Aduerſum hunc Naturæ hoſtem pugnauiſus ſtrenuè quidem ex artis perſcripto, ſed parum proſperè hucuſque. Neque enim audit remedia, neque paret conſiliis: quin imo crudeliſſimi carnificis contumacia

— Exuperat magis, egreſcitque medendo.

An pernicies isthæc coorta est non propter functionis hepaticæ impedimentum, aut frustrationem muneris sanguifici, sed propter sanguificæ facultatis alienationē? quod certè obtinet *ὁσδεσ ἀπείας* apicem, ut Præceptor meus, Magnus ille vir L V D. D V R E T V S, quem equidem honoris causa nomino, solitus erat dicere. Misellum hepar nimirum tot & tantis caloris natiui & nectaris viuifici iacturis exhaustum, pro sanguine ad alendum idoneo ichores & serosos liquores generat, sed & lien quoque, seu nigrum humorem exugat causa defæcandi, seu sanguinem noua facultate instruat, ex nimia infirmitate non perfectè potest officio fungi. Quapropter vniuersum corpus Cachexia obruitur: quod vicina duo viscera, quæ alternantes operas ad vitæ vsum commodant, nunc iam mutua sibi auxilia tradunt in exitium Naturæ: nisi tu (H E R O A R D E Doctissime) quem *ἰντεῖκνῖς* esse *ἀριστοτεχνῖν*, multorum quotidie inopinata salus testatur, diuinum aliquod Antipharmacum, & rarius experimentum depromas ex Diuite illo *μυροθνήσκῳ* tuo: cuius virtute si non hic morbus euincitur, ego hunc esse iam credo non modò extra artem, sed extra naturam. Tuum ergo cōsiliū non expecto solū, sed postulo: cuius ingenua communicatio cū nostro ægroto, tum mihi gratissima, suauissimāque erit. Studebo interim obstructionibus liberare iecur & cæteras partes nutritias, eisque robur addere: cachexiam emendare, cacopragiam viscerum oppugnare: cacochoymiam purgare: donec intelligam quid respondeas consultationi meæ. Vale bene: & me nolito despicere: tibi enim, tuique similibus, hoc est, optimis pariter ac peritissimis viris, sum

Mm

& ero in perpetuum deuotus: quod hoc qualiquali
epigrammate meo testatum apud animum tuum re-
linquo ex animo:

*Principium tibi vox hęc Cognominis edit,
Aut quę gravior est, ac mage lenis ępęs
Postremas literas ęędęw superaddidit, hinc tu
Iure HEROARDI nobile nomen habes:
Vel quod præstantis virtutis amore virescis,
Qualis in Heroum pectore multa micat:
Vel quod Francigenas HEROES Neclare pascis
Tu, cui Castalięs ora rigantur aquis.*

Datum Trecis 19. Cal. Sept. 1589.
I. D. M. Parisien.

RESPONSVM D. HEROARDI
ad literas præcedentes.

Ex historia morbi à te descripta (S V A V I S S I M E
DACIERI) cognouimus ægrotum conflictari hy-
drope primario Ascite alios affectus consequente:
si quidem, vt testantur Hippocrates & Galenus, aut
est hydrops à primario vitio & atonia hepatis, sphace-
lismo ab Aristotele sic dicto, contractus: aut secun-
dario ab oppressione & copia humorũ, calorem na-
tium suffocãte: aut ab immodica euacuatione eun-
dem resolvente: aut à serosis humoribus in inferio-
riorem ventrem vitio lienis profluentibus, obortus:
Lien natura spongiosus, vt ait Hippocrates de Mor-
bis, post prauam victus rationem, & liberaliorem po-
tum, serosos humores prolicit, & in ventris inferio-
ris capacitatem deponit: ex quibus hydrops oboritur
huius verò morbi labes videtur ingenerari à febribus

Emendanda in priori Libro.

Pag. 1. lin. 5 lege leniter lin. ultima. Radices ad unc. pag. 2. lin.
 8. pruna damascena pag. 5. lin. 1. præcipua vis. lin. ultima. vi-
 tandumque pag. 7. lin. 14. dilateniurque pag. 10. lin. 12 Senna,
 polypodium. pa. 11. lin. 21 præter Sennam pag. 12. lin. 6. cathar-
 rica pag. 15. lin. 2. intemperiei corrigendæ, pag. 16. lin. 10. & 11.
 spiritus vitrioli. lin. 12. aciditatem conciliandam pag. 20 lin. 5.
 præscripta post lin. 20 trochiscati scrup. 11. pag. 23. lin. 15. leui cœ-
 na præceante pag. 27. lin. 21. ac virifice conferunt pag. 29. lin.
 8 aut alternis pag. 31. lin. 3. dissoluntur & tunc etiam dicitur
 sacchari q. s. lin. 8. & 9. exprimantur frequenter rhabarbari in no-
 dulo ligati leuissimè cocti in liquore idoneo vel infusi in aqua en-
 diuix aut cichorii dragmæ vi pag. 33. lin. ultima. & vesicæ ardo-
 res. pag. 35. lin. 9. cap. viii. leuissimè coquantur pag. 38. lin. 14.
 donec veneris ad. pag. 40. lin. 8. fauces irritandas, lin. 21 intes-
 tinis prioribus, pancreate pag. 41. lin. 17 dilutius. quale. pag. 45.
 lin. 6. κατ' ἐξοχὴν pag. 46. lin. 2. scrofulis. lin. 15. cinnamomi
 drag. i. s. drag. ii. pag. 47. lin. 10. auellanis pag. 48. lin. ultima
 puta tenuioribus per sudores consumptis. simul unā cum fructu
 educantur per aluum, unde sanitas pag. 50. lin. 6. colentur pa. 51.
 lin. 20. certum tamen. lin. 23. & nephrici. pa. 55. lin. 1. abbatis
 ana scrup. s. lin. 12. cap. xxi. vel quadruplum. pa. 57. lin. 1.
 cap. xxii. elambitinum. pa. 58. lin. 18. ad drag. iii. Syrupi q. s.
 pa. 59. lin. penultima Diamoschi dulcis drag. iii. pa. 61. lin. 7.
 cap. xxv. & tabulato ad unc. iiii. pa. 62. lin. 3. cap. xxvii rotula
 & orbiculus pa. 69. lin. 14. triplo, quadruplo pa. 71. lin. 17. va-
 se vitreo, lin. 19. leuiter expresso. pa. 72. cnm pipione R. & c. ad-
 moueatur. pa. 73. lin. 1. aliqua remiscenda. lin. 3. admoventur
 pa. 74. lin. 4. stupis cannabinis. lin. 20. proprios pedum affectus
 pa. 75. lin. 22. leuiter expressis pa. 79. lin. 9. conuulsione. pa. 83.
 lin. ultima. fricetur pars. pa. 85. lin. 7 pro olei unc. i. pa. 86. lin.
 19. dosi definita. vel concinnantur. ex unguento officinali ad unc.
 iiii. unc. iiii puluere ad drag. vi. olei & ceræ q. s. (horum tamen
 dosi ex regula dicta definiri potest) vel perscribitur solum Unguen-
 tum pa. 89. lin. 7. 8. & 9. his omissis, pulueribus tantum ad
 drag. i. s. drag. ii. vel etiam ex unguentis officinalibus ad unc.
 ii. verbi gratia pa. 92. lin. 6 vel digerenda. pa. 94. lin. 20 cro-
 ci drag. s. pa. 96. lin. 7. & 8. ex ex tabulis Authorum querenda
 ut Arnaldi & Saunarolæ pa. 97. lin. 11. cap. xlvi. ad unc. iiii.
 seminis sinapi. lin. 19. affectibus capitis consumacibus. pa. 98. lin.
 2. ad exucca membra. pa. 99. lin. 12. quales piper, zinziber, & c.

lin. 19. ad eosdem infixos pa. 101. lin. 1. sed prius. pa. 104. lin. 8. cap. Li. ut aqua rosarum. pa. 107. lin. 2. priuatim dicatum. lin. 13. feminibus ad unc ii s. unc. 11. lin. 17 vinum album ad lib II. pa. iii. lin. 21. nisi malis aridos. pa. 113. lin. 10. cap. lv. in crebro usu est mastix. pa. 116 lin. 1. abstergens nonnihil pa. 117. lin. 1. aqua vitæ lin. 2. vel maiorana pa. 122. lin. 18. tegumenta capitis. lin. ultima. eorum segnitatem pa. 124. lin. 17 & 18. excipiatur vel gummi pa. 125. lin. 3. sapo verò lin. 6. naphtha, rosarum pa. 126. lin. 6. cap. lx. & ἀλλοιωτικόν pa. 127 lin. 2. hora somni pa. 133. lin. ultima. ita dictum pa. 134 lin. 10. eminentia pa. 135. lin. 11. per os assumuntur pag. 136. lin. 6. sine melle pa. 137. Caputölav pa. 139. lin. ultima. quàm in hoc & sequenti libello dedimus.

Emendanda in secundo Libro.

Pag. 16 lin. 3. lege extiterit. pag. 31. lin. 18. pharmacia. pag. 33. lin. 3. grauidis etiam. lin. 16. ad purgationes iuuandas pag. 34. lin. 16. hinc utilissimum pag. 35. lin. 1. grauidarum pag. 41. lin. 2. & igneum vrit enim pag. 44. lin. 8. à scrup ii. ad. Corrigenda erunt prætereá tibi (Amice lector) non pauca typographica errata in utroque Libro.

VALE.

